A 465

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

MIKROFILMTÁR

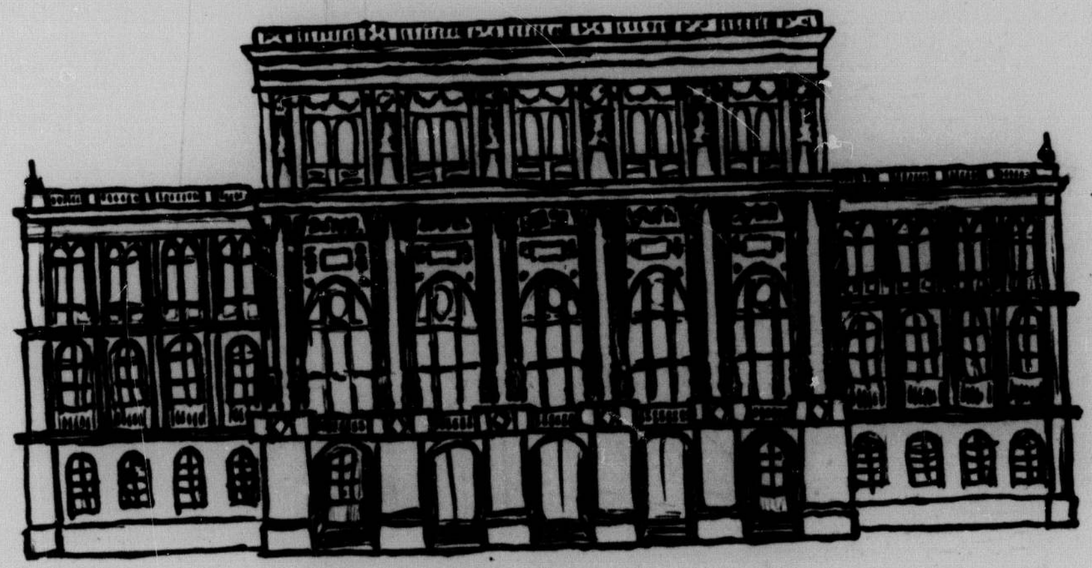

BUDAPEST

BIBLIOTHECA ACADEMIAE SCIENTIARUM HUNGARICAE

1959

FOTO
Sz. T.

MTAK – KÉZIRATTÁR

MAGYAR IRODALOM

LEVELEZÉS

4°

90.

TOLDY FERENC

LEVÉLTÁRCÁJA

XXXV. „S"

M. Irod.
I Levelezés
4r
90. Sz.

M. Irodalom 4drét 90.

[Levelezés.] [I - LIX. Kötet.]

Toldy F. levél tárcája.

XXXV., Kötet.

S[illegible]ghy Vendel	1	levele.
Salamon Ferencz	1	"
" József	1	"
Saphir M. G.	1	"
" Zsigmond	1	"
Sarkady István	1	"
Sárosy Gyula	1	"
Sárváry Béla	1	"
" Elek	1	"
" Jakab	6	"
" Pál	5	"
Schedius Lajos id.	2	"
Schick dr.	1	"
Schiller dr.	1	"
Schirkhuber Mór	1	"
Schmidl Adolf	7	"
Schmidt Kerszt. Vilmos	1	"
" Ferdinand	1	"
" Imre	1	"
Schöpf Ágoston	2	"
Schirdaun Zsigmond	1	"
Schott Vilmos	2	"
Schrötter A.	4	"
Schulek Felix	1	"
" Ferencz	1	"
Schuster Traugott	1	"

Schuyler

M. Irod.
Levéltár
4r
90. Szám.

Schuster István	1	levele
Schwantz Gyula	2	"
Schweigard Károly Adolár	1	"
Scitowsky † ének	3	"
Sebeny Bálmán	2	"
Sebök Arkád	6	"
Sorozéky Sándor	1	"
Sora Dávid	1	"
Sikra Zákán	1	"
Simon István	8	"
a Vinore	1	"
Simonffi Antal	1	"
Simonffi Bálmán	1	"
Simonyi Ernő	8	"
Simor T. K.	1	"

41 levelenkint 89 levél.

Régi jelzés: 207. Szám.

Bép.

Különösen Tiszteli Szerkesztő Úr!

Azon hiányon, mellyet a tanodaügy, s következőleg honunk, a hajdan Remekíróinak nyelvünkön nem birásából szenved, csekély erőmhez képest segíteni akarván, Cicero nak a Kellőekről írt három könyvét lefordítottam. Szívedet kölcségem a kiadáshoz nincsen, más úton szeretnék neki világbajutást eszközölni.

Elintegyzést ennek könnyebb elérése tekintetéből, de egyszersmind becses, sőt málag megbecsülhetetlen vállalata iránti rokonszenvemből is, tisztelettel megkérem: mellyet ezennel az ide mellékelt mutatvány-darabokat, vagy a mennyit, s a mellyiket telszik, becses lapjában főbérel végett szívesen fogadni.

Kelly őszinte, és tiszteletteljes kérelmemet bizodalommal ismételve, Úrike, gyébe ajánlkozottan különös tisztelettel maradok

Tisztelt Szerkesztő Úrnak

Tardon Kedd 1852.
Máius 30án

alázatos polgára
Gaaghy Vendel
Pap.

Tekintetes ur!

Közelebbi pár hét alatt benges kedvem,
most sem ejtettem ki annyira,
hogy részt vehessek a mai birói
mányi ülésben. De ime küldöm
idezárva véleményemet. Kérem tisz-
telettel, legyen szives körleni a
t. bíróságnyal.

Küldöm a hét vígjátékot is.

Vagyok tisztelettel

tekintetes szolgája

Salamon Ferenc

Tekintetes Dr. Tekintetes Úr!

Boesánaros lését kötelességem kimaradhatlan válaszommal!
Tisztelettel köszönöm a nagybecsü ajándékot, melynek gazdag és elegységes s benne foglalt s kifejezett fontos tárgyak, a müvelet Külföld példája szerint, országgyülési tanácskozás elébe vezetni. — Kollegiumunk nevében köszönöm pedig a Tekintetes Urnak mind a n. b. Báró László felesége emlékbeszédét s érdekes tudósítását, mind a Gr. Batthyáni jeles ajándékát, s érzett magának az ajándékozó nemes szivü Grof Urnak is, Kollegiumunk a maga hálás köszönetét megtenni szándékában.

Ide mellékelem Nyomtatvá Minkelyünk rövid leirását, inkább egy arra pontokra illetőre, melyekről talán Kívánsága, Miklós is kényelmi állásomban nem emlékezett. Örömmel fogyasztom pedig ezen tudósitást, ha még valami tekintetben kijánnyal

hijammal találkozik, valamint Sajtónk munkálatáról,
míg felvilágosítója lesek, s ha maj ezen Meg bízva nem lehet,
Az En Commensatiom Meg ad az Ország ügyibe bíjós nézet
telen Maradozónk ügyességét kapva, s ennek fellépésében, és
ad nem szavaival ítélő volna a Közelebbi Generalis Sym
Dus új, még pedig Megtartóztatásaim és kibalgatásaimon ki
vül s kellő lépésekbe sajnálat nem takarozásaiat, talán a Rajos
Synedriuma valós volna betölte. De mai sloplon a Jegyzés
tiptul a látás horizona, s. azt hiszem elközelebbi annak
Vége új, hogy Ezingremnek igazságos ügyességo Meg jelenhe
sen. Csak N Enyeden a Missaikben nem tudnánk még sok
ta egyedes elmével igazán olvasni, vagy el nem fogultsan
ítélni – Nem kívánok azonban panaszommal alkalmatlan
ni: hanem tapasztalás szívs indulatba újjalom, telyes
tiszteletel vagyok

Tekintetes Ur s Fivérünk ünnek

Kolós vára 3a Jan.
1841

alázatos szolgája
Salamon József

kijánynak találtat
míg felvigyázója
Dr Cn Commeli
selen Marczonglo ig
gal nem szavaival
dns ig, még perig M
vül s kalléleyebb
Synedriuma valos vo
tiptul a'látás hor
Pedje ig, hogy tongre
sen. Csak N Enyden
la egendes elmével ig
ielni – nem kiram
ni. hanem tapasztala
tiskelettel vagyo
Telimeres Dr i Firdenb

Kolosvárt 3a Jan.
1841

Napoleon?

Da ich viele andere Zeitungen wie die allgemeine Zeitung selten erhalten, auch selbst an diesen nicht das ganze Jahr hindurch, so bin ich so frei Ihnen freundlichst zu ersuchen meinen treuen Landsmann Lafayette zu empfehlen, und Ihre Gewogenheit ihm zu erhalten.

Vielleicht ein Wort über den Schluß Ihres Briefes, worin Sie mir sagen und mein Leben meine Thätigkeit, Pflegen, und in jeder Hinsicht fortschreitenden Leben bleibt, so viel als möglich zu beobachten zu empfehlen, wird mir Ihre Sorge meinen "Jugendjahren" den ungestörten Fortgang und den Kunst- und Wissenschafts-Schätzen meines Vaterlandes gedeihend sein. Ich müßte sehr zu Gunsten vorzüglich alle Lebensumstände des Geistes zu auch der Individuellen Leben und Handeln zu sehen zu meinem Glücke beobachten und mit gehöriger Anwendung zur Kunst der öffentlichkeit benutzen. In dieser Hinsicht kann ich mich vertrauungsvoll an Sie und

Leider die an Sohn und Tochter gerichteten die meisten
schönen Theil ihrer Zeit der Correspondenz
empfohlenen Vorschläge, denen ich die an Nachmittag
über Bilder, Haus-, Literatur-, Geschichts-Betrachtung
z. B. an besonn Leitha. Viel Lust und Vergnügen gibt
ich ein ausführliches Tagebuch geführt. Die Lektüre
an der Gräfin, Schwester Sohn Hans aus
Dem
Briefen Geschäftsmann, und Ihre Gäste in häuslich
wie ärztlich auch andern Hinsichten zu unterhalten
in andern Gegenden Ungarn + empfehlen, + zu machen.
Nehmen die neuen Leute nicht mehr Ihnen
ist wenig wünschen wenig neuen Vergnügen
und Ihnen selbst die Erfüllung jeder Pflicht
und häuslichen Verhältnisse Freude gewährt.
Genehmigen Sie den auf Seite meine Versicherung
und erlauben mir die Ehre Ihnen zu verbleiben

Ihr

ganz ergebenster Diener
K. J. Napoleon

Wien am 10 Juli
1832

Hochgeehrte

werden höflichst ersucht, die im beigeschlossenen Programme enthaltene

Aufforderung zur literarischen Mitwirkung

einer näheren und freundlichen Würdigung unterziehen zu wollen.

Hochgeehrte sind gewiß selbst einverstanden mit der Bedeutung und Sendung des Blattes, als eines Organes, das uns Allen, was immer – und außerhalb der Grenzen unseres Vaterlandes das Ringen der Geister und Kräfte bewegt, gedrängter und umfassender als es bisher geschehen, mittheilen, dem Inlande aber von den erfreulichen Ergebnissen unserer Bestrebungen fortan Benützungen, sowie dem allgemeinen Vervollkommnungsdrange europäischer Civilisation nicht zurück zu bleiben, laute und lautere, unmittelbare und umfassendste Kunde geben soll.

Hochgeehrte Mitarbeiter, von sich die Redaction eingehenden reichen Mitarbeitens bestimmt weiß, ist voller Muth und Hoffnung, wenn er denkt, daß Männer von so ausgezeichnetem Geiste und Kenntnissen, von edlen Gesinnungen und für Wissenschaft, Kunst und

3

Humanität gleich warm und aufrichtig besorgten Gesinnungen,
zum Männer von so [illegible] Bildung und
Geltung dem Blatte durch selbsttätige Mitwirkung zu ihr
sein Bestand und Gedeihen verhelfen zu wollen, sich ver
bunden werden.

In diesem hingebenden Vertrauen auf
[illegible] Gunst und Wohlwollen
zeichnet mit vollkommener Hochachtung

Ew. Wohlgeboren

ergebenster

Pesth am 9ten 1838.

Dr. Sigmund Saphir
Redacteur des P. T. Bl.

Ankündigung

einer

mit dem 1. Januar 1839 erscheinenden

neuen belletristisch-encyclopädischen Zeitschrift

unter dem Titel:

Pesther Tageblatt

zeitschriftliches Organ für Wissen, Kunst und Leben.

Prospectus.

Mit dem 1. Januar 1839 wird unter dem Titel: „Pesther Tageblatt" eine Zeitschrift in's Leben treten, deren Aufgabe es seyn soll, alles Neue, Wissenswerthe und Gediegene aus dem Bereiche der scientifischen, schönwissenschaftlichen und artistischen Bestrebungen und sozialen Vorkommnisse, so wie aus dem Gebiete des geschäftlichen, industriellen und gewerbthätigen Lebens, in schnellen, gedrängten und übersichtlichen Mittheilungen zur Öffentlichkeit zu bringen.

Ohne uns in weitläufige Erörterungen über Wichtigkeit, Nothwendigkeit oder Bedeutsamkeit dieses neuen Unternehmens einzulassen, beschränken wir uns auf eine skizzirte Übersicht der vorzüglichsten Rubriken unsers Journals, die eine beiläufige Idee von der Reichhaltigkeit und Mannigfaltigkeit des Inhaltes einzuflößen, und mehr als die gesuchtesten Worte das verehrte Publikum von dem Nutzen des Blattes zu überzeugen vermögend seyn dürfte.

Inhalt:

Das **„Pesther Tageblatt"** enthält nämlich in seinen Rubriken:

I. Unterhaltung in ausgewählten kurzen und pikanten Novellen, Erzählungen, Genrebildern, Charaktergemälden, biographischen Skizzen, Schwänken ꝛc. ꝛc. Unparteiische Erörterung der neuesten literarisch-artistischen Erscheinungen und Bestrebungen. Auch poetischen Erzeugnissen von ausgezeichneter oder eigenthümlicher Bedeutsamkeit werde ein bescheidenes Plätzchen eingeräumt. Auf Übertragung der gediegenern magyarischen Poesieen werden wir unser besonderes Augenmerk richten.

II. Magazin für gemeinnützige Belehrung in interessanten Aufsätzen und Skizzen aus dem Gesammt-Gebiete der Wissenschaften, vorzüglich aus dem der Natur-, Länder- und Völkerkunde. Neueste Nachrichten über Handel, Industrie, Gewerb- und Fabrikwesen sollen schnell und bündig mitgetheilt werden.

III. Haus- und Landwirthschaft; Notizen und praktische Andeutungen, inwieweit diese für das allgemeine Publikum von erheblichem Interesse sein können.

In diesen beiden letztern Rubriken soll alles Vaterländische vorzüglich berücksichtigt werden. Projekte und Erfahrungen in Beziehung auf genannte Zweige sollen dargelegt, verglichen und geprüft, interessante Berichte über den Fortgang und die Ergebnisse gemeinnütziger Unternehmungen abgestattet, wohlgemeinte Vorschläge zur Förderung genannter Interessen mitgetheilt und erwogen werden.

IV. Übersicht des geselligen Lebens in Pesth u. Ofen. Unbefangene Kritik der sämmtlichen Theater u. Konzerte; Revue der Kunstanstalten, öffentlichen Unterhaltungen, Sehenswürdigkeiten u. Chronik der Tagesneuigkeiten.

V. Portefeuille der auswärtigen Ereignisse, Erscheinungen und Vorfälle im Gebiete der Kunst, Literatur, Mode, Eleganz und des öffentlichen Lebens. Die Correspondenz aus den bedeutendsten Städten Ungarns, so wie des Auslandes fällt in diese Rubrik. Ein stehender Artikel wird hier seyn: Berichtigung falscher Angaben und Urtheile über Ungarn und alle auf dasselbe Bezug habende Gegenstände.

VI. Anzeigen für Handel, Gewerbe, öffentliche Unterhaltung und Intelligenz. Wiener Cours-Zettel; Preis-Courant der im Handel ausgebotenen Landes-Produkte und Fabrikate; allgemeine Handels-Nachrichten; Lotto-Ziehung; Witterungs-Anzeige und meteorologische Beobachtungen; Wasserstand der Donau; Anzeige von angekommenen oder durchreisenden ausgezeichneten Fremden und Reisenden; Bühnen-Repertoirs; Ankündigungen aller öffentlichen Produktionen, Sehenswürdigkeiten und Unterhaltungen. Endlich

Insertion von Bücher-Anzeigen und andern Bekanntmachungen.

An das verehrte Publikum.

Die Tendenz dieser Blätter ist mithin in vorausgehender Inhalts-Anzeige beiläufig angedeutet. Wir beabsichtigen dem verehrten Publikum unsers Vaterlandes, zunächst aber den achtbaren Einwohnern der beiden Nachbarstädte ein Morgenblatt in die Hand zu liefern, das

täglich

in reicher Mannigfaltigkeit der Gegenstände und Gediegenheit der Stoffe eine erfreuliche Unterhaltung, nützliche Belehrung und wirksame Anregung zu einer veredelten Geselligkeit darbieten soll. Hauptsächlich aber wird es die ernste Aufgabe der Redaction bleiben, den Leser mit unsern örtlichen und heimathlichen Vorgängen und Tagesbegebenheiten auf das Schleunigste bekannt zu machen, und solche Zustände und Momente, die zunächst aus der Fluth unsers eigenen geselligen und geschäftlichen Verkehrs bemerkenswerth hervortauchen, würdig und erschöpfend zu besprechen. Diese praktische Seite des Blattes dürfte für sich allein schon geeignet sein, demselben die regste Theilnahme des Lesepublikums zu sichern. Um wie viel willkommner aber muß den respekt.

Provinz-Bewohnern

das Erscheinen eines Journales seyn, das ihnen einerseits alles Neue und Wissenswerthe aus der Centralstätte des Landes schnell und bündig zumitteln, andrerseits für eigene Wünsche und Bedürfnisse ein treues Echo, für eigene Verhältniße, Zustände und Vorkommnisse ein klarer Spiegel, für innigere Verbindung und gemeinschaftliches Zusammenwirken ein förderames Vehikel werden soll.

Unser Streben, einzig und allein darauf gerichtet, unsern Mitbürgern dienlich und nützlich zu werden, wird erst mit der Zeit genügend gewürdigt werden können. Wir fühlen wohl das Schwierige unsrer Aufgabe, hoffen aber, daß angestrengter Fleiß, redlicher Wille, die freundliche uns bereits zugesagte Unterstützung von vielen Vaterlandsfreunden, endlich die zu erwartende Theilnahme von Seite unsrer Mitbürger, welche jedes gemeinnützige Unternehmen so human und patriotisch begünstigen, die schwachen Kräfte erheben, die Schwierigkeiten beseitigen, und unsre energische Bemühungen mit dem glücklichsten Erfolge krönen werden.

Schlüßlich erlassen wir noch eine freundliche

Aufforderung zur literarischen Mitwirkung

an unsern Blättern, indem wir an alle hiesige und auswärtige vaterländische Schriftsteller und Freunde literarischer Beschäftigung die dringende Bitte richten, unsre Zwecke durch schleunige Mittheilung passender und brauchbarer Nachrichten und Materialien, interessanter Ereignisse und Vorfälle aus dem Kreise ihrer nächsten Umgebung, im Sinne der vorausgeschickten Inhalts-Andeutungen zu fördern, und unsre Bemühungen um Hebung und Bereicherung vaterländischer Intelligenz zu unterstützen. Den H. H. Mitarbeitern und Correspondenten sichern wir, nach Maßstab der Verwendbarkeit und Wichtigkeit der Aufsätze, ein Honorar von 20 bis 30 fl. C. Mze pr. Druckbogen zu, und erbitten die Beiträge unter Adresse:

An die Redaktion des Pesther Tageblattes

Dr. Sigmund Saphir.
Redacteur.

Gustav Heckenast.
Verleger.

Pränumerations-Bedingnisse.

Das Pesther Tageblatt soll mit Ausnahme des Montags **täglich** erscheinen, und wird in den Vormittagsstunden von 9 — 12 Uhr ausgegeben.

Die täglich erscheinende Nummer besteht zum Mindesten aus einem halben Bogen in hohem Groß-Quart, auf weißem Maschienen-Papier mit neuen Typen, compreß und elegant in 2 Spalten gedruckt.

Der Pränumerations-Betrag ist für Pesth und Ofen

ganzjährig 8 fl., mit täglicher Zusendung 9 fl. Conv. Münze,
halbjährig 4 fl. 30 kr., mit täglicher Zusendung 5 fl Conv. Münze.

Pränumeration wird angenommen:

in meiner Buchhandlung, Waitznergasse, Nr. 39, dem Hôtel „Palatin" gegenüber, und im Redactions-Bureau, neuer Marktplatz, v. Ullman'sches Haus Nr. 157, 2. Stock, von 10 — 1 Uhr.

Mit dem 1. Januar wird neben meiner Buchhandlung ein eigenes Expeditions-Locale eröffnet, woselbst das Blatt von 9 — 12 Uhr Vormittags ausgegeben werden wird.

Anzeigen und Bekanntmachungen jeder Art

werden zu der sehr billigen Einrückungs-Gebühr von 4 kr. C. M. für die Spalten-Zeile in kleiner Schrift oder deren Raum angenommen und schleunigst zum Druck befördert.

Gustav Heckenast.

Pesth, im November 1838.

Pedells

Pest Március 13. 1860.

Tekintetes Úr!

Legmélyebb tiszteletem jeléül van szerencsém Tekintetes Urasságodnak „Arany hullámok" czimü munkáim egy példányával kedveskedni.

Fogadja az Tekintetes Urasságod határtalan kegyeletem és őszinte mély tiszteletem jeléül ajánlatát.

Ez alkalommal bátorkodom felkérni, hogy az „Uj Magyar Museum" azon számát (gondolom 1859. 3 füzet) melyben a „Pécsi püspöki Könyvtárt" ismertetni szerencsém alkalmam volt, nekem megküldeni kegyeskedjen méltóztassék.

Kegyébe, jóindulatába hazafiui tisztelettel ajánlott vagyok

Tekintetes Urnak

alázatos szolgája
Sarkady István
ős mpa 1860.

Tekintetes

Foldy Ferencz Vernát

megküldött levelének tisztelettel

Pesten.

Vita. apr. 17 1847

Arad. april. 13kán 847.

Tekinteres Úr!

A nádor fölött tartott azon academiai emlékbeszéd, mellynek egy példányát Kegyed nekem Fábián számára átadni szíves volt, miután azt itthon felséges előtt egész nyugalomban felolvastam, minékettőnknek annyira megtetszett: hogy én illy valóságos jellemi kincs birtokától megnem válhatva, bátorságot vevék magamnak azt emlékül azon kegyes óranegyedre, mellyet mint Kegyed társaságában tölteni szerencsém volt, megtartani. Mert e bátorságomat azon meggyőződés, mellyszerint hiszem: hogy Kegyed Fábiánt e tekintetben jelen levelem vivője, tisztelendő Elenyák úr útján, ki a példány lehozatalára késznek ajánlkozik, nekem kegyesen megbocsátva, minden neheztelés nélkül kármentesítendi; én pedig, ki könyvárosunknál Kegyed e jeles művét hasztalan kerestem, boldog leszek a magyar sínoklet e classicus gyöngyével minél gyakrabban gyönyörködni. —

Magamat szíves barátságába tisztelettel ajánlva, a tudományos főket nagyra becsülő lelkem egész ragaszkodásával vagyok

Kegyednek

tisztelő polgája:
Sárosy.

17

Vesz. június 23 1850

Kedves és igen Tisztelt

Tekintetes Ur!

Fogadja szívesen tiszteletem és hódolatom jeléül e füzetkéket; vegye szigoru birálat alá, s ha jó uton járok: legyen szerencsés tanácsa istápom a munkában levő Divinus reávis is. A hátralevő füzetkékkel szintse nem fokára kedveskedni fogok. Addig is Isten Önnel:

Élve, s tisztelője

Szávay Béla

18

Debreczen Nov. 10. 876
Vett. Gyürbe sz. 15.

14

Tekintetes ur!

Atyám (Sárváry Jakab) több év előtt, Aesop meséinek álta, la lefordított magyar szövegét, — mint tőle értesülven, a tekintetes urnak adá be, ár, tekintés végett. — E minél közelebb kiadására én vállal, kozám, — mint arra ez legközelebb, nől érdekel és illet; melynél, fogva tisztelemel felkérem a tekintetes urat, emlitett Aesop meséinek postai uton leendő mielőbbi visszaküldését, re.

Kiis megkülönböztetett tisz, telemel maradvan

Tekintetes urnak

alázatos polgára
Sárváry Elek

21

Tekintetes orvostanár, és titoknok úr!

Ön, és tisztelt barátom Bajza úr hozzám„
tett tudatott kívánságának engedek, midőn
a' közisméretű Kazinczy Ferencznek, néhai
Orcsey Dániel kedves ipamhoz küldött, 's
ugyancsak ennek halála után, irásai között
találtt, 1819dik évi levelét eredetiben ide csa=
tolom. Annál érdekesebbnek gondolom e' le=
let Önre nézve, mivel a' műforditás elveit is
tárgyazza, mellyekről Ön közelebb értekezni
méltoztatott; sőt műfordítási példát is nyujt,
a' levél egyéb szépségeit nem említvén.
Többire becses hajlandóságába ajan=
lott megkülömböztetett tiszteléttel maradván

Önnek
Derecskén Febr 14. 844.

alázatos szolgája
Járvárygabak

Tekintetes orvostanár, és kir. oktató úr!

Táblabíró idvöbb Szilágyi Lajos úr tisztességéből, b. e.
Kazinczy Ferencz kéi eredeti leveleinek jutván
birtokába, mellyekre ez, a' tiszteli táblabíró úr é„
des atyjához, a' hires superintendens Szilágyi
Sámuelnek pedig hasonnevüi fijához, 1789. Sept. 12-
i's irtnéi fizgi. Vázonyo 4ken imeretett vala: sieret
ezekkel, a' tekintetes úr, eé tiszteli baratom
Bajza úr által tetzett levélgyüjteményt gardagi„
lam. Ugy vélem, hogy mindegyik levél, több tekin=
tetekből megérdemli az ismertetését.

Minap az éltes atyámas tértem meg, néhai
Kazinczy Ferenczek, idöczülö ipam Orosz Dániel=
hez a' forditási szabályairól irt levele felkülde=
tése. Hajsanét mind Annak, mind jelen küldeményem=
nek vétele, sőt önöknek azok iránti szándéka felöl
is tudósítatam. Mert ha nem itéletesnének mélóltak

a' kinyom

á kinyomatására: akkor esetben, sajnálnám e'
kedves emlékeket nélkülözni.

Tőtörie becses úri hajlandóságára ajánlott szíves tiszteletemmel maradtam

Annek
Debreczen Aug. 15 kén 1844.

Alázatos szolgája
Járváry Jakab

Tekintetes úr!

Még múlt évi Augustusban írva, de némelly akadalmak elmulaszthatása miatt hátramaradt levelemet, a' hozzá adandó Kazinczyféle emlékkel együtt, a' Debreczeni Vásárnaptól ezennel küldöm; örömmel ragadván meg egyébaránt ezen alkalmat, a' tekintetes úr kényteléseinek kinevezésével érzett őszinte örömem kifejezésére.

Többire becsülő kedvezéseibe zárva
igaz tisztelettel maradok
a' tekintetes úrnak
Debreczenben Jan. 12én 1836.

alázatos szolgája
Vörösmarty Mihály

Tekintetes Királyi egyetemi könyvtárnok, és academiai titok,
nok úr!

Mind a' Januarius 9kén tartott academiai gyűlésbeszédet,
mind a' Fokonai Vitéz Mihály életirásai alá-
való Kötetet Köszönettel vettem a' tekintetes úr be-
adatos küldeményéből. Különösen az elsőre
nézve az édes anyámmal és testvéreimmel együtt
a' legszívesebb hálára vagyok kötelezve, mert
részint hosszas gyengélkedésem, részint köte-
lességi szorgos elfoglaltatásaim miatt eddig ki
sem fejezhettem. Nem kegyelési, vagy baráti érzések,
hanem a' tudományoknak, és azok hazai legfőbb
képviselőjének, az academiának érdeke, és érdem-
melt nagyrabecsülése hajlandó nemes szíve indítják őtet arra,
hogy

hogy boldogúlt édes atyánk sírjára virágokat
hintsen, mellyeket epén az Ő kezéből vett Dijés=
tól, hogy nem kevésbbé illedékes, mint rézére=
hajlandan bíró kezéből jöttek.

Isten tartsa meg őt számos boldog éve=
ken keresztül a' haza és magyar irodalom dicsére.
Ily őszinte kívánattal és megkülömböztetett tisz=
telettel maradtam

a tekintetes úrnak

Debreczenben Május 3-kán 1866.

alázatos szolgája.

Farkas Jakab

Vett. aug. 17. 1878

25

Fiszkeli egyetemi Könyvtárnok, és acad. tiszteknek ide!

Szóbeli igéretemhez képest, Phaedrus mesei első
Könyvének fordítását mutatványúl ide=
csatolni szerencsém vagyon; egyébiránt
becses kedvezéseibe ajánlott tiszteletet=
fel maradván

Önnek
Debreczenben Augustus 14kén 878.

alázatos szolgája
Jánváry Jakab

Tekintetes úr!

Miután Phaedrus meséi I. könyvének for-
dítását, mellyes ezelőtt két évvel Önnel
közlemény Szerencsém vólt, a Kisfaludy
Társaságnál közlésre mélóztnak vélte: e-
zzel az egész munka fordítását megkül-
döm, olly megjegyzéssel, hogy az I^sö könyvet
is újabban átnéztem, és igazítgattam.

Fogadja Ön megkülömbözetett tiszte-
lesem kifejezését, mellyel maradtam
a tekintetes úrnak
Szerecsén Jan. 29^ikén 1857.

Jan. 21. átadtam Csiszárnak.

alázatos szolgája
Sárváryfalvi
3

28

Tekintetes Titoknok Úr!

Mikes á Kokonay életére és nyomtatatlan munkái-
ra nézve Ön méltóztatott reám bízni: á mint
tőlem telhetett teljesítettem és ezennel küldöm.
Az életére tartozó akár pótló akár igazító
jegyzeteimet deime csak hagyatva kezdettem
venni á mint az előttem e tekben fáradozottak
nak olvasása közben szükségesnek találtam:
de azon modorc mind szállyel szórt, mind ví-
rastozó formájáért unalmasnak találván abba
hagyám. Még így is marada elég unalmas
dolog mind reám mind az olvasóra nézve;
t. i. Kokonaynak á debreczeni Oskoláról kedvet-
lenül történt, elkerülhetetlen leírása. Sokszor
jutott eszembe á Virgil szava: longa est iniu-
ria longae ambages! de abban, á nagyon
rövidítésbe mind homályosnak, mind gyarló-
ságosnak véltem, sőt á bírákat is mind meg
nevezni, mind jellemezni rövideden szükségesnek
tartottam. Nevelne vólna á világosság-

gos

gos á romlóttársak közzül vólt bíráskodo
nak, mind oskolai, mind azon kívül szerzett
érdemök, u. m. á kikből jeles fényjtak lesznek.

Nyomtatásban írásai közzül Kökönynek
á mikes vagy kedves Ferencz fijamnak vagy
másoknak gyüjteményeiben kétségen kívül a
Olvasónak találtam az Ön kívánsága szerént
leírattam. A napokban egy új darabot hozzak
hozzám ezen Cím alatt: Farsangfarki romlásom
mellyeknek leírtéjek (tetszem) ez: Akár Jidó, a
kár Görög. Akár Cigány mind egy ördög:
ezt is szívesen leírattam, és megküldöm, ha
Pesten meg nem vólna.

Á' megtiszteltetést elő forozásában nagy gyö-
nyörüségemet találtam, á miért azt már 1823ba
is á Tudományos Gyüjtemény négy apróle
kos darabjaiban kibuzogtam kijelentettem.
Ez által az Oslop rajzával is kívántam kedves
kedni. — De már ennyi ki-ra nézve elég, vagy
talán felesleges is. Éljen vele Ön, á mint tetszik. Ψ

Jakab Fijam Önnek, és Tek. Bajtai Urnak, ki

Ψ Á' romlók vizsgálatig készülen szoros rajzo-
ban, á részletes leírásaira idő nem nyerhetek! uccs

vest tiszteletre mellett küldi á feledhetetlen érdemü
Kazinczy Ferenczнek Majus 19-én 1819-ben Nkl. Tek.
Ercsey Dániel Urhoz irt Sok tekintetben érdekes
levelét, mellyet Fijam, közelebb tárgyá Ipának, azon
kedves Sibrtár Társaság Dámgták él Barátomnak irásai közöu
találá. Neveli azon levél vetsit az itt, á mi közelebb á
Kisfaludy-társaság könyvén forog: á' jó fordításról tör
vényről, á Nagy mesternek itéletet, melyre á Virgil
Georgic. IV. Ább. s több részei fordításával példát
is mutatott. Az elmélete nekem igen tetszik: példája
nem egészen: mert fülem sem á diphthongusokhoz, sem
az úgy nevezett elisiókhoz, sem á h mással hang-
zónak csupa rálehellés gyanánti vételéhez, á mi
kép nyelvünkben nem indult még eddig hozzászok-
tam. Magából á Kazinczy fordításából vett kedvez
len hangrásokból hozok fel egy egy példát:
v. Orpheus á tekintés tanon tekintetes gyötrelmeit.
Mikre nem inkább: Gyötrelmét?
B. Plutónak homorú kúkében á Tenarusi akadon.
y. Á' meghasadt Erebus. Y á't.
Ezen három hibát, melyre bővebben fejtegetni
nem akarok, legalább öt Soroska fordítása által
próbát

próbát tettem, 's ezen nagy cselekedetet küldöm
ide mellékelve. Nagyobb próbát nem tehe-
rőm, sem időm.

Az Ön nagy becsű értekezését a Mű-fordá-
tásról, Ferenc fiammal együtt hiveş hálá-
val fogadtuk. Okosunk az egész előadatok-
ban, azzal a különbséggel, hogy mi az alak-
hű fordításra az eredetinek vers mértékét
is (metrum) szorosan kívántuk megtartani
mert szép nyelvünk hajlékonyságától: flexibi-
tas) az is kitelik, ha hiven a mintát nem kö-
nyvü is. Olyan embert vegyen a próbát, a ki mind
az eredetit jól érti; mind a magyar nyelv
természetét, és kincseit igazán ismérje, 's bírja
azonban egy kevéssé elmélyedő tömi se restellje.

De már sokra is tölt, különböző nemüek-
kel is halmazott levelemet ideje bezárnom,
bátortalanságom alázatosan kikönyörgöm; 's maradok
ván megkülömböztetett tisztelettel

A' Tekintetes Tisztiknek Uroknak

Debreczenben Mart. 24-dikén 1844.

alázatos szolgája

Sárváry Pál. mk

mint l. tag.

3

3

Költ.

Rövid próba

az alakos-hü fordításra.

Virgil ös Sor verse

Georgic. IV. 511—515.

Qualis populea moerens philomela sub umbra
Amissos queritur foetus, quos durus arator
Inpiumes forte nido deceptit: at illa
Flet noctem, ramoque sedens miserabile carmen
Integrat, et moestis late loca questibus inplet.

5-be tett.

Mint mikor árnyárfák árnyéka

Mint mikor a topoly árnya között a fűlmiles gya-
hol
Fészkéire, melyből még pelyhes kisdedit a vad
Földmivelő kitedé, végig elaszsza magányos
Éjjelein gallyán, epedezve újítja siralmait
Künsedenül, 's a tájat messzére eltöbi keser-
vesivel.
Fordította Kazinczy Ferenc.

* *

Mint mikor a nyárfát árnyékos lombja elantis
Fűlmile elvekszenfijait panaszolja, kiket vad
Földmivelő lelé-meg. 's fészkekből pelyhesen
elvitt,
Ált sir éjjeleket, 's egy ágon ülve keserves
Versét folytonosan ismétedi; és az egész tájat
Gyászos zajjaival komorúm nagy mélyébe bétölti.
vagy a kis utat

Vagy a két utólsó verset ekképpen
Versét folyvonosan ismételi újra meg újra
És gyász-pajjaival nagy mesterre vallóan
ugyanazon tájon.

Sárváry Pál. ab. 3

Debrecz. Dec. 16ra 1844.

Tekintetes Tisztnokokhoz!

Ezen végtére közelében esett ünnepeknek nagyobb részét gyengélkedésemmel, utóbbi hónapjait pedig, u. m. Augustust, Septembert és Octobert csaknem halálos vesedelmek közöt töltvén el.

Szinte ezen szerencsétlen napjaim egyikén lettem szerencsés Kegyedtől nagybecsü választ venni, hogy a tokonai élete felőli vigasságba állítani bátorkodtam jegyzeimet, mind Kegyedtől, mind némely tisztes barátai szívesen fogadtak.

Én egyéb Kegyed gondolatjának ’s böcsmérő tehetségének köszönöm az arra fordított órámat. Azért is azzal a mikor

á mikor akarándja, akárki előtt tel-
jes joggal élhet kegyed.

Á derék Kazinczy Ferenct
minden található levelei maradv-
ványaira, mind én, mind Kedves Fia-
im figyelmezünk. Jakab fiam á mi-
kor hivatalos gondjai engedik, á mi-
ket a latinokból megfordított csino-
gatja: mert á mik előtte történtek la-
pottak, most már sokat törölget azok-
ból. Bizony á fordításokra nézve is
szükség halgatni Horátzra: Nonum
premitur in annum.

Alig lepett meg engemet valami
oly szives örömmel, mint á pesti hí-
lapnak Dec. 5tikén közlött azon czikkje,
hogy á Kegyed sok, és nagy fontos
s sajnú tudományos érdemeit, Ő Fel-
ségé

Feltsége á tudományok magyar királya
egyetemének könyvtárnoki díszével ki-
vánta méltóztatott kegyelmesen meg-
jutalmazni. — Minden tisztelkedéstől
távoljáró ezen értésemre, melyet egéb
nemzetemnek örvendek, méltóztassék ke-
gyed őszinte elfogadni, midőn á mellé
hozhú élemet, s tartós jó egészséget ki-
vánván, teljes tisztelettel maradtam

Tekintetes Tiroknak, és Könyvtárnok Urnak

alázatos szolgája
Sárváry Pál mp
mint levelező tag.

U.I. Hogy levelezői kötelességeimnek
oly kevéssé felelhetem meg közel
járván 80dik esztendőmhöz, és már
abba lépvén: az maga egyenes birtam
előtt szolgáljon, némi mentségemül.

De ha

De ha még egyszer az isteni gondvi-
selés újabb erős engedne, mint né-
melykor a hanyatló napnak is tör-
ténnek váratlan kitisztulásai: vala
mit tehetnek, a kedvezőbb egészség ói-
tárdra kérem az Istent. Vajha
dig Kedves Gyermekeim, hazájuknak
bőven pótolhatnák!

Debreczenben Nov. 17n 845.

Tekintetes Orvos Doctor, és Tisztelt Urak!

A m. t. társaság eddigi rendszabásait módosítan-
dó javaslatot, kézirat helyett kinyomtatva, ren-
des tag, tek. Pétery József Ur barátságos keze
által, szíves köszönettel, és tisztelettel, e hó 7tik
estvéjén valának venni szerencsém; de éppen a-
zon és a következett két 3 három napon kedve-
Feleségemnek csak nem megszokással vérsző ter-
hes küszködése annyira fesztült állapotban tar-
tá engém valómat, hogy ama nagy fontosságú
dolgozatnak nem hogy illő figyelemre vételére,
de csak futólagos átolvasására időt magam-
nak nem vehettem. Azóta tágúlván, Istennekhá-
lá, valamennyire a fenyegető veszély, kívánom arra
fordítani figyelmemet, a mire közelebbről felhól-
lítattam, és a mire felszólíttattak mindenek va-
lakiket a m. academia kiilsőbb nagyobb mér-
tékben becsű bizodalmára méltóztatott. Ta-
núl fogva alapossan bátorkodtam remélleni,
hogy a közelebbi nagy gyűlésen, részint a megje-
lenteknek, részint a távolmaradtaknak írásban
nyílv.

nyilványitott vélemények oly szép számra
növekedhetnek hogy az én, sőt talán többek-
nek is megtörténhetnek elmaradásaink, a nagy-
gyülésnek teljes jogi meghatározásától legkis-
sebb részben sem határolhassák. Mind ezek
nél fogva részemről ugyan a tekintetes
társaságnak legkisebb adaggal sem szólgál-
hasok azonkivül: hogy egész javaslatát igen
tiszteletreméltónak ismerem és vallom, annak min-
már reménységem szerént nem csak elfogadottnak,
hanem mint legfelsőbb megerősítését is nyeren-
dőnek kivéből örvendek.

Vajha ifjú esztendeimben érhettem volna
kedves nemzetemnek ezen örömét, mellyet vén
napjaimban egész csak annyiban élvez-
hetek, hogy látom ifjú társaim előtt határozat-
lábban kinyílni azon nemes pályát, a mellyen
egyenesebb úton, nagyobb előmenetellel és dicső-
séggel haladhatnak, 's haladjon a' késő nem-
zedékig!"

Bizony a tudományoknak naponként sze-
lesedő

lesedő tágas mezejét bizonyos rétekre oszta-
lyozni, és kinek kinek erejéhez s vonzalmához ké-
pest ez vagy amaz művelendő földet kiválasztani
és kimérni, én felette igen tanácsosnak, sőt üdvös-
nek nézem mind házunkra, mind minden tanítványaink
nézve: mert nem telik minden emberről minden va-
lamire nem minden föld terem meg egyenlően mindent.
Fájdalma kell elmondanom ifjúságomnak azon hi-
báját, mely szerint több társaimmal egyetemben
ha nem sokszorosan tudományosságra (polymathia)
legalább sokféle felületes esmeretek megszerzésére
(polyhistorságra) igyekeztünk. Még 22 esztendő-
romban sem szabadulhatok meg egészen azon tudo-
delmes sokféle kapkodástól: a' mire iskoláink fő-
ként elrendelése részint szegénysége csak nem tsak-
tett. Göttingába érkeztem 1792 ben: akkor kezdtem min-
den theologiai, philologiai lecztéseket hátra hagy-
ni, és különös előmenetelt a' mathesisben, physikában és ehe-
mia választani a' több természeti tudományokkal egye-
temben: de azok mellett a' philosophia tanulását
ra is figyelmeztetem; és így nem csak az így nevez-
tett nyelsőbb philosophiai FEDER szerént hanem
a' Criticát is KÁNT szerént tanúlgattam; sőt az Ovo-

sé

si tudományok nélkülözhetetlen kiegészítő részei is, milyen a' physiologia és Osteologia, a' BLUMENBACH kedves tanításai-ra hívjanak: mert szeretném vólna minden tudni mint ebből hallottok. Kellett vólna is sokat tudnom: mert az alsóbb ifjuság, kiknek száma a' debreczeni fa-iskolában már akkor is 600 körül vólt, 10 vagy többször azt is haladta, csak négy rendes tanítót is alig tart. hatott, alig fizethetett. Nékem kellett azért elsőbb tan-tárgyaim az egész machefist, physicát, chemiát, és philosophiát lehető kiterjedésben, mint erőm, és idóm engedte. Később a philosophia tanításáról lemon-dottam: akkor kezdett az Oskarok száma egyel szaporodni. Ezután következtek a polgári tudományok, mint a chemia, természethistoria, technologia, majd a pedagogia Német és francia nyelvek, továbbá a' magyar iro-dalom, és gyakorlati papi tudományok tanító kö-tei, úgy hogy már ma 9 tanító kötünkből külön külön szakaszai az élesbülcsességnek bővebben kifolyhatnak, 's nem sokára a politikára nézve a 10-dik tanító szék is betöltendő. Ime kitsinben a' mi főiskolánk mutatja azt. a' mit az egész tat. társaság bővebben fog mutatni külön-börö osztályozása által!

Ugy tetszik nékem mind eddig nem irtam világosan a' Hallgatóimnak kiadásáról. Tegnap este vele a kisfaludi társaság, a' mi-ekben — Ez idejében a' kezdésre nem válaszolván: hosszasan is tartam. engedd. kérem. Sárváry Pál L. tag.

Debr. Nov. 1ső 1845

Tekintetes Tudos Orvos Dr ur.
a' m. t. t. Társaság!

Bétsbe visszatérő kedves Atyai fiam az bi-zam meg ezen levelem megadásával: hogy a' Kegyed előtti ismeretségéget megnyerni legalább rövid szerencsém lehessen.

De ha valamely alkalmatlanságot találna okozni, Kegyed bokros foglalatosságai miatt: arról, valamint vélemlenül hosszúra terjedt levelemről is, alá-zatosan kérek engedelmet, maradván min-denkori megkülömböztetett tiszteletemet

Kegyednek

alázatos szolgája
Sárváry Pál m.k.

ar tudós társaság Ti-
énoka, Orvos Doctor
kintetes Tudós Sche-
l Ferencz Urnak, megkü-
imbözetes tiszteletel.

Pesten.

5 3 3

Hochwohlgeborener
Herr Präfekt!

Dieses ist der letzte Schreiben,
welches ich zu richten habe,
zur Widmung meiner
vom 8ten Mai vorigen Jahres
an die kaiserliche und Universitäts
Bibliothek übergebenen
ten zehn Bände meiner Werke
nebst einer Zeichnung, an Sie
zu richten. Datum 11ten Oktober
1852 haben die alte Präfekt
der Universitätsbibliothek
mir zu schreiben, die Universi-
tät könne wegen Mangel von
Mittel meine Werke nicht
kaufen. Ich bitte also, sich von
der Post zu Pest die allen-
falls gehabten Unkosten
zu lassen und mir

solche auf meinen Kosten durch die=
selben herstellen zu lassen.
Wenn dieselben die Güte für mich
hätten darüber beim Durchlauchtigsten
Königlichen Hoheit, dem Großherzog
von Hessen, meinem hochverehrten
Gönner, der mich von Person
kennt und mir selbst Freund
haben wird auf dem Transport
für in Mainz gehaltene Vorträge
meine hochverehrten Gönner wohlwollend die Auffassung
zweckmäßigen und dem
Mittel zur Erhaltung
der Bibliothek kaufen
wenn sie mich wohlwollend
würdig hält, durchlichst dem
weil meinen Werken eine
Zierde der Bibliothek für immer
sein würden
Mainz d. 19 März
1863

Ehrerbietigst
ergebenst

P. P.

...warra gestern zu sehr beschäftigt, als daß
ich Ihr auch noch mit der Nachricht hätte be-
helligen sollen, die ich Ihnen gegen-
wärtig schuldig bin; damit Sie sich danach
einrichten können. Ich habe nämlich gestern mei-
ne letzte Vorlesung gehalten, und dies den
Director officiell angezeigt, damit er wegen
Ansetzung der Katheder für das folgende Se-
mester die Anordnung treffen möge. Sie müs-
sen nun Schritte für sich thun. Ich habe sie von
meiner Seite angewiesen. Meine Habilitation
ist bereits d. 24. d. bei der Polizeibehörde publicirt.

Scheidemantel

29. Jan. 1843.

Tekintetes Schedel Ferentz
Úrnak t. cz.

97

98

E. U.

Éppen tegnap gyöngélkedésem' enyhitésére
Oidipusz forditásának olvasásával mu-
latkozván szivemből óhajtottam T. Ura-
ságoddal διαλογίζεσθαι. Annyival
inkább sajnálom, hogy csak késön tudtom-
ra esett, kihez lehetett volna szerencsém.
Most, ezen munkának szigorúbb vizs-
gálata után, szerzőjének kitünő talen-
tumát sejditvén kötelesnek érzem ma-
gamat aziránt ollyan férjfival értekez-
ni, ki nézeteimet egészen felfogni képes
volna. De gyöngélkedésem megnem en-
gedvén hogy magam személyesen Úri la-
kásán tiszteletére legyek, bátorkodom Tek.
Uraságodat arra kérni, méltoztassék valamel-
lyik kijárását én hozzám irányozni, ki őszinte
tisztelettel vagyok

kész szolgája
Id. Schedius Lajos

Pesten 23/1 1846.

Euer Wohlgeboren

darbiete die Eröffnung meiner Zeitschrift, womit Sie dieselbe in das Gebiet eigentlich kritischer Forschung betritt. Allen weit über bloße Unterhaltung und Belehrung hinausgeht, auch der Unterhaltung eine höhere Bedeutung verwandt ist liegt innerhalb der Grenze, die der Wiener Zeitschrift. Allen auch nur zur Kritik in eigentlichem Sinne zählt, unerledigte principielle Streitfragen, die sich in das Feld literarischer Controversen verflechten und damit das größere gebildete Publikum nicht interessiren, müssen demnach ausgeschlossen bleiben, wie sie dieselbe selbst vermeiden wendet.

Das Aufgabe, insofern derselbe den gelehrten Werk, den Notiz nimmt, sich demnach mehr einen Schematen wird Catalogue raisonné, als auch allen umfassenden visiere, perte, das besonders für weibliche Leser wenig Anziehung, das haben würde.

Unter diesen Umständen wendet Euer Wohlgeboren der, gnädigen, wenn ich Ihnen Rath und Hilfe überschreibenen Erklärung die Aufforderung in der Wiener Zeitschrift darfe, gern und die versuchen muß, diese zum Rezept der Literatur, tur-Zeitungen gehörigen, in der Form einer artikelartig abgefaßte Aufforderung, einem eigentlich kritischen Blatte

5 3 3

einzuberichten zu bestimmen, wofür denn von dem Vorsitzenden der
beantragten Anzeige, dem ich Ihre Erklärung bereits mitge-
theilt habe, die gegenwärtige Ausfertigung dienen wird.

Daß übrigens bey der Beurtheilung Ihres Verhal-
tens Aufmerksamkeit angewendet, und daß sie mit Achtung
behandelt worden, haben Sie gewiß nicht dem ganz
Anzeige entnehmen können, in dem eingreifende Verhaftes
gegen den Schriftsteller Meisner Antrag zu finden sey wird.

Ich bedauere recht sehr, meinen Absicht Ihnen nach
meinem Vermögen gefällig zu seyn, ganz vermeidet sey
zu müssen und bitte mir den meinen guten Willen ihnen,
so alt den der mißfälligen Versicherung überzeugt zu sey,
mit der ich bin

Euer Wohlgeboren

Lgs d: 22. X. 28

ganz ergebenster
Diener Dr

Hr. Wohlgeborn
Herrn von Tolly
Königl. Preußischer
Generalmajor
Ritter hohe Orden

40

Vete ang. 5.

Ilyia Chiwit — 6.

41

Ew. Wohlgeboren!

42

Sonder erhalten ich einige Zeilen v. Hr Prof. Dr. Fleischer in Leipzig, worin er mich v. der Erlangung m. Diplom als ordentliches Mitglied der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft" an die Buchhandlung Kilian & Com. in Braunschweig benachrichtigt; da ich bis jetzt belastes Diplom noch nicht erhalten, so bitte ich Ew. Wohlgeboren, mir gefl. baldmöglichst Ihre Ernennung als "Ehrenmitglied" der Buchhandlung zu übersenden. — Zu Ergebenstem

bei rauchlosem
feuern mit ordinärer
weicher Kohle

Guerin, 10/7 1881

Dr Schilling

Vácz máj. 1. 1859.

Tekintetes Tudós Tiroknok ur!

A külformák ismeretébe beavatva nem levén, melyekkel magamat szabnom kellene az értekezés fölolvasásának ideje jelenésére nézve, egy az Elnök Urhoz szóló nyilatkozatot mellőklék ide, melyből Tek. Tiroknok ur szándékomat kivehetni. Fel még azt jegyzem meg, hogy az általánosságban kimondott akadály alatt egyéb váratlanon kívül vagy betegséga, vagy az iskolai tanácsos látogatását értettem. Különben minél előbb kívánok a bajon keresztül esni, mert az iskolai év vége felé, mely talán a háboru miatt előbb beáll, land, mint gondolnók, az igazgatók teendője igen szaporodik, a mikor azután a jó időt kiszemelni nehéz. Magamat tapasztalt uri hajlamiba a jánlván vagyok megkülönböztetett tisztelettel a

Tekintetes Tiroknok Urnak

alázatos szolgája
Schirkhuber Móricz
kegyesrendi igazgató.

44

Budapest, 19. Okt.

45

Sehr geehrter Herr!

Ich erlaube mir mit diesem Briefe Sie zu belästigen, indem ich Sie um Ihren Rat
angehen, resp. um Ihre Mithilfe zu ersuchen, das mir vor der Herausgabe der ersten Lieferung
einer bibliographia hungarica befindet. Ich habe mir vorgenommen die ältere
ungarische Literatur bis zum Jahre 1711 einschließlich zu bibliographieren, und
alles, was ich bisher darüber gesammelt habe, in einer Bibliographie
alten ungarischen Literatur zu Ihren Händen, und weise meine Bitte dar
Unterstützung dem Werke Ihrer Fürsorge gefördert. Mich dünkt es wäre sehr
empfehlenswert, wenn Sie [illegible] als gratis Beilage [illegible] Manuel, welches meine Inhaltsangabe – zu meinem Leyden – kommen. Ich habe [illegible]
alles in der Manuskript aufgenommen Bände in allen Bibliotheken, mit Angabe der
Vorlagen und Preise, und bei Bücher, die nicht in den Bibliotheken aufgefunden
sind, mit einer Bezeichnung des Verlags. – Ich glaube mit dieser Arbeit dem
Literaturfreunde [illegible] einen wesentlichen Dienst zu leisten, und bin ich sicher
überzeugt, dass die [illegible] der Mühe nicht scheuen werden, mir einen
oder mehrere Literaturen zuzusenden, weder ich mir deshalb wenden werde,
auch zur Verwendung [illegible] zu gewinnen. – Sollte, wenn Sie selbst
sich dazu [illegible] ?! oder Sie [illegible] sich anderweitig, aber [illegible]
Ihrer Leitung [illegible] einer Bibliographie [illegible]
Wenn Sie mir gefälligst, ob ich Aussicht zu Mitarbeiterschaft [illegible]
Sie so ganz [illegible], so wäre ich Ihnen zu Dank verpflichtet.
Mit dieser Gelegenheit [illegible] Ihnen [illegible]
[illegible] für gefälligst [illegible] – [illegible] – Ich bleibe mit
[illegible] Achtung,

Ihr ergebenster

Gedenken Sie [illegible] einmal [illegible], und [illegible]
[illegible] zu [illegible], [illegible] der Bücher-Tafeln [illegible] Exemplare

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Dr. Adolf Schmoldy

Prag, Krakauerstr., Palais Lobkowitz.

5

2

117

Wien, 7 Okt. 844

46

Hrn. Buchhändler!

Ihre werthe Zuschrift vom verflossenen 30ten Septbr. sammt der Rechnung über 2 Exemplare Schmidl, und einmahl der Probe- und Ankündigungs-Bogen der Naturgeschichte der Walbewohner, Fischfang und was Beiläufiges wird noch folgen, habe ich richtig erhalten, und werde mir Sorge tragen, was noch beizubringen ist, zu gehöriger Zeit einzusenden.

Ich sende Ihnen hiemit 20 Exemplare für 1845 unterschrieben zurück.

Für die Redaktion des ungarn. Artikels habe ich Herrn Dr. S. Wenzel, Professor an ungarn. Akademie und Literator an hiesiger Universitäts-Bibliothek gewonnen, der Ihnen nächstens selbst schreiben wird, um mit Ihnen wegen Übersendung zu unterhandeln, wenn ich die Ehre habe, die Namen der Mitarbeiter zu nennen.

Endlich habe ich noch den Auftrag meines Bibliogr. ungar. Herrn Bruder gebeten, und Ihnen wird der nächste Monat einen vollständigen Manuscript-Bogen, enthaltend

Ich bitte recht sehr Sorge zu tragen, daß die Correctur meiner Artikel

Ihnen gewogenst

Ihr

Dr. Adolf Schmidl

Oesterreichische Blätter

für

LITERATUR UND KUNST.

6. Jänner 1844. Literaturblatt Nr. 1.

Inhalt: Schmidl: Statistische Tabellen zur Literaturgeschichte Oesterreichs. — Richter: Maroni, Le Capelle Pontificie. — Joan. Amos. Comenii: Orbis pictus.

Statistische Tabellen zur Literaturgeschichte Österreichs, mit Ausnahme von Ungarn.

Nach ämtlichen Quellen zusammengestellt von **Dr. A. Adolf Schmidl.**

I. Das Jahr 1840.

In der k. k. Staats-Druckerei in Wien erscheint in monatlichen Folio-Doppelheften das Verzeichniss der von der Central-Bücher-Censur in Wien, so wie von den Provinzial-Censurs-Behörden allgemein erlaubten in- und ausländischen Werke, Journale, Handschriften etc., welches jährlich einen Band von 6-700 Seiten bildet. Aus diesen Verzeichnissen wurden die nachfolgenden Tabellen zusammengestellt über die zum Drucke zugelassenen Manuskripte und zu neuen Auflagen bewilligten Werke. Es wird damit nicht eigentlich eine bibliographische Statistik gegeben, da von jenen Handschriften viele nicht im Jahre 1840, manche auch gar nicht zum Drucke kamen, sondern es ist eine Übersicht dessen, was geschrieben wurde, es sind Manuskripten-Tabellen. Statistische Genauigkeit konnte aber bei dieser dennoch sehr mühsamen Arbeit nicht in erwünschtem Grade erzielt werden, da die erwähnten Verzeichnisse zunächst nur zu amtlichem Gebrauche verfertigt werden, wobei es sich blos um hinlänglich bezeichnende Schlagwörter handelt, um ein Werk gleich auffinden zu können, abgesehen von näherer Bezeichnung des Inhaltes. Letzterer Umstand erschwerte namentlich bei den italienischen Verzeichnissen sehr die genaue Klassifikation, und manches Werk wurde den „vermischten Schriften" beigezählt, weil der Inhalt nicht zu entnehmen war. Jedenfalls aber dürften diese Tabellen eben so neue als interessante Aufschlüsse über die literarische Thätigkeit in Österreich geben, und am besten geeignet sein, sowohl die Vorurtheile zu widerlegen, als ob bei uns nichts geschrieben würde, als auch der Überschätzung des eigenen Werthes zuvorzukommen. Natürlich fehlen aber hier alle Werke, die von Österreichern geschrieben und im Auslande gedruckt wurden, ohne der österreichischen Censur vorgelegt worden zu sein, dann auch die gesammte Literatur von Ungarn und Siebenbürgen, über welche später berichtet werden wird, die in den Tabellen vorkommenden wenigen ungarischen Werke wurden der Wiener Censur vorgelegt. Gleichermassen blieben alle Zeitschriften und periodischen Werke ausgeschlossen, und einer späteren Übersicht vorbehalten, so zwar, dass alle in den Verzeichnissen vorkommenden Aufsätze, die, als für eine Zeitschrift bestimmt, angegeben wurden, hier nicht mitgezählt sind, andererseits aber manches Manuskript gezählt wurde, das später nicht als selbstständiges Werk, sondern in irgend einer Zeitschrift abgedruckt wurde. Es schien zweckmässiger nach Bänden als nach Werken zu zählen, um eine unbedeutende Brochüre nicht einem bändereichen Werke gleich stellen zu müssen. Es folgen nun 3 Tabellen, und hierauf einige Erläuterungen zu denselben.

Tabelle I. Statistik der in Oesterreich 1840 erschienenen Werke nach Fächern und Sprachen.

| | Zahl der Bände nach den Sprachen. | | |

Tabelle III. Statistik der Schriftsteller.

	Zahl der Autoren.											
			Slawen									
	Deutsche	Italiener	Böhmen	Polen	Illirier	Ungarn	Hebräer	Griechen	Franzosen	Engländer	In lateinischer Sprache	Varia
Theologie	49	49	11	7	3	.	9	1	.	.	3	.
Jurisprudenz	35	32	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Medicin	48	52	4	.	.	.	.	.	1	.	.	.
Filosofie und Pädagogik	8	17	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Ästhetik	11	19	.	1	.	.	.	.	1	.	.	.
Filologie	11	10	1	.	.	.	.	.	.	.	1	.
Grammatik	13	12	8	1 (Russisch 1)	1	.	.	.	9	2	1	(Moldauisch 1)
Geschichte	37	51	4	3	.	.	2	.	.	.	1	.
Geografie	33	14	3	.	.	.	.	1	.	.	.	.
Mathematik und Naturkunde	32	30	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Schöne Literatur	83	52	12	2	1		.	.	1	.	.	(Serbisch 1)
Insbesondere Drama	27	13	5	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Insbesondere Lyrik	36	29	7	2	1	.	.	.	1	1	1	(Serbisch 2)
Jugendschriften	18	6	5	2	1	.	.	.	.	.	.	.
Technik	28	11	4	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Ökonomie	18	9	1	1	.	.	.	.	.	.	.	.
Kriegswissenschaft	5	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Vermischte Schriften	24	14	5	.	.	2	2	.	.	.	.	(Serbisch 1)
Summe	516	420	71	19	7	7	13	2	13	3	7	5

Tabelle I. Eine schon entworfene Zusammenstellung der Werke nach den Orten, wo sie zur Censur kamen, wurde deshalb nicht mitgetheilt, weil sie für die literarische Production der Stadt und des Landes keinen rechten Anhaltspunkt abgab. In Venedig und Mailand wird allerdings das censurirt, was eben in den venezianischen oder lombardischen Provinzen erscheint, aber in den übrigen Ländern ist dies nicht der Fall; Wien erhält aus den deutschen und böhmischen Erbländern bei weitem die meisten der dort erscheinenden Werke zur Censur, selbst aus Prag fast ein Viertheil derselben. Um aber doch eine beiläufige Andeutung über dieses Verhältniss zu geben, wurden bei jedem Fache der deutschen und hebräischen Literatur 2 Ziffern gebildet, deren erste die in Wien, die zweite die in den übrigen Ländern censurirten Manuskripte darstellt; bei der italienischen Literatur aber deren 3, die erste für die in Mailand, die zweite für die in Venedig, die dritte Ziffer für die in Triest, Zara etc. censurirten Werke. Die zweite Ziffer der deutschen Werke bezieht sich hauptsächlich auf Prag, welches $^3/_5$ der ausserhalb Wien censurirten Werke aufzuweisen hat, der Rest fällt auf Brünn, Graz, Innsbruck, Laibach, Lemberg, Linz und Salzburg, und man wird wenig fehlen, wenn man die ganze Zahl als die Ziffer für Prag annimmt, da viele Prager Werke in Wien censurirt wurden, wie bereits erwähnt, welche mit den unter jener Ziffer enthaltenen, die andern Städte betreffenden kompensirt werden können. Von den ausserhalb Wien censurirten 31 theologischen Werken z. B. kommen auf Prag allein 24, von den 33 Werken zur schönen Literatur 29, von den 7 ökonomischen sogar 6, u. s. w. — Die Rubriken „kleine Schriften" bei Theologie, Jurisprudenz und Medicin begreifen insbesondere die Inaugural-Dissertationen, und darum ist die Anzahl so bedeutend. In den italienischen Verzeichnissen sind aber dieselben nicht genau mitgetheilt, daher für Mailand die medicinischen gar nicht angegeben werden konnten, und wahrscheinlich sind mehre derselben unter der Zahl der grösseren Werke mit enthalten, viele fehlen aber ganz.

Vergleicht man die einzelnen Literaturen unter einander, so überrascht zuerst die Reichhaltigkeit der italienischen Literatur, welche in vieler Beziehung die deutsche überwiegt [1]), denn in 11 literarischen Fächern zählt sie mehr neue Schriften als diese, welche nur in 8 reicher ist, in Jurisprudenz, Geographie, Mathematik und Naturkunde, schöner Literatur, Technologie, Ökonomie, Kriegswissenschaft und vermischten Schriften. Am grössten ist das Übergewicht im Drama, der Medicin (wenn dasselbe nicht auf Rechnung der Dissertationen kömmt), und Ästhetik. Die deutsche Literatur überwiegt am meisten in der schönen Literatur und in Geografie. — Die slawische Literatur trat im Jahre 1840 nicht besonders zahlreich auf; die böhmische ist in derselben vorherrschend, die illirische immer noch bedeutend genug, da eigentlich Kroatien in derselben den Ausschlag gibt, welches hier nicht mit in Berechnung kam.

[1]) Wobei aber wiederholt erinnert werden muss, dass die literarischen Erscheinungen Ungarns und Siebenbürgens nicht in Berechnung kamen.

Zu Theologie, Geschichte und vermischten Schriften erschienen mehr polnische als böhmische Werke, wobei aber nicht zu übersehen ist, dass die böhmischen Historiker auch deutsch schreiben, überhaupt die Böhmen weit häufiger als die Polen beider Sprachen mächtig sind. — Die ungarische Literatur wird hier — wie bereits gesagt — nur durch die wenigen Werke repräsentirt, welche namentlich in Wien gedruckt wurden. — Die hebräische Literatur enthält nicht nur alle in hebräischer, sondern auch ihre in deutscher Sprache geschriebenen theologischen Werke. Auch hier war eine genaue Klassifikation nicht zu erreichen. — Auffallend ist die geringe Zahl der lateinischen Werke, denn wenn man die Dissertationen abrechnet, so erschienen im Ganzen nur 45 lateinische Schriften aus allen Fächern, wobei noch dazu Schematismen des Klerus mitbegriffen sind!

Die deutsche Literatur ist, wie fast alle andern, am reichsten in der schönen Literatur, worunter hier alle Unterhaltungsschriften mitbegriffen sind, wenn sie nicht entschieden einem anderen Fache angehören, z. B. der Geographie. Aber sie hat eben nicht Ursache, mit diesem Reichthum zu prunken, denn unter der Zahl von 244 Bänden sind die bändereichen Wiener Sammlungen von Erzählungen, Anekdoten und derlei werthlose Buchmacherei mitbegriffen. Insbesondere lieferten die Herren Bellarosa, Mühlböck, Mannbach etc. nicht weniger als 40 neue (?) Ritter-, Geister- und Schauer-Romane! — Von den theologischen Werken sind volle $^3/_4$ Erbauungsschriften. Von den neuen Auflagen entfallen 4 auf die Werke des h. Liguori, deren eines die vierte, und Passi's Ausgabe sogar die sechste Auflage zählt. Das Missionsbüchlein erlebte die 18. Auflage. Unter den neuen Auflagen zu Jurisprudenz ist die 4. von Füger's gerichtlichem Verfahren in und ausser Streitsachen. — Von medicinischen Werken erschienen Daubenton's Rathgeber bei Verdauungsschwäche und Langenbacher's Schrift über das Hufbeschläge gleichfalls in vierter Auflage. — Philosophie im engeren Sinne zählte nur 3 neue Werke, und Garve's Schriften in neuem Abdruck. Czech's Werk über den Unterricht der Taubstummen erschien in dritter Auflage. Unter den ästhetischen Schriften sind bemerkenswerth Kiesewetter's Preisschrift; Drechsler's Generalbasslehre in dritter Auflage. — Filologie zählt Wachter's Polyglotten-Lexicon in 16 Sprachen, aber gar keine Ausgabe eines alten Klassikers, und eine einzige Übersetzung, nämlich der Epistel des Horaz von Enk. — Unter den 83 historischen Werken sind natürlich neben denen von Chmel, v. Gevay, v. Hammer, Stülz u. A. auch viele unbedeutende, werthlose Produkte mitgezählt, und noch mehr ist dies in der Geographie der Fall, wo die zahlreichen Kompilationen allein eine kleine Bibliothek bilden, neben den Werken von Hügel's, Sommer's, Schreiner's etc. — Mathematik und Naturkunde wurden zusammengestellt; jene zählt nur 9 Schriften, worunter 2 astronomische. Zindl's Arithmetik in vierter Auflage. — Das Drama bereicherten 1840 so ziemlich alle Wiener dramatischen Dichter; Kotzebue's und Bäuerle's Theater wurden neu gedruckt. Das gleiche gilt von der Lyrik, wo von Zedlitz's Todtenkränzen die dritte Auflage erschien. — Die

Landwirthschaft hat einen der wenigen Fälle aufzuweisen, dass ein Ausländer ein Werk in Österreich drucken lässt, Lengerke aus Berlin in Prag. — Unter den vermischten Schriften steht die siebente Auflage von Allgaier's Schachspiel und die eilfte von Engelhart's Briefsteller.

Auch in der italienischen Literatur zur Theologie wurden 8 Schriften von und über St. Liguori neu gedruckt. — Zur Philosophie im engern Sinne lieferte dieselbe 9 neue Werke, dreimal so viel als die deutsche. Karakteristisch für den Antheil, den der Italiener an seiner Kunstgeschichte nimmt, ist die neue Auflage von Prardi's Leben des Mantuaner Malers Leonbruno, der 1825 starb. — Die Philologie zählte 1840 gleichermassen keine neue Edition eines Klassikers und nur 2 Übersetzungen. — Geschichte lieferte verhältnissmässig weniger Kompilationen, aber sehr viele kleine archäologische Abhandlungen. — Unter Naturkunde sind 6 mathematische und ein astronomisches Werk. Der grosse Reichthum an dramatischen Werken kommt auf Rechnung einer Sammlung von Theatern, welche zum Theil auch Übersetzungen enthält. —

Gelegenheitsgedichte sind in Wien an der Tagesordnung, wobei die Legion deren, die in Journale eingerückt wurden, nicht mitgezählt ist. Die meisten der hier aufgeführten wurden ad usum privatum für Familienfeste gedruckt; zu den italienischen lieferte das sonst eben nicht sehr produktive Zara allein 23 (ohne die illirischen), bei der Jubiläumsfeier des Gouverneurs von Dalmatien, Grafen von Lilienberg. — Auffallend ist die geringe Zahl der Jugendschriften in Italien, denn, die Übersetzungen abgerechnet, erschienen nur 6 neue Werke. Nicht geringer ist der Mangel an technologischen und ökonomischen Werken. Unter jenen sind zwar 2 über Schifffahrt, aber die meisten bezogen sich auf die Mailand-Venediger Eisenbahn, von den ökonomischen fast alle auf Seidenzucht, so zwar, dass nicht ein einziges agrarisches oder forstwissenschaftliches Werk erschien.

In Bezug auf die slawische Literatur gelten gleichfalls die bisher gemachten Bemerkungen über Philologie. Drama und Jugendschriften zählen meistens nur Übersetzungen, aber besonders ehrenwerth stellt sich die Lyrik heraus, welche fast durchaus bedeutende Erscheinungen aufweiset; Hanka's Gedichte erlebten die zweite Auflage.

Tabelle 2. Interessant ist der Umstand, dass die deutsche Literatur verhältnissmässig die wenigsten Übersetzungen aufzuweisen hat, 23 im Ganzen, indess selbst die slawische deren 16, und die italienische sogar 58 zählt. Den meisten Stoff zu Übersetzungen in das Deutsche lieferte das leidige französische Theater; aus der gesammten italienischen Literatur nur 2 Werke, ein Beweis, wie wenig selbst in Österreich die italienische Literatur gekannt und gewürdigt ist, noch weniger ist dies mit der slawischen der Fall. Die Italiener übersetzten von uns namentlich Theater (Halm's Griseldis von de Castro) und Jugendschriften; fast sämmtliche Werke von Chr. Schmid brachen sich Bahn. Die zahlreichen Übersetzungen aus dem Französischen, insbesondere Geschichte betreffend, sind ein Beweis für die grössere Sympathie beider Literaturen; aber auch Möhler's Symbolik übersetzte ein Theologe. Die Übersetzungen aus dem Englischen beziehen sich auf Marryat und Byron. Auch in die slawischen Sprachen wurde Schmid vorzugsweise übersetzt; ein Roman Bulgarin's aus dem Russischen.

Tabelle 3. Die Statistik der Schriftsteller, nach der Nationalität und den Fächern geordnet, gibt an und für sich keinen Anhaltspunkt, wenn man sie nicht mit dem Stande der Bevölkerung vergleicht. Vor dem Jahre 1840 lebten in den rein deutschen Provinzen, dann in Böhmen, Mähren, Galizien und Illirien

Deutsche gegen	5,122000
Italiener zählte man im Ganzen	4,581000
Slawen, in den oben genannten Ländern .	9,225000
Hebräer endlich	3,62000 [1]).

Nach ihrer literarischen Produktivität würden also im Jahre 1840 die österreichischen Völker folgende Rangordnung eingenommen haben.

Deutsche:	1 Buch auf		3700,
Italiener	,,	,,	3962,
Hebräer	,,	,,	12483 [2]),
Böhmen	,,	,,	27173,
Slawen überhaupt	,,	,,	58633 Einwohner.

Schriftsteller kamen unter

den Deutschen	1 auf	9926,
Italienern	,,	10907,
Hebräern	,,	27690,
Böhmen	,,	35210,
Slawen überhaupt	,,	102500.

Natürlich wurden nur jene Schriftsteller gezählt, welche sich genannt hatten. In der deutschen schönen Literatur schrieben die Damen Pichler, Remekhazy und Feldern-Rolf; auch erschienen von weiblicher Hand ein Werk über Kleidermacherei in deutscher und ein Kochbuch in böhmischer Sprache.

Weitere Angaben über die österreichischen Schriftsteller und ihre Werke sollen hier für 1840, um Wiederholungen zu vermeiden, nicht gegeben werden, in zwei folgenden Artikeln werden nämlich die Übersichten der Jahre 1841 und 1842 mitgetheilt, und an letztere werden sich zusammenfassende Bemerkungen über das ganze Triennium 1840—1842 knüpfen.

(Fortsetzung folgt.)

Le Capelle Pontificie, Cardinalizie e Prelatizie, opera storico-liturgica di Gaetano Maroni, Romano, primo Ajutante di Camera di Sua Santità Gregorio XVI. In Venezia della tipografia Emiliana. 1841. 8.

Angezeigt durch **Dr. Franz Richter** in Olmütz.

Dieses, Seiner Eminenz, dem Hochwürdigsten Dekan des h. Collegiums, Cardinalbischof von Ostia und Velletri, Bartholomäus Pacca gewidmete Buch ist nach der Vorrede

[1]) Nach Springer, immer mit Ausschluss von Ungarn.

[2]) Nicht zu übersehen, dass die deutschen theologischen Schriften nicht separirt werden konnten; die eigentliche herbäische Literatur ist keineswegs zahlreicher als die böhmische.

eigentlich nur ein Wiederabdruck des Artikels Capelle Pontificie etc. im achten und neunten Bande des *Dizionario di erudizione storico-ecclesiastica da S. Pietro sino ai nostri giorni* von dem nämlichen hochgelehrten Verfasser und enthält, um mit seinen eigenen Worten zu reden, „den Ursprung der Kapellen oder der heiligen Funktionen des Papstes, die Beschreibung dieser Funktionen in den apostolischen Palästen, sowohl jener in der Sixtina als in den beiden Paolinen und in den Haus- oder Privat-Kapellen Seiner Heiligkeit, und was sich dabei zu begeben pflegt; somit Nachrichten vom Ministerium, den Sängern, Gehülfen und der Dienerschaft, welche dabei interveniren, die Beschreibung der Kapellen und heiligen Ceremonien, der ordentlichen (stehenden) und ausserordentlichen (beweglichen), so wie sie jährlich oder in besondern Fällen statt finden, also die Beschreibung der Vespern, Matutinen, der Messen und Pontifikatien, der Verrichtungen in der h. Woche, der Processionen mit dem Hochwürdigsten, der verschiedenen Segnungen u. a. m. Desgleichen wird darin gehandelt von den Predigten und Reden, die in den Kapellen gehalten werden, von den Funktionen bei der Wahl, Konsekration, Krönung und Inthronisirung eines neuen Papstes. Man findet ferner hier die Beschreibung der Funktionen, wenn der heilige Stuhl erledigt ist, bei der Übertragung und Beisetzung der päpstlichen Leiche, bei den neuntägigen Exequien und bei der jährlichen Wiederkehr des Sterbetages, die Funktionen des heiligen Jahres oder Jubiläums, der Eröffnung und Schliessung der h. Pforten; die Beschreibung der aussergewöhnlichen Jubiläen, der Kanonisationsfeier, was derselben vorhergeht, anderer aussergewöhnlicher Ceremonien nicht zu gedenken, die Leichenfeierlichkeiten der Souveräne, der Kardinäle, Prälaten u. dgl.; die Zahl der Personen, welche den Kapellen beiwohnen, welche denselben ehemals beiwohnten, und was heut zu Tage zu geschehen hat, um zugelassen zu werden, die Art und Weise des Zuges und das Gefolge, wenn der Papst, die Kardinäle und die Übrigen sich in die Palast-Kapellen und Kirchen Roms begeben, zusammt der Beschreibung des Prachtaufzuges, wenn sich der Papst zu Pferde in eine oder andere dieser Kirchen begab; die Kapellen, Vespern und übrigen Funktionen, denen die Kardinäle und Prälaten beiwohnen, inbegriffen die Funktionen der feierlichen Seligsprechung, zusammt der Erklärung und Bedeutung aller dieser Ceremonien und Gebräuche, so wie die Beleuchtung der verschiedenen lyturgischen Gegenstände," das alles findet sich ausführlich und umständlich bis in's kleinste Detail hier zusammen gestellt, also dass derjenige, welcher sich unterrichten will, an welchen Tagen und Hochfesten des Jahres der h. Vater in den Kirchen Roms in seinem vollen Hofstaate selbst pontificirt, oder im Gefolge der Kardinäle und Prälaten dem feierlichen Gottesdienste beiwohnt, in diesem Buche die gründlichste und erschöpfendste Belehrung findet. Da nun die religiösen Feierlichkeiten in der Hauptstadt der Christenheit eben so viele Denkmäler der Kirchengeschichte zu nennen sind, und hinsichtlich ihres Alterthums bis in die frühesten Jahrhunderte des freigewordenen Christenthums zurückreichen, da sie im innigsten Zusammenhange mit der Lehre und den Geschicken der Kirche stehen, ja wie der goldene Faden der Rechtgläubigkeit durch die Jahrhunderte hinlaufen, da überdies die schönen Künste, Malerei, Bildhauerei, Musik, Baukunst mit einander wetteifern, das menschliche Gemüth für die Thatsachen des Glaubens zu erwärmen, das Herz aufzurichten und den Geist auf den Schwingen der Andacht und Beschaulichkeit in die reineren Regionen des Jenseits zu erheben, so ist das Buch ein willkommenes Geschenk nicht blos für kunstliebende Pilger, sondern für alle christlich frommen Seelen, die nicht Gelegenheit oder die Mittel haben, die ewige Stadt mit eigenen Augen zu schauen.

Das ganze Werk ist in zwei Theile getheilt. Der erste Theil handelt von den Kapellen des Papstes, der zweite von jenen der Kardinäle, der Prälaten, und von den geheimen oder päpstlichen Privat-Kapellen. — Der §. 1 erzählt die Entstehungsgeschichte der päpstlichen Kapellen oder kirchlichen Funktionen des Papstes. Wir erfahren, dass schon der h. Papst Zephirin, im Jahre 203 erwählt, dekretirte, dass der gesammte Klerus Roms dem Papste bei der Feier der Heilsgeheimnisse assistiren müsse, was denn auch in Mitten der heftigsten Verfolgungen der Kirche, selbst in den Katakomben beobachtet worden ist. Der h. Papst Pontian (im J. 233) liess alle Kirchengefässe von Silber verfertigen, der h. Papst Stephan I. erlitt den Tod, als er eben in den Katakomben pontificirte. Nachdem Kaiser Constantin der Kirche den Frieden und dem h. Papste Melchiades den Lateranensischen Palast mit entsprechenden Einkünften geschenkt hatte, damit das Oberhaupt der Kirche zur grösseren Ehre Gottes, seiner erhabenen Stellung entsprechend sich vor der Welt öffentlich zeigen könne, da erhielten die geistlichen Verrichtungen desselben nach und nach jene Würde und jenen Glanz, welche den Glauben in den Umstehenden belebten und mit religiöser Verehrung durchdrangen. Darum sind Beweise vorhanden, dass sich die Päpste schon im vierten Jahrhunderte bei allen ihren Funktionen regelmässig mit einem Kreise des römischen Klerus umgaben. Als sich inzwischen zu Rom die Patriarchalkirchen des Erlösers, des h. Petrus im Vatikan, des h. Paulus auf der Strasse nach Ostia, der h. Maria Maggiore oder Liberiana, des h. Laurentius ausserhalb der Mauern u. a. m. erhoben, von denen die Kardinäle betitelt sind, da verfügten sich die Päpste zu festgesetzten Zeiten auch in diese Kirchen, um daselbst zu pontificiren, und verordneten, dass die sieben suburbikarischen Bischöfe dabei anwesend sein sollten. Wenn dergestalt der h. Vater selbst das Hochamt hielt, das, was man heut zu Tage die Pontifikal-Messe nennt, so mussten nebst den Kardinälen auch die zwanzig privilegirten Äbte Roms dabei anwesend sein. So gestaltete sich in den Jahrhunderten, was man in Rom heut zu Tage Capelle Pontificie oder Papali, Cardinalizie und Prelatizie nennt, d. h. die Vespern, Matutinen, Messen und Hochämter sammt den übrigen geistlichen Funktionen, welche der Papst, umgeben von seinem dazu gehörigen Klerus, entweder selbst verrichtet, oder denen er mit den Kardinälen, Patriarchen, Erzbischöfen, Bischöfen, Prälaten, Ordens-Generalen, mit den ersten Magistratspersonen Roms, seinem Hofstaate und seiner Dienerschaft nebst Andern, die den Zutritt haben, beiwohnet, und dies zwar in den grösseren Kapellen der apostolischen Paläste, die er eben bewohnt,

oder in einigen dafür bestimmten Basiliken und Kirchen Roms, an den gewöhnlichen Festen oder bei ausserordentlichen Feierlichkeiten, welche Funktionen dann gewöhnlich von den päpstlichen Kursoren angekündigt, von den Ceremonien-Meistern geleitet und geordnet, unter Mitwirkung der Assistenz jener Kapellen, der Kapläne und päpstlichen Sänger unter der Oberaufsicht des Prelato Maggiordomo, Präfekten der apostolischen Paläste.

Der §. 2 beschreibt die grösseren Kapellen der apostolischen Paläste, als da sind die Sixtinische und Paulinische im Vatikan, die Paolina des Quirinal, die königlichen Stiegen und Säle. Die Sixtinische, vom Papst Sixtus IV. so genannt, der sie nach dem Plane Baccios oder des Florentiners Bartolomeo Pintelli zwar im einfachen Stile, jedoch in grossartigen Proportionen erbauen und mit Gemälden von den berühmtesten Meistern ausschmücken liess, behauptet billig den ersten Rang. In dem Presbyterium derselben wird der Gottesdienst gehalten, hier verrichtet der Papst seine Andacht, hier wird auch zur Zeit des Conclave das Scrutinium vorgenommen. Unter den Gemälden auf der Epistel-Seite befindet sich das berühmte Gemälde von Peter v. Perugia, darstellend den Heiland, wie er dem Apostel-Fürsten die Schlüssel reicht, mit der Inschrift:

Immensum Salomon, templum tu hoc, Quarte, sacrasti
Sixte, opibus dispar, religione prior.

Die Paulinische Kapelle, so genannt, weil sie Papst Paul III. zunächst der Sixtinischen im Vatikan durch Anton Sangallo erbauen liess, ist von dem jetzt regierenden Papste Gregor XVI. wiederhergestellt worden, weshalb auch auf der inneren Seite des Thores sein Wappen in Marmor aufgerichtet, und eine grosse Medaille zum Andenken des Wiederherstellers geprägt wurde. Unter dem Architrav des Altares liest man auch in Marmor: *Gregorius XVI. Restituit A. VII. s. Pontificatus.* — Die Paulinische Kapelle des Quirinal, von Papst Paul V. gegründet und am 25. Jänner 1616 oder an Pauli Bekehrung zu Ehren Mariä Himmelfahrt geweiht, von Papst Pius VII. durch den Baumeister Raffael Stern so umgestaltet, wie sie gegenwärtig ist. Darum liest man auch über dem Eingangs-Thore von innen: *Anno Domini MDCCCXVIII. Pius VII. P. M. Pontificatus sui anno XIX.*, und: *Sacellum a Paulo V. constructum Pius VII. instaurandum curavit Anno MDCCCXVIII.* Hier sind die drei letzten Päpste Leo XII., Pius VIII. und das gegenwärtige Oberhaupt der Kirche, Gregor XVI. gewählt worden.

Nach §. 3 war es Sixtus V., welcher die uralte Gewohnheit der Päpste, in den sieben Basiliken Roms zu pontificiren, wiederherstellte. Er versammelte zu dem Ende die Kardinäle in einem Konsistorium und zeigte die Nothwendigkeit, den religiösen Kultus in dieser und den übrigen Kirchen Roms wieder in Aufnahme zu bringen, dahin sich einstens die Päpste in feierlicher Procession sammt Klerus und Volk, der h. Leo I. (im J. 440), der h. Gregor I. (im J. 590) begaben, um den Gottesdienst zu halten und zum Volke zu reden.

(Beschluss folgt.)

Joan. Amos. Comenii Orbis pictus. Die Welt in Bildern. Swět w obrazych. Swiat w obrazach. Le monde en tableaux. W Hradcy Králowé pjsmen. Jána Host. Pospjšila, činného auda pri českém národnjm Museum a impressora w Praze a Hradcy Kralowé. 1833. 8. XVI und 454 S. 1 Blatt Ausweis der Abnehmer. 1 Blatt Errata.

Angezeigt durch **Dr. Franz Richter** in Olmütz.

Der Herausgeber, Professor Chmel, hat dieses schätzbare Hilfsbuch für Gymnasien den beiden Grafen Georg und Anton von Waldstein-Wartenberg geweiht und die Lebensbeschreibung des Joh. Amos Comenius in böhmischer Sprache (nach Palacky) vorandrucken lassen, woraus zu schliessen, dass er das Buch zuvörderst für Gymnasial-Schüler böhmischer Zunge bestimmt habe, welche nebst der lateinischen Sprache noch die Polnische, Deutsche und Französische sich eigen machen wollen. Dass dieser Zweck bei Knaben der ersten und zweiten lateinischen Grammatikalklasse erreicht würde auch ohne diese Lebensbeschreibung des Joh. Amos Comenius, wird jeder unbefangene Grammatikallehrer zugeben; wozu also diese Biographie, die bei aller Vortrefflichkeit doch nicht für katholische Knaben von 9 bis 12 Jahren geschrieben sein kann. Dazu kommt, dass ohne diese böhmische Lebensbeschreibung des Joh. Amos Comenius das Buch als nicht blos für die böhmisch-mährisch-schlesische Jugend slawischer Zunge, sondern auch für deutsche und polnische Gymnasiasten, d. h. für jene drei Nationen geschrieben und bestimmt erschienen wäre, bei welchen der Verfasser gelebt hat. — Es frägt sich nun noch, denn gegen die pädagogische Vortrefflichkeit des Buches lässt sich so wenig einwenden, als gegen die zweckmässige Ausstattung desselben, ob für unsere Jugend deutscher und slawischer Zunge nicht erspriesslicher gewesen wäre, statt der französischen die italienische Sprache[1]) in die Polyglotte aufzunehmen? Es ist zwar nicht in Abrede zu stellen, dass dem österreichischen Studenten die französische Sprache in vielen Fällen ein besseres Fortkommen sichern wird als das Italienische; aber dieses Letztere ist dem Österreicher, seitdem es ein österreichisches Italien gibt, näher, ja eine politische Pflicht und Nothwendigkeit, der sich die biegsame Zunge des österreichischen Slawen am wenigsten entziehen sollte. Denn es handelt sich darum, dass die österreichischen Völker, indem sie Sprache und Literatur gegen einander austauschen, sich für einander erwärmen, einander achten und lieben lernen, mit wenig Worten, dass die österreichischen Nationalitäten durch den Austausch des Idioms sich gleichsam in einander hineinleben. Weil nun Sprachen am leichtesten in der Jugend gelernt werden, so dürfte ein Orbis pictus mit einer italienischen Kolumne jedenfalls dem österreichischen Bedürfnisse mehr zusagen als mit einer französischen Kolumne.

[1]) und wohl auch die ungarische.

Herausgegeben und redigirt von **Dr. A. Adolf Schmidl.** — Gedruckt bei **A. Straus's sel. Witwe et Sommer.**

Wien, am 29 februar 1844

WIEN
V. OEST.

Schedel

1200
FL. 8

Pesth

Herausgegeben und redigirt von **Dr. A. Adolf Schmidl.** — Gedruckt bei **A. Straus's sel. Witwe et Sommer.**

Wien, am 29 februar 1844

48

Einladung zu Beiträgen

für die österreichischen Blätter

für

LITERATUR UND KUNST.

bestehend aus:

I. Literaturblatt; II. Kunstblatt; III. Beiblatt,

für Mittheilungen zu Geschichte, Geographie, Statistik und Naturkunde.

Diese Zeitschrift erscheint in Wien vom Jänner 1844 angefangen, Format und Druck dieser Einladung. Jeder Beitrag wird honorirt, so zwar, daß für den gedruckten Bogen 20 fl. C. M. an Honorar bezahlt werden. Freiexemplare können den HH. Mitarbeitern, welche Honorar beziehen, nicht gegeben werden.

Euer *Hochwohlgeboren*

werden hiermit verbindlichst eingeladen, an der oben genannten Zeitschrift, deren Plan hier beigedruckt ist, mitzuarbeiten. Die Redaction wünscht Besprechung aller Werke, welche in Oesterreich seit 1830, ausserhalb Oesterreich aber seit 1840 erschienen sind. Da es so sehr an einer Uebersicht der gesammten österreichischen Literatur mangelt, so sind der Redaction besonders willkommen Beurtheilungen älterer wichtiger Werke und literarhistorische Uebersichten einzelner Fächer.

Sie werden gebeten, der Redaction gefälligst bekannt zu geben: ob — und namentlich für welche Fächer Sie zu Mittheilungen geneigt wären, die betreffenden neu erscheinenden Werke werden Ihnen sodann zugesendet, gegen Rückstellung mit der erbetenen Recension, über 3 Monate kann aber kein Werk behalten werden; wenn der Verleger der Redaction ein Werk eingeschickt hat, so wird dasselbe dem Herrn Referenten auf dessen Verlangen um den halben Ladenpreis überlassen. Da es insbesondere bei dem Beginne einer Zeitschrift von grösster Wichtigkeit für deren Credit ist, eine reiche Auswahl interessanter Artikel zu bieten, so werden

Euer *Hochwohlgeboren*

falls Sie zu Mittheilungen geneigt sind, verbindlichst ersucht, deren recht bald einige einsenden zu wollen. Das Honorar kann 14 Tage nach dem Abdrucke eines Aufsatzes bezogen werden, und wird dasselbe — wenn keine andere Bestimmung desshalb angegeben wird — sobald ein voller Bogen zu berechnen kommt, unmittelbar mit der k. k. Post an Ihre Adresse gesendet.

Zugleich wird um die Bestimmung ersucht, ob Ihre geschätzten Beiträge unter Ihrem eigenem Namen erscheinen können (womit Sie zu besonderem Danke verpflichten würden), oder ob Sie eine Chiffre wünschen, mit oder ohne Angabe des Karakters, insbesondere aber, ob Sie in dem am letzten März der Zeitschrift beizugebenden Verzeichnisse der Mitarbeiter genannt werden wollen.

Alle Beiträge werden erbeten: in Quarto geschrieben, und die Redaction ersucht jeden, auch noch so kleinen Aufsatz, wären es selbst Notizen von nur wenigen Zeilen, auf ein besonderes Blatt oder einen besonderen Bogen zu schreiben.

Briefe mit Briefpost, dringende Aufsätze in Packeten mit Fahrpost, sonst mit Buchhändler-Gelegenheit werden erbeten an die:

Redaction der österreichischen Blätter für Literatur und Kunst, Wien, Bureau des österreich. Beobachters, Dorotheergasse Nr. 1108.

☞ Die Redaction verlangt keine frankirten Zusendungen, wie es bei den meisten Journalen üblich ist, sie frankirt aber auch ihrerseits nicht.

Herausgeber und Redacteur:

D. A. Adolf Schmidl,

Erzieher der Söhne des Fürsten Ferdinand von Lobkowitz, Mitglied des vaterländischen Museums zu Prag, und des Francisco-Carolinum zu Linz.

Inhalt
der österreichischen Blätter
für
Literatur und Kunst,
nebst
einem Beiblatte für Mittheilungen zu Geschichte, Geographie, Statistik und Naturkunde.

I. Literatur-Blatt.

A. Allgemeine Literatur.

Kritik der wichtigsten Erscheinungen in der Literatur überhaupt. Deutsche, italienische und slawische Literatur werden vorzüglich berücksichtiget.

Bibliographie der wichtigsten Werke

B. Literatur in Oesterreich.

Literarhistorische Abhandlungen. Allgemeine Geschichte der Literatur in Oesterreich, Literaturgeschichte einzelner Fächer.

Kritik., Recensionen **älterer** Werke, welche **noch** oder **neuerdings** für die Gegenwart Wichtigkeit haben. — Recensionen **neuer** Werke, welche in was immer für einem Fache in **deutscher, italienischer, lateinischer, slawischer, ungarischer, hebräischer** oder irgend einer anderen lebenden oder todten Sprache in Österreich erscheinen.

Uebersicht der Schriften und Abhandlungen österreichischer gelehrter Vereine.

Stimme des Auslandes über österreichische Literatur; **Recensionen** österreichischer Werke und nöthigenfalls Würdigung derselben.

Statistische Jahres-Uebersichten der österreichischen Literatur, der Buchdruckereien, Buchhandlungen, des Buchhandels, der Bibliotheken, Leihbibliotheken, Lesevereine, Zeitschriften, der Schriftsteller nach Nationalität und nach ihren Schriften.

Personal-Anzeigen. Ernennungen, Beförderungen, Auszeichnungen etc., Nekrologe und Biographien österreichischer Literatoren und Gelehrten.

Bibliographie. Verzeichniss aller in Oesterreich neu erscheinenden Schriften.

II. Kunst-Blatt.

A. Uebersicht der wichtigsten Kunsterscheinungen im Allgemeinen und Mittheilungen über Kunst überhaupt.

B. Kunsterscheinungen in Oesterreich.

Kunstgeschichtliche Abhandlungen. Allgemeine Kunstgeschichte Oesterreichs, Geschichte einzelner Kunstfacher.

Kritik älterer wichtiger **neuerer** Kunstwerke, und zwar nach **Baukunst, bildender Kunst, Musik** und **Theater.** In Bezug auf Musik und Theater werden nur **Uebersichten** nach **Monaten** gegeben, und nur ausnahmsweise Kritik der einzelnen Darstellungen.

Gallerie darstellender Künstler, das ist, Schilderung der künstlerischen Wirksamkeit ausgezeichneter Virtuosen und Schauspieler (aus Oesterreich oder in Oesterreich bleibend angestellt), nach ihren Leistungen im Allgemeinen.

Uebersicht der Leistungen österreichischer Kunstvereine.

Sammlung von Notizen über Kunst und Alterthümer in Bezug auf deren Kunstwerth.

Kunst-Sammlungen, deren Geschichte und Beschreibung.

Statistische Jahres-Uebersichten der lithographischen und dergleichen artistischen Institute, der Kunsthandlungen, des Kunsthandels, der Künstler nach Nationalität und Kunstfach.

Statistische Notizen über Kunst- (und Musik-) Schulen, deren Frequenz etc.

Personal-Anzeigen. Ernennungen, Beförderungen, Auszeichnungen, Nekrologe und Biographien österreichischer Künstler.

Bibliographie der Kunst, oder Repertorium neu erschienener Kunstsachen (und Musikalien).

III. Beiblatt.

Wissenschaftliche Thätigkeit in Oesterreich überhaupt. Uebersicht der Fortschritte einer Wissenschaft.

Thätigkeit der literarischen und wissenschaftlichen **Vereine** in Oesterreich. (Das Literaturblatt bespricht nur die von ihnen ausgehenden Schriften.)

Beschreibung und **Geschichte** wissenschaftlicher Sammlungen aller Art, Bibliotheken, physikalischen und Naturalien-Museen, Alterthums-Sammlungen etc.

Naturwissenschaftliche Entdeckungen.

Historische Mittheilungen.

Etnographische Untersuchungen. Sprachforschungen etc.

Wissenschaftliche Reisen in der Monarchie. Oesterreichische Reisende im Auslande.

Alterthümer im Allgemeinen.

Geographische und statistische Notizen.

Sociale Zustände überhaupt, in so fern dieselben auf wissenschaftlicher oder ästhetischer Grundlage beruhen: Pädagogik, Sitten und Gebräuche, Hilfsmittel des Verkehrs, Assecuranzen etc.

Die österreichischen Blätter für Literatur und Kunst erscheinen vom 6. Januar angefangen wöchentlich in zwei ganzen Bogen **gross Quart**, mit lateinischen Lettern gedruckt in der Buchdruckerei von A. Strauss sel. Witwe et Sommer in Wien. Der Pränumerationspreis ist ganzjährig fl. 14 C. M. (10 Rthlr. 16 Gr.), halbjährig fl. 7 C. M. (5 Rthlr. 8 Gr.), durch die Post in dem ganzen Umfange der Monarchie gratis zugesendet, ganzjährig fl. 16, halbjährig fl. 8 C. M., und man pränumerirt, unter frankirter Zusendung, in dem Comptoir des österreichischen Beobachters, Dorotheergasse Nr. 1108, so wie in allen Buchhandlungen, und für das Ausland durch die Herren Schaumburg et Comp. in Wien.

184

Hochgeschätzter Herr Redacteur!

Dr. A. Adolf Schmidl

Wien 11/3. 8141

Hochgeschätzteste Freund Adalbert!

Mit Ihrem Geschenke eines großen Bandes unserer schönen Literatur sind Sie
gewiß einer meiner Geschäftsfreunde zu bezeichnen.
Alle von mir an Adressaten gesandten Mittheilungen sind mir sofort voll-
kommen, oder theilweise als Absatz zugesagt worden. Ich habe Ihnen
Literatur, Geschäfte aber keine versandt, daß Sie das Material schon
kennen haben, dessen Absatz Ihnen also nicht besonders viel Geld kosten
konnte, obwohl auch dieses, wenn anderen damit bestandenen Artikel geschehen
und nicht geschahen.
Ihr Rath das Prachtwerk „Deutsche, Italienische und Slavische Literatur" zu
beschleunigen und die Prospecte Ihrer Correspondenz mitzutheilen, Ihre
Absicht war, dasselbe zu Neujahr, dass ganz neue Werke als die französi-
schen und engl. Literatur, wo welche alle deutschen Blätter- Adelwall sind.
Blatt in den Monaten mitsamt, wird möglichst vollständig bemerkt sein und
die Zeitungsnotiz gewiß nicht wieder als jede andere. Geschehe Ihnen, wie
diesen mit der Lieferung und Ihrem nicht Geschäftsfreunden ab Ihnen
Artikel 48 Exemplare zwar auf gelbliche Schreibpapier (Vorgestalt mitgetheilt) aber für
Ihre Geschäftsfreund Adelbert, und für viele Geschäftsfreunde Lieferung und Ihrem
Ihnen noch gelblichen Art. Ihnen Geschäftsfreunden mögt mir Ihnen Wiederholung
Blatt ab Adelbert Lieferung bestimmt, so mögen Sie also 3 Exemplare [illegible]

Schmidt

Wien 8 März 844

40

Hochgeehrtester Herr!

Ich gemeinschaftlich mit zwei geehrten Freunden, dass Sie selbst die Güte haben wollen, die Bibliographie zu übernehmen. Ihre Zusage hat uns sehr erfreut, und wir hoffen,

1) Ihr Wunsch wird ganz genau erfüllen Sie die Bibliographie austria-
ca als Beilage zu geben, oder wenn (jedenfalls wenigstens) soll auf den Umschlag
zu setzen, wenn nicht mit dem Inhalt der Bibliographie selbst
beginnt mit den im J. 1843 erschienenen Bände, das ist, welche 1843 und dem
Titel haben, schließt aber wichtige Erscheinungen von 1842 nicht aus.

2. Die Bibliographie erscheint vollständig; ich habe aber die Absicht, am Schlusse
wenigstens neuen Nachträgen Bände zu geben.

3. Alle Bücher werden berücksichtigt, wie Gelegenheitsschriften nicht

4. In der Bibliographie, selbst geht es nicht auf, die einzelnen Zeitschriften
an Zeitschriften zu 18 recipiert, aber Denkwürdigkeiten aber allerdings.

5. Es werden Preise angegeben.

6. Von der Beilage der Bibliographie erbitte ich mir wenigstens vier Exemplare
oder alle 2 Monate vier oder 2 Monate auf einmal, oder mehr Exemplare
wünsche ich so bald als möglich zu haben, und bitte dieselben direkt auf Wien zu
schicken, an die Redaktion d. Oesterr. Blätter. Adalbertgasse Nro, Comptoir des Oesterrei-
chischen, an die Redaktion d. Oesterr. Blätter. Adalbertgasse Nro, Comptoir des Oesterrei-
chischen Lloyd, damit sie mir schneller, weil sonst die Bibliographie mit den Beilagen
zusammenfällt, Endmöglichst die Handelsbank oder Denkschriften der ungarischen und
siebenbürgischen Literatur schon mehr. Ich bemerke, dass schon mit Ihnen Beilagen haben,
der Druck gleichfalls beginnt.

An L. v. Pulszky schreibe ich heute.

Was der Censur betrifft, so kann ich Ihr beruhigen. Meine Censur ist nicht sehr lästig
Mann, den das Blatt selbst schon untersucht, und sehe ich nicht einen Censur über alle Bücher,
mir gewiss Begünstigung, da er viel Zeit vergeudet. Mein Aufsatz über Wien will ich
schon noch Lemberg, dass diesen Sonntag schon gedruckt sind. — Ihnen gehorsamst

Pesth 17 Juli 844
Thadsch in Palais Lobkowitz

47

Hochwohlgeborner!
Hochgeehrtester Herr Doctor!

Ich wünsche mir, die mit dieser Zeilen zu beehren und an Ihre gütige Unterstützung zu appelliren: der österreichischen Klätsch für Literatur und Kunst mit Beiträgen beehren zu wollen, insbesondere auf die Bibliographia ungarica zu reflectiren.

Indem ich der Zusicherung mich hingebe, dass ich mich zu besonderem Dank verpflichten werde, wollen Sie mich mit ausgezeichneter Hochachtung

Ihren
ergebensten
Dr Adolf Schmidl

Ihnen an Redacteur habe ich nicht weniger Dank zu sagen, dass Sie meine Bitte so gütig aufgenommen haben. Verwenden mich nicht nur an Ihre edelmüthige Unterstützung, sondern auch an Ihre Gefälligkeit, über mir gänzlich unbekannte Literatur Ungarns gütigst Auskunft zu ertheilen, wie auch Ihre Ansicht über meine Idee, mich mit Ungarn literarisch zu beschäftigen, mir gütigst mittheilen wollen. Endlich wünsche ich Ihnen viel Vergnügen bei Ihrer Reise, und bitte mich Ihrer Familie bestens zu empfehlen.

Ich verbleibe mit der ausgezeichnetsten Hochachtung

Ihr
ergebenster
Dr Schmidl

Die Redaktion der „Oesterreichischen Blätter für Literatur und Kunst"

ersucht die *P. T.* Herren Literatoren, welche die genannte Zeitschrift mit Beiträgen beehren, gefälligst folgende Punkte beachten zu wollen:

1. Die Manuskripte werden erbeten in Quarto geschrieben und paginirt, jeder einzelne Aufsatz (und wären es Notizen von wenigen Zeilen) auf ein besonderes Blatt geschrieben. Dringend wird ersucht um deutliche Schrift, nicht zu klein, alle fremden Wörter und insbesondere eigene Namen mit lateinischen Lettern; es ist das um so nöthiger, so lange die Abwesenheit des Herausgebers von Wien noch dauert, um die zahllosen Druckfehler zu verhüten, an denen die Zeitschrift bisher leidet.
2. Manuskript-Sendungen werden erbeten mit Fahrpost unter beliebiger Werthangabe, zu welchem Behufe sie aber wenigstens 7 Loth wiegen müssen, was durch Beilage von Packpapier u. dgl. leicht zu reguliren ist. Nur in sehr dringenden Fällen oder bei kleinen Aufsätzen ist Sendung durch Briefpost nöthig, dann muss aber der Aufsatz auf möglichst dünnem Papier geschrieben sein. Das Verhältniss ergiebt sich daraus, dass z. B. auf 20 Posten Entfernung ein Fahrpost-

paket von 7 Loth 30 kr., ein Brief von 1½ Loth 36 kr. C. M. Porto kosten.

3. Bücher, welche die Redaktion zur Besprechung übersendet, müssen längstens in drei Monaten zurückgeschickt oder auf Abschlag des Honorars behalten werden. Bücher-Sendungen werden durch Buchhändlergelegenheit erbeten.
4. Die Redaktion ist in Stand gesetzt, von nun an alle Bücher, welche sie zur Besprechung übersendet, mit Nachlass von ¼ des Ladenpreises käuflich zu überlassen, wenn es genehm ist, und es wird der Betrag vom Honorar abgeschrieben. Ausnahmsfälle werden jedesmal bei Uebersendung des Werkes bekannt gegeben.
5. Zerrissene oder beschädigte Bücher können nicht zurückgenommen werden.

Prag, im Juni 1844.

***Dr.* A. Adolf Schmidl.**

Herrn

M. Dr. Franz Schedel

Director der k. ungarischen Akademie der Wissenschaften, wirklichem Mitglied

Hochwohlgeboren

Pest.

Vetter nov. 16.

Hochgeehrtester Herr Director!

Im Auftrage des H. Regierungsrathes v. Ettingshausen gebe ich mir die Ehre Ihnen hiemit wieder einen Correcturbogen zu übersenden, mit der Bitte nach dem Manuscript gefälligst zurücksenden zu wollen.

Mit ausgezeichneter Hochachtung

Wien 13 Nov. 849

Dr. A. Schmidl

Actuar der

k. Akademie der Wissenschaften.

a-
lem-
tsen-
nál
zsá
ékra!
lla,
i,
ar
ig
hiet
g
-g
b
l-
a-
ot
a-
la
ek

Hochgeehrtester Herr Doktor!

Ob Sie diese gütige von Ihnen
durch Ihr so schätziges Interesse
dem Verein widmen. Ob Sie gewiß
seine Absicht, durch die gewissen
Teil Ihre wunden und so Vollen-
dung angezeigte wichtige Ver-
wendungen, wer die der Klinik
in Innsbruck zu geben.
Ich bin Ihnen verbunden, wenn Sie
den gewissen Tag wissen zu Ihrer
und dem wenigsten nicht versu-
chen möglichst rasch (Eilbrief!) durch
die Post zu

Abwesenheit auch beizuwohnen. Es kann
aber nicht vor 24. sein.
Wenn es Ihnen gewünscht ist,
so werden wir die Trauung vor
Mittwoch um halb sechs in der
Kirche vollziehen. Wenn Sie
mir bis morgen Montag, Mittag
12 Uhr Ihren anderen Bescheid
mitteilen, so werde ich die
Vorbereitungen veranlassen.
Es grüßt mit der Ihnen bekannten
Treue der 2te Commandeur und
Trauzeuge zu schweigen,
zu gewinnen Adamsfeld, den
beiden Brautleuten in die Flitterwochen
mit Hochachtung.
als verzüglichster Gesinnung
ergebe Schmidt

5

3

Hochgeehrtester Herr Doctor,

Ich erlaube mir Ihnen anbei einen Verschnitt meines Jacobsbuches zu übersenden und verbinde damit die ergebenste Bitte, dasselbe gütigst haben wollen, Behufs Ihrer Ihnen gefälligen Benutzung zu prüfen. Namentlich würden Sie mich zu großem Dienste verpflichten, wenn Sie mir Ihren gütigen Originalaufsatz der ächten Ipser Tradition entsprechenden medicin. Inschrift, und wenn es deren noch mehrere gibt, auch von diesen gütigst Abschriften und mir gleicher Zeit die Preise, die in ungefähr Ihnen bekannten medicin. Bücher übersenden wollen. Der Honorar der Jacobsbücher beträgt für den Bogen Rubrizirt 18 Thaler, und für den Bogen Text und Schrift 24 Thaler P. C. Da der Verschnitt wohl auch für Ihre Inschrift von Interesse sein dürfte, so bitte ich mir gütigst Gegenzeichnung meines Briefes, in welchem Falle Sie mit den Honorar Ihren Wunsch dreimal bezeichnen wollen.

Mit einer gefälligen baldigen Antwort entgegensehend habe ich die Ehre mich mit der vollkommensten Hochachtung zu unterzeichnen

Ihr ganz ergebenster

Adr.
Dr. Med. Schmidt

Ergeben in der
Gaudschen Buchhandlung in
in Pesth.

Dr. Schmidt.

Leipzig
den 16ten Nov. 1833.

PROSPECTUS.

JAHRBÜCHER

der

IN- UND AUSLÄNDISCHEN GESAMMTEN MEDICIN.

Wir beabsichtigen durch diese Jahrbücher, das ärztliche Publikum mit dem Gange und den Fortschritten der gesammten Heilwissenschaft, worunter also auch die Chirurgie, Augenheilkunde und Geburtshülfe mit begriffen ist, in der ganzen gebildeten Welt so schnell als möglich bekannt zu machen. Um etwas Vollständiges zu liefern, konnten wir nicht blos das Inland beachten, sondern mussten auch auf das Ausland Rücksicht nehmen, weil die Medicin sich bei den verschiedenen Nationen eigenthümlich gestaltet und in einzelnen Zweigen vorzugsweise entwickelt, das Streben der Wissenschaft aber dahin geht, die isolirten Vorzüge zu einem harmonischen Ganzen zu verbinden. Auch fallen ja die Schranken, welche früher die Nationen trennten, in wissenschaftlicher Beziehung immer mehr, und es dürfte bald die Zeit kommen, wo nicht mehr von einer deutschen, französischen, englischen, italienischen u. s. w. Medicin, sondern wenigstens von einer europäischen, wo nicht gar von einer universellen die Rede sein wird. Es mussten ferner sämmtliche Zweige der Heilwissenschaft in den Kreis der Beobachtung gezogen werden, da man längst darüber einverstanden ist, dass der innere Arzt mit der Chirurgie und Geburtshülfe, und umgekehrt der Wundarzt und Geburtshelfer mit der innern Medicin, wenigstens theoretisch, vollkommen vertraut sein müssen, wenn sie ihrem hohen Berufe Genüge leisten wollen. Den oben angedeuteten Zweck suchen wir durch folgende Abtheilungen, über die wir uns im Einzelnen noch weiter aussprechen werden, zu erreichen.

I. Die erste Abtheilung enthält systematisch geordnete Auszüge aus sämmtlichen in- und ausländischen med. Journalen.

II. Die zweite Abtheilung umfasst eine Klinik der bedeutendern Spitäler.

III. Die dritte Abtheilung giebt eine Kritik aller in- und ausländischen med. Werke.

IV. Die vierte Abtheilung wird aus Miscellen bestehen.

V. Die fünfte Abtheilung bringt eine fortlaufende Bibliographie der in- und ausländischen med. Literatur.

Was die erste Abtheilung betrifft, so musste sich bei der grossen Anzahl von Journalen, die, nachdem die Heilwissenschaft in den neuern Zeiten von allen Seiten und in allen ihren Zweigen mit regem Eifer bearbeitet wurde, ins Leben traten, um schnell das Gefundene und Gewonnene in alle Welt zu verbreiten, bald das dringende Bedürfniss herausstellen, das in diesen Journalen enthaltene Wissenswerthe wiederum kurz zusammengedrängt in einem Journale zu sammeln, um so den praktischen Aerzten die Möglichkeit zu verschaffen, sich auf eine wenig Zeit raubende und kostspielige Weise mit dem Neuesten in der Wissenschaft bekannt zu machen. Um dieses Bedürfniss zu befriedigen, sind zwar schon einige Zeitschriften vorhanden; allein sollen dergleichen Bestrebungen ihren Zweck vollkommen erreichen, so müssen sie vollständig und umfassend sein, nicht blos das In-, sondern auch das Ausland, nicht blos einige Journale, sondern alle berücksichtigen. Unsere Jahrbücher werden demnach aus sämmtlichen in- und ausländischen medicininischen Journalen, Societätsschriften und ähnlichen periodischen Werken Auszüge bringen. Es versteht sich, dass, da wir alle Zeitschriften bekommen, nur die Originalaufsätze und Notizen im Auszuge wiedergegeben werden, und folglich solche Zeitschriften, die keine Originalaufsätze enthalten, ausgeschlossen bleiben. Bei diesen Auszügen soll der Grundsatz festgehalten werden, dass Bekanntes oder Bekanntes Bestätigendes, oder auch Unwichtigeres nur ganz kurz erwähnt, dagegen aber das Neue, Originelle, Wichtige und Interessante ausführlicher und zwar so mitgetheilt wird, das man das Wesentliche, den Kern, die Quintessenz des Originalaufsatzes erhält, ohne des Verständnisses halber genöthigt zu sein, zum Originalaufsatze seine Zuflucht zu nehmen. Auf diese Weise kann nichts Neues und Wissenswerthes, was die med. Journalistik des In- und Auslandes bringt, unsern Jahrb. entgehen. Um hinter den neuen Erscheinungen nicht zu weit zurückzubleiben, werden sämmtliche Journ. erst von 1834 an vollständig ausgezogen, und von 1833 nur das in den Schlusshef-

ten Enthaltene mitgetheilt werden. Die Auszüge selbst werden systematisch nach den einzelnen Doctrinen der Medicin geordnet, so dass das Analoge neben einander zu stehen kommt, und mit der Namensunterschrift der Herren Mitarbeiter versehen. Die hier und da nothwendigen kurzen kritischen Bemerkungen und Berichtigungen von Seiten der Herren Mitarbeiter oder der Redaction werden in Klammern ([———]) eingeschlossen beigefügt. Da die meisten Journale sehr unregelmässig erscheinen, so werden wir auf dem farbigen Umschlage der einzelnen Hefte unserer Jahrb. die Zeit des Eingangs jener bemerken, damit ihre Verzögerung nicht uns zur Last gelegt werde; nebenbei kann dieses Verzeichniss auch als Controle dienen, dass kein Journalheft von uns übergangen worden ist.

Durch die zweite, klinische, Abtheilung beabsichtigen wir einerseits eine allgemeinere Verbreitung der Wirksamkeit klinischer Institute, grösserer Spitäler, Entbindungsanstalten, Irrenhäuser, orthopädischer Ansialten, andrerseits aber auch eine Sammlung von gut beobachteten Thatsachen und Krankengeschichten, um sichere Grundlagen für die Theorie zu erhalten, und dadurch beizutragen, dass das Hypothetische und Schwankende immer mehr aus derselben verbannt werde. Es ist wohl allgemein anerkannt, dass nur in den Spitälern die reinsten Erfahrungen und Beobachtungen gemacht werden können, indem die Aerzte es hier nicht nur mehr in der Gewalt haben, ihren Willen in allen Richtungen und Beziehungen geltend zu machen, sondern sich auch meistentheils gleichzeitig eine grössere Anzahl von Krankheitsfällen zur Prüfung und Untersuchung darbietet. Hinwiederum sind aber die in einem einzigen Spitale gemachten Erfahrungen auch nicht ausreichend, sondern sie können nur erst durch vielseitige Prüfung in andern eine über jeden Zweifel erhabene Geltung erlangen. Deshalb haben wir diese Abtheilung zum Sammelpunkt der in einer grossen Anzahl von klinischen Instituten u. s. w. gemachten Erfahrungen und Beobachtungen bestimmt, und glauben, indem wir so die Wirksamkeit jener Institute erst in ihr volles Licht stellen und der ärztlichen Welt mehr, als es bisher geschehen ist, zugänglich machen, nicht blos alles in dieser rein praktischen Sphäre sich darbietende Wichtige und Interessante unsern Jahrbüchern zuzuwenden, sondern auch der Heilwissenschaft selbst einen nicht unbedeutenden Dienst zu leisten. Es wird also diese Abtheilung eine Uebersicht der in den unter der Leitung unserer geehrten Herren Mitarbeiter stehenden Instituten behandelten Fälle, mit Angabe der Witterungsbeschaffenheit, des herrschenden Charakters der Krankheiten sowohl im Allgemeinen, als in den einzelnen Monaten und ihrer Behandlungsweise, ferner eine ausführlichere Beschreibung der interessantesten Krankheitsformen, mit Hinzufügung der Sectionsberichte, im Fall sie tödtlich abliefen, endlich überhaupt eine Mittheilung dessen, was sich an klinischen Bemerkungen, an gemachten Erfahrungen in Bezug auf neue oder zweifelhafte Mittel, Operationsmethoden u. s. w. ergiebt, enthalten. Ausserdem werden statistische Bemerkungen und Localitätsnotizen, vorzüglich in Bezug auf neuerrichtete Heilanstalten, gegeben. Auch sollen sowohl in Bezug auf diese Abtheilung, als auf die erste, da, wo es zum Verständniss der Sache durchaus nothwendig ist, Abbildungen beigefügt werden. Es werden in der Regel Originalberichte sein, doch soll, namentlich in Beziehung auf ausländische Heilanstalten, auch das, was sich in Journalen und Societätsschriften, Dissertationen u. s. w. vorfindet, zur Vervollständigung benutzt werden.

Was die dritte, kritische, Abtheilung anlangt, so verpflichten wir uns, alle von 1834 an erscheinende in- und ausländische medicin. Werke zur Beurtheilung zu bringen. Ausgenommen davon sind 1) Uebersetzungen, insofern sie nicht durch Zusätze des Uebersetzers bereichert worden sind oder das Original vor 1834 erschienen und folglich noch nicht beurtheilt worden ist; 2) Fortsetzungen, die nur ausnahmsweise nachträglich kritisirt werden. Von den naturwissenschaftlichen Werken werden nur diejenigen, welche mit besonderer Rücksicht auf Medicin abgefasst sind, in den Kreis der Beurtheilung gezogen. Wir beabsichtigen übrigens eine kritische Relation der Werke, d. h. neben der Beurtheilung auch eine Mittheilung dessen, was sich an eigenen Ansichten, Erfahrungen und Beobachtungen des Verfassers vorfindet, damit auch in dieser Region alles Wissenswerthe und Neue für unsere Jahrb. gewonnen werde. Als Nebenzweck möchte dadurch wohl auch erreicht werden, dass in Zukunft unsere Literatur mit Uebersetzungen seichter Produkte des Auslandes mehr als bisher verschont werden dürfte, insofern jedenfalls die Beurtheilung des Originals in unsern Jahrb. eher als die Uebersetzung erscheint. Da sämmtliche Herren Mitarbeiter den Grundsatz, mit offenem Visir in die Schranken zu treten, gebilligt haben, so werden sämmtliche krit. Berichte mit der Namensunterschrift ihrer Verfasser versehen sein.

Die vierte Abtheilung, Miscellen betitelt, wird Alles das enthalten, was sich unter keine bestimmte Rubrik bringen lässt, aber doch für die ärztliche Welt von Interesse ist, wie Verhandlungen gelehrter Gesellschaften, Preisaufgaben, Personalnotizen u. s. w.

Die fünfte Abtheilung giebt am Schlusse eines jeden Bandes ein fortlaufendes Verzeichniss aller von dem Jahre 1834 an erschienenen in- und ausländischen medicin. Journale und Bücher, mit Angabe des Druckortes, der Bogenzahl, des Ladenpreises u. s. w., und kann der ersten und dritten Abtheilung zur Controle dienen.

Um nun ein so umfassendes Unternehmen auf eine würdige und der Wissenschaft Nutzen bringende Weise durchzuführen, bedurfte es einerseits einer grossen Anzahl der tüchtigsten Mitarbeiter,

andrerseits aber auch der kräftigsten Unterstützung von Seiten der Verlagshandlung. Wir haben daher in Beziehung auf den ersten Punkt eine Reise durch fast ganz Deutschland, namentlich durch die meisten Universitätsstädte gemacht, und es ist uns gelungen, einen Verein von trefflichen Kräften für unsere Jahrbücher zu gewinnen, wie es folgende nach Städten und Namen alphabetisch geordnete Liste der bis jetzt gewonnenen Herren Mitarbeiter, denen wir übrigens für die gütige Bereitwilligkeit, womit sie unserer Einladung entgegen gekommen sind, hiermit öffentlich unsern tiefgefühltesten Dank sagen, darthut.

BAMBERG: Dr. *Pfeiffer*, Dir. des Krankenhauses (für Klinik u. Kritik).

BERLIN: Med. u. Reg. Rath Dr. *Barez* (f. Klin.); Geh. Med. Rath, Prof. Dr. *Bartels* (f. Krit.); Dr. *Blömer*, Dir. d. orthopäd. Instit. (f. Klin.); Med. Rath Prof. Dr. *Busch* (f. Klin.); Dr. *Henle* (f. Ausz. u. Krit.); Prof. Dr. *Jüngken* (f. Klin. u. Krit.); Geh. Med. Rath Dr. *Trüstedt* (f. Klin.).

BONN: Privatd. Dr. *Bischoff j.* (f. Ausz. u. Krit.); Dr. *Bressler* (f. Ausz.); Geh. Med. Rath Dr. Dr. *Nasse* sen. (f. Klin.); Privatd. Dr. *Nasse* jun. (f. Ausz. u. Krit.); Prof. Dr. *Naumann* (f. Krit.); Privatdocent Dr. *Windischmann* (f. Ausz. u. Krit.).

BRAUNSCHWEIG: Oberstabsarzt Dr. *Pockels* (f. Ausz., Klin. u. Krit.).

BREMEN: Dr. *Barkhausen* (f. Klin. u. Krit.); Dr. *Gerhard von dem Busch* (f. Ausz. u. Krit.).

BRESLAU: Prof. Dr. *Benedict* (f. Klin.); Prof. Dr. *Betschler* (f. Klin.); Med. Rath Dr. *Ebers* (f. Klin.); Dr. *Küstner*, Dir. am königl. Hebammeninstit. (f. Klin. u. Krit.); Reg. und Med. Rath Prof. Dr. *Remer* (f. Klin. u. Krit.); Privatdocent Dr. *Remer* (f. Krit.); Prof. Dr. *Seerig* (f. Klin. u. Krit.).

CASSEL: Dr. *Bunsen* (f. Krit.); Dr. *Cramer* (f. Krit.); Dr. *Pfeiffer* (f. Krit.).

DRESDEN: Prof. Dr. *von Ammon* (f. Klin. u. Krit.); Prof. Dr. *Choulant* (f. Klin. u. Krit.); Prof. Dr. *Haase* (f. Klin. u. Krit.); Dr. *Hedenus* jun.; Dr. *Klose* (f. Ausz. und Krit.); Prof. Dr. *Pech* (f. Klin.); Dr. *Petzholdt* (f. Ausz. u. Krit.); Hof. u. Med. Rath, Prof. Dr. *Seiler* (f. Ausz. u. Krit.); Dr. *Zeis* (f. Ausz. u. krit.).

GIESSEN: Geh. Med. Rath, Prof. Dr. *Balzer* (f. Klin. u. Krit.); Geh. Med. Rath, Prof. Dr. *Ritgen* (f. Klin.); Med. Rath, Prof. Dr. *Trapp* (f. Klin. u. Krit.).

GÖTTINGEN: Privatdocent Dr. *Berthold* (f. Ausz. u. Krit.); Privatdocent Dr. *Conradi* (f. Krit.); Hofr. Prof., Dr. *Himly* sen. (f. Klin. u. Krit.); Prof. Dr. *Himly* jun. (f. Krit.); Privatdocent Dr. *Krause* (f. Ausz. u. Krit.); Hofr., Prof. Dr. *Langenbeck* (f. Klin. u. Krit.); Prof. Dr. *Marx* (f. Ausz. u. Krit.); Prof. Dr. *E. J. K. von Siebold* (f. Klin. u. Krit.).

GREIFFENBERG: Dr. *Bruno Schindler* (f. Krit.).

HALLE: Prof. Dr. *Blasius* (f. Klin. u. Krit.); Prof. Dr. *Dzondi* (f. Klin. u. Krit.); Prof. Dr. *Krukenberg* (f. Klin.); Prof. Dr. *Niemeyer* (f. Klin.).

HAMBURG: Dr. *Buek* (f. Klin. u. Krit.); Dr. *Fricke*, Dir. d. Krankenh. (f. Klin. u. Krit.).

HANNOVER: Dr. *Holscher*, Dir. d. Krankenh. (f. Klin. u. Krit.); Med. Rath *Spangenberg*, Dir. des Militairspit. (f. Klin.).

HEIDELBERG: Geh. Hofr., Prof. Dr. *Chelius* (f. Klin.); Geh. Hofr., Prof. Dr. *Nägele* (f. Ausz., Klin. u. Krit.); Geh. Hofr. Prof. Dr. *Puchelt* (f. Klin. u. Krit.).

JENA: Geh. Hofr., Prof. Dr. *Kieser* (f. Klin.); Geh. Hofr., Prof. Dr. *Stark* (f. Klin. u. Krit.); Geh. Hofr., Prof. Dr. *Succow* (f. Klin.).

KÖNIGSBERG: Prof. Dr. *Sachs* (f. Klin.).

LEIPZIG: Dr. *d'Alnoncourt* (f. Ausz.); Dr. *Brachmann* (f. Ausz.); Prof. Dr. *Braune* (f. Ausz. u. Krit.); Prof. Dr. *Carus* (f. Klin.); Prof. Dr. *Cerutti* (f. Ausz. u. Krit.); Hof- u. Med. Rath, Prof. Dr. *Clarus* (f. Klin. u. Krit.); Dr. *Güntz* (f. Ausz. u. Krit.); Prof. Dr. *Haase* (f. Krit.); Dr. *Hacker* (f. Ausz. u. Krit.); Prof. Dr. *Hasper* (f. Ausz. u. Krit.); Hofr., Prof. Dr. *Heinroth* (f. Klin. u. Krit.); Hofr., Prof. Dr. *Jörg* (f. Klin. u. Krit.); Dr. *Kneschke* (f. Ausz. u. Krit.), Prof. Dr. *Kühn* sen. (f. Krit.); Prof. Dr. *Kühn* jun. (f. Krit.); Dr. *Kühn* (f. Krit.); Prof. Dr. *Kuhl* (f. Ausz., Klin. u. Krit.); Prof. Dr. *Kunze* (f. Krit.); Dr. *Lippert* (f. Ausz. u. Krit.); Dr. *Liscovius* (f. Krit.); Dr. *Meissner* (f. Ausz. u. Krit.); Prof. Dr. *Pöppig* (f. Ausz. u. Krit.); Prof. Dr. *Radius* (f. Krit.); Prof. Dr. *Rittérich* (f. Klin. u. Krit.); Dr. *Scheidhauer* (f. Ausz. u. Krit.); Prof. Dr. *Schwartze* (f. Krit.); Dr. *Voigt* (f. Ausz. u. Krit.); Prof. Dr. *Walther* (f. Klin. u. Krit.); Prof. Dr. *Weber* (f. Krit.).

LEUBUS in Schlesien: Dr. *Martini*, Dir. der Irrenanstalt daselbst (f. Klin.).

MAGDEBURG: Med. Rath Dr. *Brüggemann* (f. Krit.).

MAINZ: Med. Rath Dr. *Grösser*, Dir. des Krankenh. (f. Klin. u. Krit.); Dr. *Pizzala*, Dir. der Entbindungsanst. (f. Klin.).

MARBURG: Prof. Dr. *Heusinger* (f. Klin. u. Krit.); Prof. Dr. *Hüter* (f. Klin. u. Krit.); Prof. Dr. *Ullmann* (f. Klin.).

Marsberg in Westphalen: Dr. *Ruer*, Dir. d. Irrenanst. das. (f. Klin. u. Krit.).

München: Med. Assess. Prof. Dr. *Berger* (f. Klin.); Prof. Dr. *Breslau* (f. Krit.); Obermed. Rath, Prof. Dr. Ritter *von Loë* (f. Klin.); Obermed. Rath, Prof. Dr. *Ringseis* (f. Klin. u. Krit.); Geh. Rath, Prof. Dr. *von Walther* (f. Klin.); Med. Rath, Prof. Dr. *Weisbrod* (f. Klin.).

Prag: Prof. Dr. *Fritze* (f. Klin.); In Bezug auf die Kliniken der Hrn. Prof. *Jungmann*, *Krombholz*, *Nushard* kommen uns die über dieselben erscheinenden *Conspect. morb.* zu.

Siegburg: Obermed. Rath Dr. *Jacobi*, Dir. der Irrenanst. daselbst (f. Klin.).

Stuttgart: Dr. *Cless*, ärztl. Vorstand des Catharinenhospitals (f. Klin.; Dr. *Elsässer* (f. Klin.); Dr. *Hardegg* (f. Krit.).

Wien: Prof. Dr. *Bernt* (f. Krit.); k. k. Rath, Prof. Dr. *Bischoff* (f. Krit.); Prof. Dr. *Hager* (f. Klin.); Prof. Dr. Edler von *Hildenbrand* (f. Klin.); k. k. Rath, Prof. Dr. *Jäger* (f. Klin.); Prof. Dr. *Klein* (f. Klin); Prof. Dr. *Rosas* (f. Klin. u. Krit.); Prof. Dr. *Schroff* (f. Klin. u. Krit); Prof. Dr. *Schwarzer* (f. Klin.); Prof. Dr. *Wattmann* (f. Klin.); Prof. Dr. *Wawruch* (f. Klin. u. Krit.).

Würzburg: Prof. Dr. *Balling* (f. Krit.); Prof. Dr. *Jäger* (f. Klin.).

Wir werden noch ferner bemüht sein, den Kreis der Mitarbeiter zu erweitern, wie denn auch Sendschreiben an diejenigen geachteten Aerzte, die wir persönlich kennen zu lernen nicht die Ehre haben konnten und doch für unsere Jahrb. zu gewinnen wünschen, entweder bereits schon erlassen worden sind oder noch erlassen werden, um so unsere Jahrb. zum Mittelpunkte eines vielseitigen Austausches von Ansichten, Erfahrungen und Beobachtungen zu machen.

Was den zweiten Punkt, die Unterstützung von Seiten der Verlagshandlung betrifft, so können wir es nicht anders als dankbar anerkennen, dass sie keine Mühe und Kosten scheut, um auch ihrerseits zur würdigen Ausstattung der Jahrb. beizutragen. Es sind bereits direkte Verbindungen mit Italien, Frankreich, England, Nordamerika angeknüpft, um alle daselbst erscheinende med. Journ. und Bücher auf dem kürzesten Wege zu erhalten. Mit Holland, Dänemark, Schweden, Russland und Ungarn werden unverzüglich Verbindungen in Bezug auf sämmtliche Abtheilungen der Jahrbücher eingeleitet werden; ja selbst was in Spanien und Portugal an Journalen und Büchern erscheint, werden wir zu erlangen bemüht sein, da wir mehrere Mitarbeiter gewonnen haben, die der span. und portug. Sprache mächtig sind.

So wird denn nichts verabsäumt werden, um den Zweck unserer Jahrb. zu erfüllen, nämlich den praktischen und selbst den literarisch beschäftigten Aerzten eine möglichst vollständige Uebersicht alles Wichtigen und Neuen, was das In- und Ausland in der gesammten Medicin leisten, zu gewähren, und so ein sicher von jedem gewissenhaften Arzte tief gefühltes Bedürfniss auf die umfassendste Weise zu befriedigen. Schliesslich bitten wir nicht das Ganze schon nach den ersten Heften streng zu beurtheilen, sondern zur Fällung eines vollgültigen Urtheiles erst das Erscheinen einiger Bände abzuwarten, da der Natur der Sache nach dieses Unternehmen nur allmählig den Höhepunkt erreichen kann, auf den wir es zu bringen wünschen; doch sollen uns alle Winke zur zweckmässigern Einrichtung desselben höchst willkommen sein.

Die Redaction,
Carl Christian Schmidt,
Doctor der Medicin und Chirurgie.

Diese Jahrbücher erscheinen in meinem Verlage und zwar in monatlichen Heften, wovon das erste bestimmt Anfangs Januar 1834 ausgegeben wird.

Es soll meine vorzügliche Sorge sein, ein so grossartiges und wichtiges Unternehmen würdig auszustatten: Papier, Druck, Format und Eintheilung wie dieser Prospectus.

Um die Anschaffung dieser Jahrbücher zu erleichtern, verlange ich keine jährliche Vorausbezahlung, sondern werde die Berechnung von Band zu Band machen.

Der Preis für 1 Band von 3 Heften, welcher mindestens 25 ganze Bogen enthalten wird, ist auf 8 Thlr. Sächsich festgesetzt. Demnach erscheinen jährlich 4 Bände.

Jede solide Buchhandlung, sämmtliche Postämter nehmen Bestellung darauf an.

Es lässt sich wohl im Voraus annehmen, dass eine so umfassende Zeitschrift, wie sie bis jetzt noch nicht existirt, auch im Auslande Eingang finden wird, und es dürfte daher nicht uninteressant sein, die Namen sämmtlicher Abnehmer dem Werke vorgedruckt zu sehen. Ich bitte deshalb die löbl. Postämter, Buchhändler und Privat-Sammler, mir den Namen, Charakter und Wohnort eines jeden Abonnenten, deutlich geschrieben, einzusenden. Leipzig, am 1. Nov. 1833.

Otto Wigand'sche
Verlags-Expedition.

Sr. Wohlgeboren

dem Herrn Doct. theol. Schedel

in

Perth.

d. worden sind
unsere Jol

59

Tekintetes Úr!

Engedelmed könyörgöm előre, hogy mint ismeretlen bátor vagyok Tekintetes Urasságodat alázatos kérelemmel terhelni, e kérelem pedig abban áll, ha ne talán T. Urasságod „a mű fordítási elveiről" készített értekezésből még egy fölöslegés példányyal birni méltóztatnék arra engem megajándékozni kegyeskednék, melly kérelmemet is nékelvén utóbbi kegyeibe ajánlva maradok

Tekintetes Urasságod
Kelt Pestbeliuó 8ra 1844.

alázatos szolgája
e Schmitt Ferdinánd prövpa

Tekintetes szerk. ur! Midőn a körülmények reánk nézve kedvező alakulása az abszolutismust tényleg hogy minden nemesebb érzelem
[illegible]tanulását visszafojtó vasmarkának lassu szorítását enyhitené:
a visszahatás természetességénél fogva a konferenciát is zokogásnál
magasabb lángokban csapott föl. E tettrekész lelkesedés pillanatá-
ban jajdult fel a haza egy jelesei: A tudománynak nincs hajléka!
s a nemzet e jajszóban egy szerencsés alv vár kifejezését hallá,
melyet csak nagyszerü áldozással dicsőségével lehetett elérülni,
elérni. A magyarnak mindenha kiváló, jellemző erénye volt az
ész nevén nevezni szenyet nem tűrt de azt még a dicsőség
imbuszával is igyekvék körülvenni és ekkor mojem tőn hűt
emé. A fényes palotái urai s a kunyhók azoknál anyagilag
gen De konferenciában nem szegényebb lakosai egesülnek hog
égrágább kincsünk - nyelvünk - Pallasunának az Akademiá-
ak ősrétül nem egyszerü hajlékot hanem fényes templomot
nulnek. E szent letelepedés nem szivekre a országhá-
ainak hanem visszhangra talált azok kebleben is hiknek a
Fontviselés a hon határain kivüli jelölt ki lakhelyet.

Jó történt hogy egyebek közt azt is, a Pázmány intézet növendékei 137 frtot adtunk össze a ~~tanár~~ honlévő tanévereinket díszítő tervök kivitelében szegénységünkhöz képest támogatni, és ez összeget melynek értékét nem anyagi hanem a fáradtság tiszteletben és az örömteljes készség után melyel adtuk - reméltük megitéltetni, az Akademia nagy érdemü titkárának el is küldöttük. Utóra egy év folytével a pénztárnok ur az adakozók neveit kivánta tan közlé s miután mi az általunk küldött szerény összeget e kimutatásban feltalálni kapztalan igyekvénk - nem egészen alaptalan aggódásunk hogy az a titkár ur kezében nem jutott el. Azért tisztelettel kérjük őt legyen szives minket akár magán uton akár e közszeretetü lapjában tudósitani: megkapta e fenevett összeget vagy nem?

Tek. urnak különös tisztelője

S. J.

Bécs. 80i. April 30án

/társai nevében./

Tekintetes Uram! Ha e pár sornak kedvező lapjában helyet adni szíves lesz - igen kötelezné intézetünket s különösen egyen kívül társaim tiszteletének hangot adni az általunk megbízatni szerencsés valék.

Kiválósággal tisztelettel

Schmidt Ferenc

3éves Jazmanita.

Tekintetes
Földy Ferenc urnak
Pl.
Közli Pompéry
rajzakénvéd

Tisztelettel

Schöpf

Kedves barátom! – Gellnerének tar-
tod, bátoritom, v a E. más éj
gondolkodnál ezt mondjuk „hom
bírt gé-mal y pause." – Eh bá!
csak hogy neveznél veled előbb a
mód s modorról értekezni – nem:
1, lehet operálnom a fülészségeli
működésről a Csatában (szóbeli értekezés)
2, gyermeknél – mit „Mj tudom"
ra csak én kisértek meg gyógyá
szban s behatás műtétnél.
3, lehet (műtét nélküli-) kéklang-ról,
dítást 4-5-ig Esdeckben ott a te
remben tényeznie, s műtéj előtt
is a törzlelés fájdalom-érzet-bővült
bebizonyítani stb.
4, a rokonság „competitéjét" en
ejen ismerem, sem visszajár vagy be-
tásáról ez egész.
5, E téren, neveretesen erőtörölni,
több neveretes fül)alemzi műtétel
fogad a gyermelvbeiba vagy vitetni
Legyen.

Kedves barátom! – Gellnerének tar-
tod, bátoritom, v a E. más éj
gondolkodnál ezt mondjuk „hom
bírt gé-mal y pause." – Eh bá!
csak hogy neveznél veled előbb a
mód s modorról értekezni – nem:
1, lehet operálnom a fülészségeli
működésről a Csatában (szóbeli értekezés)
2, gyermeknél – mit „Mj tudom"
ra csak én kisértek meg gyógyá
szban s behatás műtétnél.
3, lehet (műtét nélküli-) kéklang-ról,
dítást 4-5-ig Esdeckben ott a te
remben tényeznie, s műtéj előtt
is a törzlelés fájdalom-érzet-bővült
bebizonyítani stb.
4, a rokonság „competitéjét" en
ejen ismerem, sem visszajár vagy be-
tásáról ez egész.
5, E téren, neveretes erőtörölni,
több neveretes fül)alemzi műtétel
fogad a gyermelvbeiba vagy vitetni
Legyen.

Sebészi Klinika.
Központi Orvosi Intézet
Budapest, VIII. Üllői út 26.

ser által a „kisdedek Szüli tegeddt
letek" tekintetes bővíttetni.

Ezen megjegyzések után minden
ben enéd tudakozódom s barát
ivod kívántából Skávlag ra
gaszkodva — Isten veled

Jeney Skaw

Szeg 27/2

ne.

65

Tek. Schedel F.
orv. dr. urnak, [illegible]
rk. tanár, s a m. k.
egyetem könyvtárno-
kának.

Verehrter Freund!

Ihr Freundschaft sehe ich in größter Ehre
bei einem Fremden gesinnen. Ob
es so recht ist, weiß ich nicht. Sollten es
wir verändert werden müssen, so stehe
es zu Diskussion.
Lieb Doctor, wie Ihnen Cornelius und
Verbesserungen über Dürftigkeit so selbst
ist Früh zu der Feuerlöschung rufe-
rief werden. Ein selbes einem Ihre ab-
selben ohne Ihren Diener zu trösten.
Ich und Frau Bürgermeister Gruß zu be-
straft einer und ihr Schuppel. Wenn
Sie zu unternehmende Verwunderung
mich, einem wir nächste nächste
Tage verspricht Diener zu folgen,
allerdings Ihnen wiederbringt
werde.

Ihr
aufr. Schl. v. Ergeb.

8/11 834

67

Vett. den. 30. 1852

Hochgeehrtester Herr!

Ich sage Ihnen hiedurch meinen innigsten Dank
für die Ehre, die Sie mir durch Zusendung Ihres
academischen Artikels: "Culturzustände der
Ungern" erwiesen haben. Diese Darstellung gibt
wichtige Begriffe von dem Alterthum der Magyaren,
als mehrere dickleibige Bücher aus den Federn Anderer;
sie wird auch bei seinem Unbefangenen einen guten
Eindruck verfehlen.

Mit dem, was Sie auf Seite 1 und
2 über das Sprachliche, über die Stellung des Ma-
gyarischen zu anderen Sprachen bemerken, bin ich im
Ganzen auch einverstanden, und erlaube mir nur
Folgendes hinzuzusetzen:

Die Hilfszeitwörter sind nicht blos
in Ungarischen, sondern in dem ganzen scythischen
Sprachengeschlechte, von Lappland bis zum äussersten
Tungusien, eben so zu Hause, wie in den indo-slavo-
germanischen Idiomen. Mit dem Artikel ist es früher
anders; man darf aber bezweifeln, dass die asiatischen
Urväter der Magyaren durch Berührung mit höheren
einen anderen Geschlechtes zum gebrauche dieses Redetheils
hingeleitet worden sein, da gerade die alten Sprachen
am Ganges, Oxus und den caucasischen Ländern

5

13

reinen zweisilbigen Artikel besessen haben wie noch j
reine von Sanskrit und Altpersischem abgestammte Sprach
ihn besitzt. Was endlich die Stammwörter betrif
so würde es gar nicht schwer werden, in jeder Altai
Sprache, und gerade bei den ungeheuer entfernten
gusen (nebst dem Mandschus) eine stattliche Anzahl
selbst in die Augen springender und sehr überrasch
Ähnlichkeiten mit gleichbedeutenden indo-germanis
auch semitischen Wurzeln zu sammeln. Ich selbst hab
einmal einen dahin zielenden Artikel in die Mona
berichte unserer Academie (1851, p. 197 ff.) geliefer
und dabei hauptsächlich auf das Mongolische Bezug
genommen, weil gerade hier die Motivirung am
schwierigsten ist, und wir hier nicht einmal die Sage
unterstützen kann. Derglichen Erscheinungen gehören
zu den, vielleicht nie ganz lösbaren Räthseln in de
Entwicklung der Sprachen.

Von Ihren Werken hatte ich
bis jetzt das "Handbuch der ungarischen Poesie"
und die "költői rdgisegek" sehr gelernt und
mit vielem Eifer studirt.

Mit Hochachtung und Ergebenh

Wilhelm Schott.

Berlin d. 21/12 52
Charlottenstraße 87.

ne.

Hochgeehrtester Herr,

Durch den gegenwärtig hier anwesenden Professor Hinzel
in Pest habe ich ein Exemplar Ihres „Irodalom története"
(die zwei ersten Bände) erhalten, welches derselbe mir als ein
Geschenk von Ihrer Seite zu übersenden die Güte gehabt hat.
Empfangen Sie vorläufig meinen ergebsten Dank für dieses
interessante Werk, und zugleich die Versicherung, dass ich an
dem Schicksal Ihres Vaterlandes einen geringen Antheil nehme,
als an dessen Sprache und Litteratur.

Meinen Dank für Ihre deutsche Abhandlung
„Cultusverstände der Magyaren u.s.w." hätte ich Ihnen seiner Zeit
nach Wien addressirt, weil die Schrift mir von dorther zuge-
kommen war. Es würde mir sehr leid thun, wenn man Ihnen den
Brief nicht nachgeschickt hätte.

Mit ausgezeichneter Hochachtung

Ihr

Berlin
den 9ten August
1853.

ganz ergebenster
Wilhelm Schott,
Professor.
Charlottenstraße 87.

5

3

Mit dem 1. Juli l. J. hätte laut §. 8 der Statuten der Akademie der Vice-Präsident von dem Herrn Curator Ihr. Majestät unmittelbar ernannt werden sollen, der bis auf drei Jahre bestimmte Wirksamkeit des bisherigen mit dem 30. Juni ihr Ende genommen hätte.

Über eine von Sr. Excellenz dem Herrn Vice-Präsidenten und Präsidenten Vollmachtenden A. v. Baumgartner von dem hohen Curatore gestellte Anfrage erfolgte nachstehender Erlass d. dto.:

„Da die hiesige Akademie der Wissenschaften dermalen noch nicht in der Lage ist, zur endgiltigen Wahl des Präsidenten und Vice-Präsidenten zu schreiten, sie aber ohne Vorstand unmöglich belassen werden kann, so erübrigt wohl nichts anderes, als sich von dem Fond mit einem Provisorium zu behelfen.

Ich ersuche daher in Erledigung des gefertigten Schreibens vom 24. d. Mts. Z. 780 die bewußte Sache für Excellenz mit der Bitte in Anregung bis zu dem Zeitpunkte, wo die definitive Ernennung eines Vice-Präsidenten erfolgen kann, in diesem eigens hiezu gestellig gehaltenen Sitzungen zu wollen, das k. Akademie aber über, dass ich ab, einen Vollmachtenden des Präsidenten, dann die Dauer des Provisoriums zu wählen.

Zugleich erwähne ich Ihrer Excellenz, dass ich Ihre Ansicht vollkommen theile, dass die Einberufung der Plenar-Versammlung behufs der Präsidentenwahl auf den Monat October d. J. „ verschoben werden, weil zu jener Zeit die akademischen Mitglieder wieder schon vollzählig eintreffen und ist die Hoffnung sogar da, bis dahin auch die neue Organisation der Akademie vollendet sein wird.

Wollen Sie Ihrer Excellenz die Gefälligkeit haben, dieses zu bringen, dass mir seiner Zeit die

/.

Wasserbauten-Verwaltungsbeamte zur Kenntniß gebracht, und sind die Einleitungen wegen Beschleunigung der Planirungsarbeiten zu treffen.

Wien den 25. Juni 1850

Bach m/p

In Folge dessen hat die Akademie in ihrer Generalversammlung am 27. Juni d. J. beschlossen, dem hiesigen Hausinspektorate mit Rechnungsdirektion zum Hausinspektorate bis zur definitiven Besetzung dieser Stelle zuweist und der Herr Hausinspektor hat diese Wahl angenommen.

Ich gebe mich die Ehre, geehrter Herr, hievon zur Ihrer Wissenschaft in Kenntniß zu setzen.

Wien am 1. Juli 1850

Der provisorische Generalsekretär.

A Schrötter m/p

870.

Ch. Der correspondirende Mitglied
der Kais. Akademie der Wissenschaften

T. T.

Herrn Dr. Franz Toldy

Secretär der k. ung. Josephs-
der Wissenschaften

in

Pest

akad. Gegenstand

franco tutto

VIEN
JUL

4 L.
2
71
2 L
3

1850.

72

KAISERLICHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN.

Wien den 9. October 1850.

Dem Herrn hier die in der Sitzung beschlossene philos.-historischen Classe in der Monatsitzung Juni d. J. abgedruckten Antrag zu bekommen Betrag von Drei und dreißig Gulden ÖW. ist Ihnen im hiesigen k.k. Universal-Cassa-Amt-Instrumente anzuweisen worüber, wo Sie denselben gegen Ihre Quittung richtig verabfolgen, wo Ihnen Ihre Rechnungs-Ordnung Ihnen einen Beweis-Schein über die Verhandlung hierwegen bei liegend Zuschrift in Empfang nehmen wird, beharren hoffen Sie.

Der prov. Cassa-Curator
A Schrötter

Empfangen am 19 Nov. 850
Fr

Der Wirkl. Mitglied d. T. Herrn v. Toldy

Herrn Mitglied
der Kais. Akademie d. Wissenschaften
z. T.
Herrn Dr. Franz Toldy
Curator der k. ung. Universität
der Wissenschaften
z.
Pest

Abad. Gegenbau

Cassa-Cur.

Cassa-Amt

Cassa-Amt

Cassa-Amt

1060.

72

KAISERLICHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN.

Wien, am 9. October 1850.

Dem Herrn für die in der Sitzung der philosophisch-historischen Classe in der Monatssitzung vom 9ten l. J. abgelesene Abhandlung zuerkannte Betrag von Drei und dreißig Gulden ö.W. ist Ihnen im hiesigen k.k. Universal-Cassa-Zahlamte angewiesen worden, wo Sie denselben gegen Ihre Empfangsbestätigung in Empfang nehmen wollen.

Indem wir Ihnen diese Anweisung hiemit zusenden, ersuchen wir Sie um gefällige Bestätigung des Empfanges, und bemerken, daß die Abhandlung, sobald sie mit dem Schlußschnitt in Druckfahnen vorliegen wird, Ihnen übersendet werden kann.

Der provis. Secretär
A. Schrötter

Empfangen am 19ten Nov. 850

Z.

Der Vorsitzende Mitglied C.T. Herr v. Feldy

Sr. Wohlgeboren
dem Herrn Mitgliede
der Kais. Akademie der Wissenschaften
C.T.
Herrn Dr. Georg Feldy
Professor der k. ung. Universität
der Wissenschaften
in
Pesth

Frankirt

WIEN
JUL

Vorsitzender Herr
Mitglied

Ich gebe mir die Ehre Euer Hochwohlgeborn hiermit um Erganzung und Verbesserung der im dritten Jahrgange 1853 des bereits in Th. ren Kreisen befindlichen Almanachs aufge. nommenen, Euer Hochwohlgeboren betreffen. den Personal-Notizen, so wie des Verzeich. nisses Ihrer Werke, zu ersuchen.

Da der vierte Jahrgang des Almanachs schon im August l. J. vollendet sein muss, um bis zum October versendet werden zu können, so ist es dringend nothwendig, dass die bezüglichen Notizen längstens bis 15. Juli d. J. hieher gelangen.

Zugleich erlaube ich mir wiederhohlt um gefällige Mittheilung von biographi. schen Notizen zu ersuchen.

Wien, den 15. April 1853.

1860.
Ew. Lud. v. Mily-Duboureau
Kais. Rath Millaut-Schriftführer
T. T.
Frau Dr. Franz Schlay
Secretair Post k. ung. Festung etc etc
a Pas D. Gegenw. 3r
Franco tutto Pesth.

Wo 385.

Die Kais. Akademie der Wissenschaften hat, mit Genehmigung ihres hohen Curators den Beschluss gefasst: vom 1 Jänner 1856 ab ihre Mitglieder nur mit den Schriften jener Classe zu betheilen, welcher sie angehören, wenn dieselben nicht ausdrücklich auch alle oder einige der von der andern Classe publicirten Schriften zu erhalten wünschen.

Ew. Wohlgeboren werden demnach verbindlichst eingeladen sich zu erklären, ob Sie, ausser den Druckschriften der philos.-histor. Classe auch fernerhin Druckschriften der mathem.-naturw. Classe, und welche derselben, Ew. Wohlgeboren zugesendet werden sollen.

Ew. Wohlgeboren werden durch gefällige baldige Benachrichtigung mich zu verbindlichem Danke verpflichten, um darnach

ihr

Druck von J. B. Wallishausser.

Liebste Mutter und Schwester Georgine Sonntag Vormittag!

Vorgestern immerhin ein der aufregendsten Abende meines Lebens und gestern Vormittag unerwarteter Besuch an meinem Lager und schließlich der Sonntagsbesuch in die Klinik – all diese Zeichen meiner wiedergewonnenen Lebenskraft und Lebensfreude haben mich in Stellung und Spannung versetzt – und mehr ich gegenwärtig vom Tag zu bringen hat begreiflicher Glück und Verzweiflung sehr – mit Glück [illegible] ich. als dem ständigen Landsknecht – so gehen Gut – in allen Lebenslagen Leiden des Menschen – seinen Eingeschlossen nennen.

Drei ungefähr 6 Monate bestand ich mich hier zu Lande in meinem Comitat – wobei mich meine 18 jährige Abwesenheit gegenüber Landsleuten – Tage ist mein Patriotismus wie Hunger Vorgefühl gewachsen und neue alten Scheine und alten Verhältnissen gleichsam wie Tage zu alten Scheine und alten Verhältnissen gleichsam wie alles Gleiche – ich möchte gerne Talismans Brust betasten – wie alles Gleiche zu graben. und [illegible] hier mich immer Gefühl notwendig wie ein großer Abwesenheit ist leider mich immer um das Lager endung. der dem Pferdeen Ungetümen und andere Verhältnisse [illegible] stigkeit und Leben und immer auf Jacht – [illegible] chen sie wohl – aber Gewehr. —

Wenn ein anderer Thema und man Schritt in Ausgang sind. Ich bin gesund Lustig wirtig und gesund – Glück meiner Jugend von 18 Jahre – Liebe alle Leidenschaften [illegible] wie Traum. – Durch Schmerz der Mutter meiner Vaters Heimat – aber ganz besonders meine geschwächte zu offen Konstitution Ihnen

Druck von J. B. Wallishausser.

commando im Jahre 184[illegible] so wunderbar es mit einer hochlöbl. Hofkriegsräthlichen Ordonnanz Secret- dessen sich viele officiere in der Armee nicht belehnen können beigehen. —
mir so folgen auf mein Sanguinisch heftiges temperament stützen zu sehen — die Ehrenhaftigkeit hat mich veranlaßt — um da ich mich nicht beherrschen kann — das geht so hier so bei einer sanguinischen natur — das nasse ofen ist ganz besonders paralisirt und war kalt — und soll nie wieder heiß — da ich mir bereits wieder ein gewissen Grad von Verantwortung hatte — somit kann ich keine Schuld — so stand mir die rationelle Heilung meiner Ohren nicht entgegen —
da ich mich hier besonders um Rath hätte — so rathe ich dir Ihnen mit dem jetzt in Pest anwesenden Doctor aus Dresden über meinen Zustand zu consultiren — der ja sonst ist abgenommen und nun wieder mich aufzurichten —
besser ist aber mich zu einer Reise oder Cour entschließen, denn als alles mit Ausgaben verbunden ist — und der officier nicht bei geringen Casse ist — so wende ich mich an dich — Du liebster Freund in meinen Armen und abverspreche mit diesem Freund [illegible] voltich. — d wäre mir sehr unangenehm in guten Casse bald rasiren müsste — da ich aber hier und bald der Hauptmann wieder ein Logement muß so ist mir nicht gering gelegen wenn Sonnen — den dann wird [illegible]
Gut — Besuche die Gedenkblätter schön folgen —
— Mein raumedoche Bruder Ernst complimentirt sie mit mir Sonnen allerda in Frankenhausen. —

Ich bitte dich dann mir zu sagen — wie lange dieser Cour währt? welche Ausgaben mit Abzug der Bequemlichkeit nöthig sind?

Dich um Gruß Freundschaft umarmend schenke ich mich mit aller Hochachtung und wenger Freundschaft

dein

Leipzig den 6ten Mai 1845.

aufrichtigster und ergebenster
Hermann Felix Schuster
Musikdirektor

Druck von J. B. Wallishausser.

Es küsst Dich Dein alter Freund

Felix Schulcz

vagy Szabó

Schulcz Dodog

ist auf Klausthal seit Wochen

Postgeld, auf Ihren

Urlaub wegen seiner Augen-

eingetroffen – ich sehe mich

nun Ihren Feind produciren –

Druck von J. H. Wallhausser.

Euer Hochwohlgeboren!

Ich beabsichtige von den **Mitgliedern der kais. Akademie der Wissenschaften** und der **verschiedenen Falcultäten** grossartige Albums herauszugeben.

Welch' hohe Persönlichkeiten ich schon im meinem Atelier zu begrüssen die Ehre hatte, und wie weit mein Unternehmen bis jetzt vorgeschritten, wollen an den beigeschlossenen noch nicht vollendeten Verzeichnissen ersehen. Mein Bestreben ist dahin gerichtet, dem Unternehmen den höchsten Werth dadurch zu verleihen, dass jede einzelne Abtheilung möglichst complet vorliegt, also es soll wo möglich nicht Eine Persönlichkeit fehlen.

Ich erlaube mir daher **Euer Hochwohlgeboren** zum gefälligen Beitritt dieser Albums freundlichst einzuladen, wenn **Hochdieselben** gelegentlich **Wien** besuchen, mein Atelier mit dero Gegenwart nur auf eine $^1/_4$ Stunde gütigst zu beehren, und ersuche um so dringender um den Anschluss hierzu, da schon mehrere Mitglieder **Dero Namen**, als eine so hervorragende Grösse, im Verzeichniss vergebens zu suchen sich bemühten.

Es knüpfen sich an den Besuch durchaus keine Bedingungen, da mein Unternehmen rein der Wissenschaft zu lieb geschieht, und es wird gewiss für jedes einzelne Mitglied von höchstem Interesse sein, einen so grossen Körper von ausgezeichneten Capacitäten, als Zeitgenossen, in einem so beliebten und billigen Formate, vereint vor sich zu erblicken, ohne sich etwa an einer Pränumeration hieran betheiligen zu müssen.

Die Aufnahme findet täglich an sonnenhellen und trüben Tagen von 9—2 Uhr statt. Der Aufenthalt beträgt nur eine $^1/_4$ Stunde, und Probe-Abzüge werden einige Tage nach der Aufnahme dankbarst übermittelt werden.

Zeichne mit wahrer Hochachtung und Verehrung

Euer Hochwohlgeboren

Ergebenster

F. Schulz

Druck von J. B. Wallishausser.

UEBERSICHT

der

Mitglieder der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften,
„ „ medizinischen Facultät und
„ „ philosophischen Facultät,

nach der Natur in Büsten-Portraits photographirt und zu beziehen von

F. Schultz,

Photograph, Josefstadt, am Glacis Nr. 23, in Wien.

I. Verzeichniss.

Wirkliche und korrespondirende Mitglieder der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften.

Curator-Stellvertreter: Se. Excellenz Herr Staatsminister Ritter von Schmerling.
Präsident: Se. Excellenz Herr Andr. Ritter von Baumgartner, Dr. der Philosophie, k. k. wirkl. geheim. Rath und lebenslänglicher Reichsrath.
Vice-Präsident: Herr Theodor Georg von Karajan, Dr. der Philosophie und Custos an der k. k. Hofbibliothek.
Sekretär: Herr Ferd. Wolf, Dr. der Philosophie und Custos an der k. k. Hofbibliothek.

Wirkl. M. Arneth Jos., Ritter v., Dr. d. Philos., k. k. Regierungsrath, Direkt. d. k. k. Münz- u. Antiken-Cab. und d k. k. Ambras. Samml., Prof. der Münz- und Alterthumskunde etc.
„ Aschbach Jos., Prof. d. allg. Geschichte.
„ Auer Alois, Ritter v. Welsbach, k. k. Hofrath und Direkt. d. k. k. Hof- u. Staatsdruckerei.
„ Bergmann Jos., k. k. Rath u. I. Custos am k. k. Münz- u. Antiken-Cab. u. d. k. k. Ambras. Samml.
„ Boller Ant., Dr. d. Philos., Prof. für Sanskrit etc.
„ Brücke Ernst, Dr. d. Med. u. Prof. d. Physiologie u. höh. Anatomie.
„ Bonitz Herm., Dr. d. Philos. u. Prof. d. class. Philologie.
„ Diemer Jos., Director d. k. k. Universitäts-Bibliothek.
Wirkl. M. Diesing Karl, Dr. der Medicin.
„ Ettingshausen Andr., Ritter v., Dr. d. Philos. u. Med., k. k. Regierungsrath u. Direkt. d. physikal. Institutes.
„ Fenzl Ed., Dr. d. Med., Prof. d. Botanik und Direkt. d. botan. Gartens.
„ Goldenthal Jak., Dr. d. Philos. und Prof. der Oriental-Sprache und Literatur.
Corr. M. Fritsch Karl, Adjunkt an d. k. k. Cent.-Anstalt für Meteorologie etc.
Wirkl. M. Grillparzer Frz., k. k. Hofrath u. lebenslängl. Reichsrath.
„ Haidinger Wilh., k. k. Hofrath u. Direkt. d. k. k. geolog. Reichsanstalt.

Corr. M. Hörnes Moriz, Dr. d. Philos., Vorstand u. Custos d. k. k. Hof-Mineralien-Kabinets.
Wirkl. M. Hyrtl Jos., Dr. d. Med. u. Chir., k. k. Regierungsrath u. Prof. d. descript., topogr. u. vergl. Anatomie.
„ Jäger Albert, Dr. d. Philos. u. Prof. d. österr. Geschichte.
„ Kner Rud., Dr. d. Med. u. Chir., Prof. d. Zoologie etc.
„ Koller Marian, Dr. d. Philos. u. Ministerialrath.
„ Kreil Karl, Dr. d. Philos., Prof. d. Physik und Direkt. d. meteor. magn. Cent.-Anstalt.
Corr. M. Kunzek August., Dr. d. Philos. u. Prof. d. Physik.
„ Langer Karl, Dr. d. Med. u. Prof. d. descript. Anatomie an d. k. k. Josefs-Akad.
Wirkl. M. Littrow Karl, Edler v., Dr. d. Philos., Prof. d. Astronomie u. Direkt. d. k. k. Sternwarte.
Corr. M. Lorenz Ottokar, Prof. d. österr. Geschichte.
Corr. M. Lott Frz., Dr. u. Prof. d. Philosophie etc.
Wirkl. M. Miklosich Frz., Dr. d. Philos. u. d. Rechte, Prof. d. slavisch. Philologie u. Literatur, em. Rector Magnificus.
Corr. M. Moth Franz, Prof. d. reinen Elementar-Mathemat.
Wirkl. M. Münch-Bellinghausen Eligius Freih. v., k. k. Hofrath, lebensl. Reichsrath u. I. Custos d. k. k. Hofbibliothek.
Corr. M. Peters Karl, Dr. d. Med. u. Chir., Prof. d. Geologie.
Wirkl. M. Petzvall Jos., Dr. d. Philos. u. Prof. d. höhern Mathematik.
„ Pfeiffer Frz., Dr. d. Philos., Prof. d. deutschen Sprache u. Literatur etc.
„ Pfizmaier August, Dr. d. Med.
„ Redtenbacher Jos., Dr. der Med., Prof. der Chemie etc.
Corr. M. Redtenbacher Ludw., Dr. d. Medizin, Vorstand u. Custos am k. k. Zoolog. Hof-Cab net.
Wirkl M. Rokitansky Karl, Dr. d. Med., k. k. Regierungsrath u. Prof. d. pathol. Anatomie etc.
Corr. M. Schlechta-Wssehrd Ottokar, Freih. v., wirkl. Legationsrath u. prov. Direkt. d. oriental. Akad.
Wirkl. M. Seidl Joh. Gabriel, k. k. Hof-Schatzmeister u. Custos am k. k. Münz- u. Antiken-Kabinet.
„ Skoda Jos., Dr. d. Med. u. Prof. d. prakt. Med. u. Klinik etc.
„ Stampfer Simon, emer. Prof. d. prakt. Geometrie etc.
Corr. M, Suess Ed., Dr. d. Philos., Prof. d. Paläontologie u. I. Custos am k. k. Hof-Mineral.-Kabinet.
Wirkl. M. Vahlen Joh., Dr. d. Philos. u. wirkl. Prof. d. class. Philologie etc.
„ Wedl Karl, Dr. d. Med. u. Chir., Prof. d. Histologie etc.
Wirkl. M. Zippe Frz., k. k. Regierungsrath und Prof. d. Mineralogie etc.

II. Verzeichniss.

Professoren und Docenten des medizinisch-chirurgischen Lehrkörpers, nebst mehreren der berühmtesten praktischen Aerzte in Wien.

Dr. Aitenberger Alois, k. k. Medicinalrath.
„ Arlt Ferd., Prof. d. Augenheilkunde.
„ Bednar Alois, prakt. Arzt.
„ Beer Hieronymus, Prof. d. gerichtlichen Medicin.
„ Bernatzik W., Prof. d. allg. Pathologie an d. k. k. Josefs-Akademie.
„ Bernt Karl, k. k. u. Landes-Medicinalrath.
„ Blodig Karl, k. k. Stadt-Armen-Augenarzt.
„ Braun Karl Rud., Prof. d. theoretisch-praktischen Geburtshilfe.
„ Braun Gustav, Prof. d. Geburtshilfe, d. Frauen- und Kinderkrankheiten an d. k. k. Josefs-Akademie.
„ Braun Ernest, prakt. Arzt.
„ Breuning Gerhard v., prakt. Arzt.
„ Brücke Ernst, Prf. d. Physiologie u. höhern Anatomie.
„ Burger M., Zahnarzt im k. k. Blinden-Institut.
Dr. Cessner Karl, Prof. d. Instrumenten- u. Bandagenlehre, Operateur etc.
„ Chrastina Joh., Primararzt.
„ Creutzer Ludw., prakt. Arzt u. Polizei-Bezirks-Arzt Landstrasse.
„ Dittel Leopold, Docent über prakt. Chirurgie und Primararzt.
„ Dlauhy Joh., Prof. d. Staats-Arzneikunde, Decan d. Profess.-Collegiums.
„ Drasche Ant., Docent d. theoretisch-speziel. med. Pathologie u. Therapie etc.
„ Duchek Albert, Prof. d. Therapie an d. k. k. Josefs-Akademie.
„ Dumreicher Edl. v. Oesterreicher, Prof. d. praktisch. Chirurgie.
„ Emanuelli Adonis, prakt. Arzt.
Dr. Friebes W., k. k. Stabs- u. prakt. Arzt.
„ Friedinger Karl, Docent über Schutzpocken-Impfung etc.
„ Fritsch Joh., k. k. Regierungsrath u. Leibarzt Sr. Majestät d. Kaisers.
„ Güntner Frz., Ritter v., k.k. Hofrath u. Leibwundarzt.
„ Haller Karl, Primararzt.
„ Hebra Ferd., Prof. d. Klinik für Hautkrankheiten u. Primararzt.
„ Heider Moriz, Prof. d. Zahnheilkunde.
„ Heller Jak. Flor., Docent d. physiol. u. pathol. Chemie u. Mikroskopie, k. k. Landesgerichts-Chemiker.
„ Helm Theod., k. k. Regierungsrath, Prof. d. prakt. Medicin u. Klinik u. Direktor d. k. k. allg. Krankenhauses.
„ Hermann Jos., Vorstand d. Abtheil. für Syphilis u. Hautkrankheiten im k. k. Krankenhaus Wieden.
„ Hoenigsberg Bened., Edl. v., kais. Rath, prakt. Arzt im Sommer Arzt des Wildbades Gastein.
„ Hyrtl Jos., k. k. Regierungsrath, Prof. d. descript. topogr. u. vergl. Anatomie.
„ Jäger Eduard jun., Edl. v. Jaxtthal, Prof. d. Augenheilkunde, Primararzt etc.
„ Jäger Fried. sen., Edl. v. Jaxtthal, em. Prof. d. Augenheilkunde.
„ Knolz Jos. Joh., k. k. Regierungsrath, prakt. Arzt.
„ Kurzak Frz., Prof. d. theor. Medicin, Pro-Decan d. Prof.-Collegiums.
„ Langer Karl, Prof. d. descript. Anatomie d. Menschen.
„ Leidesdorf Max, Direktor d. Privat-Heilanstalt für Geisteskranke in Ober-Döbling u. Docent d. Psychiatrie.
„ Leitner Gust. Laur., Primararzt im k. k. Krankenhaus Wieden.
„ Lorinser Wilh. Fried., Primararzt im k. k. Krankenhaus Wieden.
„ Lumpe Eduard, prakt. Arzt.
„ Madurovicz Moriz, Ritter v., I. Assistent bei Prof. Karl Braun.
„ Marenzeller Adolf, Edl. v., prakt. Arzt.
„ Melicher Ludw., Direktor d. gymnast. u. orthopäd. Heil- u. Turnanstalt.
„ Melzer Raimund, Direktor d. k. k. Wiedner Krankenhauses.
„ Nesper Eugen, Prof. u. prakt. Arzt.
„ Oppolzer Joh., Hofrath, Prof. d. specl. Pathologie u. Therapie u. med. Klinik, Pro-Rector Magnificus etc.
Dr. Pfeffermann Peter, praktischer u. Zahnarzt.
„ Pitha Frz., Ritter v., Prof. d. prakt. Chirurgie an d. k. k. Josefs-Akademie.
„ Pleischl Adolf sen., k. k. Regierungsrath, em. Prof. d. Chemie.
„ Pleischl Theod. jun., prakt. Arzt.
„ Politzer Adam, Docent über Ohrenheilkunde.
„ Riedl Jos., Medicinalrath u. Direktor d. k. k. Irrenanstalt.
„ Röll Moriz, Prof. u. prakt. Arzt.
„ Rollet Alex., Assistent bei Prof. Brücke.
„ Rollet Emil, 2. Assistent bei Prof. Oppolzer.
„ Rokitansky Karl, k. k. Regierungsrath, em. Rect. Magnificus, Prof. d. pathol. Anatomie etc.
„ Rothziegel Salomon, prakt. Arzt.
„ Salzer Fried., Docent d. operativen Chirurgie, Operateur u. s. w.
„ Schneider Frz., Prof. d. Chemie an d. k. k. Josefs-Akademie.
„ Schneller Jos., k. k. Medicinalrath.
„ Scholz Frz., Primararzt, Operateur etc.
„ Schroff Karl, k. k. Regierungsrath, em. Rect. Magnificus, Prof. d. allg. Pathologie, Pharmakologie u. Pharmakognosie etc.
„ Schuh Frz., k. k. Regierungsrath, Operateur, Prof. d. prakt. Chirurgie etc.
„ Seeburger Joh., Ritter v., k. k. Hofrath u. Leibarzt Sr. Majestät d. Kaisers.
„ Sigmund Karl, Prof. d. syphilit. Klinik, Primararzt etc.
„ Skoda Jos., Prof. d. prakt. Medicin u. Klinik.
„ Späth Jos., Prof. d. operat. Geburtshilfe.
„ Standthardtner Jos., Primararzt.
„ Stellwag v. Carion, Prof. d. Augenheilkunde an d. Josefs-Akademie u. an d. Universität.
„ Stoffella Emil, 1. Assistent bei Prof. Oppolzer.
„ Türk Ludw., Docent über Krankheiten d. Rückenmarkes, Primararzt etc.
„ Ulrich Frz., Primararzt.
„ Viszanik Mich. v., Decan d. Doctoren-Collegiums, Docent über Psychiatrie, Primararzt etc.
„ Voigt Christ. Aug., Prof. d. descript. Anatomie.
„ Wattmann Jos., Baron Maëlcamp-Beaulieu, k. k. Regierungsrath, Prof. u. k. k. Leibwundarzt.
„ Wedl Karl, Prof. d. Histologie.
„ Weinlechner Jos., Assistent bei Prof. Schuh.
„ Well Wilh., Edl. v., k. k. Ministerialrath.
„ Zeissel Hermann, Prof. d. Syphilidologie.
„ Zsigmondy Adolf, Primararzt.

III. Verzeichniss.

Mitglieder der philosophischen Fakultät.

Dr. **A**rneth Jos. Ritter v., k. k. Regierungsrath, Direktor d. k. k. Münz- u. Antiken-Kabinets u. d. k. k. Ambras. Samml., Prof. d. Münz- u. Alterthumskunde etc.
„ Aschbach Jos., Prof. d. allg. Geschichte.
„ **B**lodig Herm., Decan d. Doctoren-Collegiums, k. k. Prof. etc.
„ Boller Ant., Prof. für Sanskrit und Vergleich. Sprachwissenschaften ect.
„ Brühl Karl Bernh., Prof. d. Zootomie.
„ Bonitz Herm., Dr. d. Philos. u. Prof. d. class. Philologie.
„ **E**ttingshausen Andr. Ritter v., Rector Magnificus d. k. k. Universität, k. k. Regierungsrath, Prof. d. Physik etc.
„ **F**riese Joh. N., Dr. der Medic. und Philosophie, Prof. d. allg. Naturgeschichte.
„ Fenzl Ed., Prof. d. Botanik, Direktor d. k. k. botanischen Gartens.
„ **G**oldenthal Jakob, Prof. u. Oriental-Sprache u. Literatur etc.
„ **H**eintl Frz. X. Ritter v., Senior d. Doktoren-Collegiums, em. Rect. Magnificus, k. k. Truchsess u. Oberfinanzrath etc.
„ Hoffmann Eman., Prof. d. class. Philologie etc.
„ **J**äger Albert, Prof. d. österr. Geschichte, Director d. Institutes für österr. Geschichtsforschung etc. etc.
Dr. **K**ner Rud., Prof. d. Zoologie.
„ Kreil Karl, Prof. d. Physik, Director d. k. k. Central-Anstalt für Meteorologie u. Erdmagnetismus etc.
„ Kunzek Aug., Prof. d. Physik etc.
„ **L**ittrow Karl, Edl. v., Prof. d. Astronomie u. Direct. d. k. k. Sternwarte.
„ Lorenz Ottokar, Prof. für österr. Geschichte.
„ Lott Frz., Pro-Decan u. Prof. d. Philosophie.
„ **M**icklosich Frz., Prof. d. slavisch. Philologie u. Literatur etc.
„ Moth Franz, Prof. der Mathematik ntc.
„ Mussafia Adolf, Prof. d. roman. Sprache u. Literatur.
„ **P**eters Karl, Prof. d. Geologie.
„ Petzwal Josef, Prof. d. höhern Mathematik etc.
„ Pfeiffer Frz., Prof. d. deutschen Sprache u. Literatur.
„ **R**edtenbacher Jos., Prof. d. Chemie etc.
„ **S**imony Fried., Prof. d. Geographie.
„ Suess Ed., Prof. d. Paläontologie u. I. Custos-Adj. am k. k. Hof-Mineralien-Kabinet.
„ **V**ahlen Joh., Decan d. Profess.-Colleg., Prof. d. class. Philologie etc.
„ **Z**immermann Robert, Prof. d. Philosophie.
„ Zippe Frz. N., k. k. Regierungsrath, Prof. d. Mineralogie etc.

Druck von J. P. Wallishausser.

An
Sr. Hochwohlgeboren
Herrn
Herrn Franz Toldy
Dr. d. Philosophie u. Medicin, Privatdocent, Präfect
der kk. Universitäts-Bibliothek zu Pest, Mitglied der
kais. Akadem. d. Wissenschaften zu Wien
in
Pest

Mediasch 8/16 = 37.
11

81

Ew. Hochgeboren!

Dem Comite ist es wagen, Hochgeboren mit meiner Demüthigen Bitte behelligen zu wagen. Des neuen einzigen Hoffnung muntert mich dazu auf. Ich habe schon im vorigen Jahre den ersten Band meines französisch-türkisch-ungarischen Wörterbuches vollendet, und obwohl ich die Herausgabe nicht schon damals besorgen konnte, so ist es doch mir lieb, dass ich, ob dieses Manuscript zu diesem Wörterbuche gut gebraucht ist. Ich bitte also ständig, Hochgeboren mögen diesen bei dem Consistorium hl: u. Hermannstadt liegenden Manuscript durchsehen, und die Meinung darüber gütigst überschicken. Ich bitte ja inständigst Hochgeboren um diese Gefälligkeit. Indem ich gehorsamst um eine baldige gütige Zuschrift Meinung bitte bin ich

Ew. Hochgeboren

ganz gehorsamst treu dienend
Johann Traugott Schuster
Professor
an der Lateinischen Mittelschule in Hermannstadt

Von Mediasch

An Hochgeboren

Hr. Hr. D. Schedel Lorenz
Fürstlich Hess. bey der Ungarischen
Gubernium Rath
in
Pesth

Mikor tegnap haza menten, szembe jött,
hogy a' Corydaly bulvosa és a' Fumaria bulbosa
egy növevény! Ennek pedig vagyon magyar neve;:
Lásd hazy. Füv.: Könyv 403 lapon!

A' Házatok Bátyja
Thuróczy Lázo mp.

Székesfehérvár, nyárelő 27. 855.
Vettem június 28. 855

85

Uram, –

Azon néhány lelkes szó, melyekkel a hellén remek-irodalom híneves előbajnokai és úgy fölkarolása iránt a legújabb időben mineltságos körbeni részvétet gerjeszteni igyekeztek, bátorítá fől engem alulírottat arra, hogy önnek pártfogásához folyamodjam: jelen levélhez egy fordítmányi mutatványt csatolek Thukydidesz második könyvéből, melyet – első dolgozatom az – az „Uj magyar muzeum" nak szántam, mint a tudományos cikkek közlönyének. Kezdő" vagyok, – kezdő" ifjú, ezt magam is elismerem. Miként" e sorokat írom, nevelje ön – Uram, – hogy tolakodás vesztett önhöz: mert tolakodás lenne csakugyan ott egy kezdőnek föllépni akarni hol egy egészélet fáradhatlan munkássága alatt megőszült országszerte elismert tekintélyek szerepölnek: de nem egy ily cél elérhetése volt az,

midőnemem a Teller's emléke iránti lelkesülést felköltötte.
De mit beszélgem én ezt el önnek – Uram, – önnek
ki mindenha a legforróbb kebellel karolta fel a
remek irodalmak ügyét, – kiről ekként lehetlen felten-
nem, hogy szándokomat félremagyarázná –!
Uram, – az ön ítélete szolgáljon zsinór-mértékül
tanúlmányozásim eredménye – s sajékozásúl igyeke-
zetimnek: ha ön ezt az „ő. m. m" ba befogadni méltóztat-
ja, büszke leendek rá, – büszke, hogy első kísérletem egy
oly helyütt is elismerésre talált, – s ez esetben fényes végig
avagy a jövő 1" napjaig bezárólag e cím alatt, Schwarz Gyula,
Székesfehérvár, Horthy Mihály lakán" – azontúl pedig –
minthogy hosszamost külföldrei kirándúlásra készü-
lök, úgyis „Balogh Tihamér, Pest, régiposta úrca, sark-
ház a dunapartyán, 2em. Nro. 12." – kerek bárki által is ru-
dosítani –; ha pedig nem, úgy korántsem fogok még
elcsüggedni, sőt inkább annal nagyobb hévvel fogok
rajta lenni, hogy minél előbb a kellő fokot megüssem, –
s hogy ekként bármi parányilag is hűzdnökévé válhassam
fel magam azon ügynek, melynek életemet szentelni
elsőkellettem.
Bocsánatáért esdve, hahogy bőkros foglalkozásai közt alkal-
matlanságot okoztam, –

Maradok

önnek,

Uram, –

örök tisztelője
Schwarcz Gyula

47–48; Varázskürt,

január 16,

864.

Nagyságos Földy Ferenc királyi tanácsos

úrnak, a M. T. akadémia rendes tagjának.

Kelyen tisztelt Nagyság!

Több izben kívánám személyesen tisztelegni,

két évvel ezelőtt, úgy tőnik a multi évben, azonban

soha sem volt szerencsém hozzá találni. Jelen bölcs

elfoglaltsága kitűnő még kevésbé bátorkodom

látogatásával fárasztani, erre nézve, engedelmével, alkal-

masabb időpontot személyek majd választhatni.

Szabadjon most Nagyságodnál tudomány-

történeti kísérleteim folytatását letennem: ezek

úgy is oly vállalatok, melyek csak akkor

jutalmaznak, és legtöbb esetben csak is az

által, hahogy az ember azt tudja rólok, hogy

jóindulatokkal állíttatnak oda, sok egyéb meddő

munka mellé a nemzet nagyjai által

saját választékkor házi könyvtárunkba.

Mély tisztelettel,

Kegyeletteljes szolgája

Schwarcz Gyula

Vers. 2 April 1853

88

Wien 31 März 1853.

89a

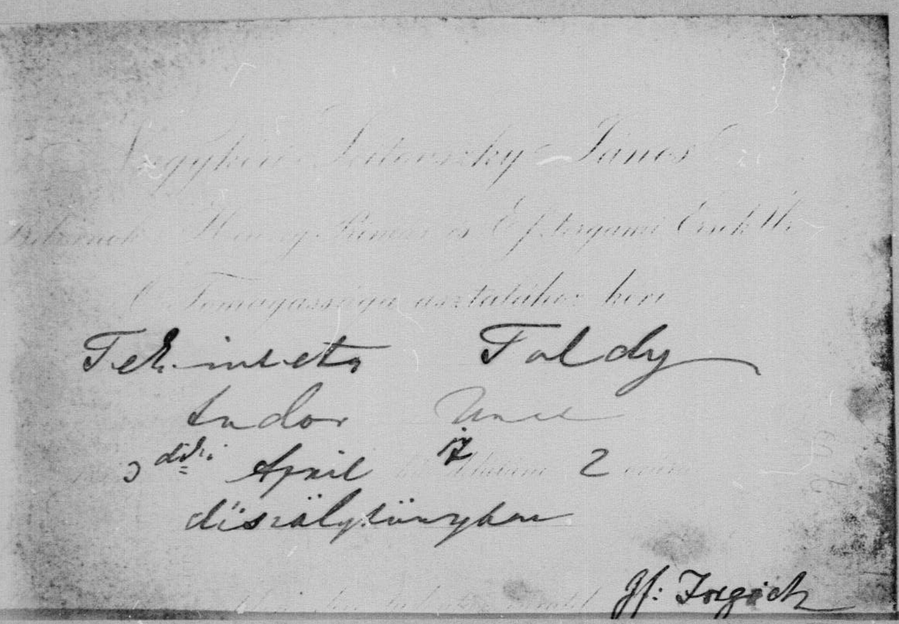

Vetthen jul. 23. 1857

Tekintetes Könyvtár-Igazgató Ur!

Minél magasabbra becsülöm Tekintetes Urasságodnak a' ma-
gyar irodalom körül szerzett érdemeit, annál nagyobb
örömmel látom, mikéntt kitünő tehetségeit olly mü-nemek
kiadásaira fordította, melly régibb irodalmunknak nem csa-
pán nyelvészeti tekintetben érdekes kincse, hanem tartal-
mánál fogva is Ipfer'dusságának, a' kath. közönségnek
védelme általa elvonzandó [illegible]
ezért Tekintetes Urasságod őszinte s hálás elismeré-
nek nyilvánítását, s a különösnek tartott kiállítandó mun-
kának megküldéseért szíves köszönetemet. Midőn egyéb-
iránti szabadságot veszek magamnak, a' kiállítási köl-
ségek fedezéséhez az ide[illegible] mellékelt csekélységgel járul-
ni, megkülönböztetett tisztelettel maradok a' rohzni
Szőrdőben, 1857-ik Julius' 17-én

/.

Tekintetes Urasságodnak

kötelezettje

Schedel Ferenc Bihar mk. ügyv.

Tettes Toldy Ferenc Urnak, a' m. egyetemi Könyvtár' Igazgatójának, Pesten.

4595.

Tekintetes Úr!

Igen kedves dolgot tett nékem Tek. Uraságod, midőn mult hó 30. kelt becses levele kíséretében két rendbeli munkájával engem megtisztelni szíveskedett. Fogadja ezen szívtam tanusított figyelemért őszinte köszönetemet, s az ennek némünemű elismerésére j. a. idecsatolt 10 ftot, azon kívánattal, hogy ezen munkáit a szentegyházunk iránti tiszteletet, mely egyedüli czélok csakugyan élesztnék és öregbitsék az embereknél.

j.

Ki egyébiránt őszinte tisztelettel vagyok
Esztergomban 1855ik évi szeptember hó 4tén

Tekintetes Uraságodnak

jóakarója
Leitner/k/ Zsibrenk-czpk.

Tekintetes Toldy Ferencz Úrnak Pesten.

42

Tekintetes s tudós academiai Testkar Ur!

Azon átaljános részvét, mely a közelebb mult november 6-án tartott aranymisém ünnepére országszerte nyilvánult, annyi benső örömet okozott lelkemnek, annyi kedves visszaemlékezést hagyott hátra, miszerint — vonatkozott légyen ezen részvét inkább az általam viselt országos méltóságra, mintsem személyemre: azt még is éltem legszebb, legfényesb napjául tekintendem.

Ezen részvétet nem véltem alkalmasabb módon megköszönhetni, mint ha a nevezett nap emlékére legközelebb megjelent munkának egy egy példányával kedveskedem mindazoknak, kik akár személyesen, akár akadályozva lévén lélekben említett örömünnepemben részt vettek.

Fogadja tehát Tekintetes Uraságod ezen csekély ajándékot oly szives és rokonérzelmü indulattal, mint a millyennel én nyujtom; tekintse azt őszinte tiszteletem zálogául; tekintse egyszersmind ujévi ajándokul, mely uj év, hogy mindnyájunknak igen boldog legyen: szivem mélyéből kivánom!

A Mindenható áldása és oltalma legyen velünk!

Esztergomban az 1860-ik év 1-ső napján.

Toldy

43

94

Nagyságos Ur!

Fogadja forró hálámat, hogy szegény, szerencsétlen családos bátyámnak keresetet nyújtani kegyeskedett. Az ég áldja meg érette. De mivel a szegénység legnagyobb ellene, a tél közelg, magam pedig a reform által tehetetlenné váltam, az isten nevére kérem, ha lehetséges nyújtson szegény véremnek keresetet – így megfog mondani egy családot az éhhaláltól.

Pozsonban alkalmallanthodásomért; de hiszem meg panaszos elédelem még szegény nyomorult vérem éhen futja a nagyvárosi rideg utrait. Szerezzen neki foglalkozást és holtig leszek kötelezettje szolgája

Csornán 17/10 54.

a' hálaadatos
Szeberényi Kálmán
csornaprémonthei Kanonok

U.I. Laky Bécsben van könyvei's tanári képesítésünk ügyében.

a.s.

Nagyságos Uram!

Vettem becses levelét, fogadja forró köszönetemet. Ön nem vilik vissza. Csak hogy kitörölhetlen nagyamat. Akkor az egész vérnek egy bundát meg nyos Pair negyedpor van kálgalua — bennlétemben kiváltandottam, ha akkor nem tartottam volna, hogy mire kályán kijárhat is nőt vissza vijek.

Nagyságos Uram! becsinot bizodalmas tartozásomért hogy Ön választom kö- tojával. Ime itt küldök 10 pfrtot, tessék a fellábadt szegény vérnek átküldni, de akkor megkaggyja a: hogy a bundát minden pehe benne legyen. Vegett nélkülözben ezen kávajegyet. fogadja Nagyságod mély tiszteletemet s kálámat, és parancsolja

elkötelezett kész szolgájával

Szécsy Kálmán

Pápay Kiadón 6/2 838.

5
3
3

96

18.

RECOM: Vasmegyés és Tudós

Soltész Ferenc Monostorpályi Tanácsos, Tudós, Országos könyvtár Őrének, Tudós Társaság Tagjának és Titkárjának s. a. l. kitűnő képzettségű

Sp.

Soltész Károlyi Sárban

Pesten

retour recepisse.

5L

97

Mélyen tisztelt Szerkező Úr!

Itt küldöm Szünőtáimnak lassan gyüjtögetett gyümölcsét.
Megvallom félve eresztem ki kezeim közül, jól tudván, egy részről ugyan a fordítás és írlet követeléseit, más részről vékony tehetségemet, melynél fogva minden erőfeszítés mellett is talán közepszerűt alig valék képes alkotni.

Hogy némely tulajdon nevekre nézve szabadon használtam, hogy á' h betűt sok helyen aspirátanak vettem, az ai és ei hangzókat összevontam néhányszor, első rangu írók példája után bátorkodtam cselekedni.

Épitészi ámz vegye t. cz. Szerkező Úr e művet úgy mint egy kezdő tanítvány kísérletét, ki a megrovást és útba igazítást ámmál szívesebben fogadandja, minél inkább elémeni hogy ezre szüksége vagyon. Midőn ezt teendi, úgy tűnjön a nehézségekre is figyelembe fogja venni, melyek ily mű fordításával járni szokának.
Vagyok t. cz. Szerkező Uramak

Kelt Pannonhalmán
Febr. hó 27ᵉⁿ 1852.

hű tisztelője
Sebők Ferencz Árkád
Sz. Ben. r. áldoz.' s Görög nyelv tanára

Vott. apr. 20 1856

48

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

Azon bátorításra folytán, melyel engem Uj magyar
Museum-ában a műfordítási pályán sikerrel
fáradtam, s honfiui lelkesedéssel hívott fel Virgil
Éneisének magyarítására — én kéz engedel-
mes tanítványa lettem, kiben a mester óvatos,
a magyar irodalomügy unszolásának
valának szellemi erőmnek e téren megkísérésére
Éneistől már hat könyvet lefordítottam, de
mellékesen munkacsere kedvéért más tételen
is próbálkozom; ily kedvszeszszenés és kijá-
ler eredményeül tekinthetők e csekélységek,
mit ez uttal szerkesztő urnak küldök, t. i. Vir-
gil pásztor dalaiból két éneket, s Anakreon
görög nyelvéből magyarítom egy pár dalt. — A
hellen múzák kedves egyszerűségükkel nem kevés-
bbé bűbéjjal vonzanak, mint a rómaiak — sőt
ha nem csak sejtelmem az előbbeniekben rag-
aszkodásom idő folytán túlnyomó lesz. Shirelgett

magamnak; hogy a görög nyelv tanári szakmá-
lésén ~~[illegible]~~ hatalmamba kerítsenden a kulcsot
a szép letlői kellenek müveihez, s ha erőm
és szerencsém engedi lefogom rohanni e téren is
szeretett nemzetem iránti tartozásomat. —
Ki egyébiránt vagyok mélyen tisztt. Szerkező
maradok

Kelt Esztergomban
Mart. 19. 1856

alázatos szolgája
Jeblöcke Arkád mp
főgymnasiumi Görög nyelv tanár

99

Anakreonból
(a görög szöveg után)

II A nőkhez

Adott a zaz bikának
Szarut, nyargot a lónak
S a nyulnak lábiramlást.
Avvtalmak fogriesományt,
Evickélőt a halnak,
Madárnak szárnyrepenyőt,
A férfinak hasó észt.
S mi sem marada a nőknek? —
Ugyan mi kár? A szépség,
A vidpercek helyébe.
Helyébe fegyvereknek.
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
Arany is hat a delnöki
Fürtrel vasfal dacolnak.

III Erószhoz

Éjfél óra tájban egyszer,
Midőn gyöngöl rudja fordul
Ökrösz körtől elszerelten,
S a halandók pereputtyja
Álfrik fáradalma nyomtan:
Jnic Erósz jö kapumra,
És kopogtat a Kilincsen.
Ki az, a ki így dörömböl
S megszakasztja éji álmam?
Nyisd fel, Erósz vá viszonza
Ifjú gyenek vagyok ne rettegj,
Ushibázva úgy-is künn
Holdvilágtalan sötétben.
E szimányás hallva, szántam
S kézbe fogva éji lámpám
Ajtót tárok, és kinézek
Látok ime – nyitva ivszer

Szárnylebentyü és tegerke.
Elvezessem tűrhelyemben,
Megmelengessem kacsáit
Ön kezemmel, és az ősző
Fürtje közül kifacsartam.
Ő pedig hogy szünt eldergni,
Kérésra, mondja, hadd kisértsem
Jvenet meg, mint lazult el
A megárvult hüvelyéről rajt'.
Tölfedzéi és zugában
Lábögölykém belövellem.
Sfölkacagva megpökell vá,
Jóserém, mond, vélem ürvendj:
Nincs az ütnek semmi kija,
De szivednek lesz kibéje.

IX. Galambhoz

Szerelmetes tubácska,

Honnan lebeg röpeidnyűd?
Miérs füszerszagoiddal
Bőkenve fenve, légen
Iramló szárnyaiddal? mond
Mily járásban, s ki vagy te?

Anakreon röpeiszett
Bathyllosz ifjun urhoz,
Ki most mindent magával
Hagad, s mindent megkötsz.
Nyughése engedett ás
Kinded dalnak fojében
Anakreonak, és ő
Szolgálon mindenekben.
Most is ím, pusztaszárnyival
Viszen az ő levelét.
Sigéri bár hogy egykor
Szabaddá fogna temi;
De ein ha elbocsájt is
Cselédeül maradok.

2

Mert hát mit is röpönék
Dínálton s hegyteröltön,
Agon mérs üldögeljenék
Even vadone takarmányt?
Hiszen tápon kenyér most
Anakreonnak ömön
Ujjáról csipegetve.
Smirs ő izlése, a borból
Hagy imi engemet is.
Tánclejszeren ha iszam,
Sürfönöktön' legyezgű
Tölüimmal fődön be.
Avagy lantjára ülve
Álomra andalúlok.
Jelelsen im: credj mosst.
Baeskábbá lenem oh jaj!
Magánál a varjunál is.

100

11

XI Önmagához

Suttogják a menyecskék:
„Anakreón övegyel.
Végy tükröt és kacsintso be:
Szálig kihullt hajad már,
És homlokod compasz, tar."
Hajam van e vagy elmenv,
Bir én nem tom; egyetlen
Mit én tudok ez az, hogy
Az ösmeret annyival kell
Inkább ihog vihogni,
Minél közelb a sírhoz.

XIX Vizet inni

A barna föld nedes szi,
Forrják azont a fák is.

Issák tenger folyókat,
A tengerárt a napkö
Napot még ispra a hold.
S mért hánnyátok nekem fel,
Ha én is imi vágyom?

[illegible]

Mustvány

101

Virgil pásztor dalaiból
1. Dal.

Tityrusz. Melibéusz.

Melibéusz

Tityre, te terebély bükknek hüvébe pihenten
Parragi énekeket dudolgatsz pásztori sípon.
Mi honhatárunkat s édes telkinket elhagyjuk,
Honitalanul futamunk: te Tityre kenyén heverve
Szép Amaryll nevivel szólamlani késztei az erdőt.

Tityrusz

Oh Melibée, az úr engemet hívalgani igyen
Mert ugyan istenem uram leszen ő, oltárin ugyancsak
Aklomból gyakran fog vérzeni áldoma bárány.
Ő ada ökreimnek legelő szabadalmat, uruknak
Meg nádszárfuvolyán fütyürészni a mint kede tartja.

Melibéusz.

Nem, dehogy orrollom neked ezt, sőt bámulom inkább
Olyan igen lót fut mindenn. Magam én is alélltan
Kecskéim terelem, s emezent alig hurczolom itt mi.
Itt a sűrű mogyoróban iker gödölyécske-fit ellvén
Nyájam ezen gyarapát a tar sziklákon elhagyta.

Ekkárl több ízben, ha fogyel vala balgatag elmém
Értesemre adák a mennykő sújtatu tölgyek.
Szomoruan károgta le ezt hársfarul a varju.
Amde hogy istenurad ki legyen szólj, Títyre, erre.

Títyrusz.

A várost, melyet Rómának hínak, együgyü
En e mienkhez hasonlónak gondoltam, hová mi
Ellettményünket szoktuke béterelni koronkint.
Így társult kuvasz és kölyök eb, s anyakecske s gidája
Elnémben, s a parámyihoz így hasonúla nagy Holmi.
Tedig ez úgy állik fel várostarsai közt, mint
A kúszó cserjéke közül sudarával a cyprusz.

Melibéusz.

És mi unszola rá, hogy Rómát látni eredj el?

Títyrusz.

A szabad élet vagy, mely elég kévére, midőn már
Szürke szakáll hullott tarolo késemnek alatta,
De mig is megszánt, s hozzám bekösznte, mióta
Kive levék Amaryllisznek s Galatea nem izlik.
Mert hát (mi tagadás) vala mig Galatéa kegyenc em
Trolga valék s vagyonommal alig gondoltam, azért hogy
Bár aklomból elég bárány juta áldoma fejben,
És a halálelőtt városnáke gyúrtam a sajtot.
Még is üres kézzel ballagtam volt haza mindig.

Melibéusz.

Bámultam, mért mélázál Amaryllisz ezégre,
És kinek hagyogatád anyaágán csüggni az almát.
Nem volt Títyrusz hon magukat a fenyükka iswegő ér
S Títyre a berkek, mind mind te utánad epedtek.

Títyrusz.

Mit volt tennem? a rabléttől szabadulnom egyébként
Nem lehetett, s oly kész ügyparlogolókra akadnom,
Itt szemtelen még az ifju urat, kinek évszakaszonként
Kétszer hat ízbe fogóke gyülasztani áldoma lángot.
Ez könyör igéimre ada legelőször a választ:
Nőssza legeltesd barmaidat, s kénydre igázzad.

Melibéusz.

Boldog öreg! neked hát legelőd marad úri sajátul
Untig elég terebes: s noha sok csuprasz hátu kavics rajt,
S szörte iszappagu sást novel el a rengheg znocsárlo;
Nemhes barmaid nem fognak kórulni fűvétől,
Nem valamely szomszéd metely nyájadba lopózni.
Boldog öreg, majd itt ezen otthonos épatakoknál
S forrásoke mellett élmengyed az árnyazat hűvél.
Itt a mesgye sövénysétől, hol a fűzfa virágon
Hyblai méhecskék szálonganak édszedegetőe,
S lágy ding-dongás bólint majd szendoredésre.
Amost még szikláru danoland a galybeölő pór,
Fogad tuba, a te kegyenc madarad, fog körbe sipongni;
Szilfa sudáráról le-le nyögdécselni a gerle.

Títyrusz.

Hát iramos szarvas fog előbb legelészni a légben,
És sikamos halait folyam el-kivettedi a partra,
Számúzötten honuk télkeit kiserélliki előbbed,
És Arariszt a Parth, Tigrisszt Germania issza.

Mint kifejteném szivemből ez úri legénykét.

Melibeusz

Amde mi többiek a lihegő Afrokhoz iramlunk,
Rósz Szittyába szakad, s Krétának Taxesze mellé,
Sama világtól elkülönült Brittfele szigetre.
Leszen-e Kéjsza idők multán hegy hónomnak határit,
Störpe vityillómnak galyabitott cserje kupolyját
S vagyonocskámat még meglátandhatom egykor?
Vad katonáknak esike jutalékul a sok becsü irkány
Idegeneknek a sok vetemény? Lám mennyire jutlek
A jene izgágák: lám kiknek szánt vetemények ezek!
Ollo már most körtét Melibée, s helyezd el a bor-tól
Hajsza: te hajdanában boldog nyáj, haj tova kecskék.
Nem foglak titeket hivalgón sátorom árnyán,
Szemlélgetni miként legelésztek a csiggeteg ormon.
Dallani sem fogok én: s ti se vágtok gyenge zaválost
Sem kösenü fűzgalyat gödölyéim terelésem alatt már.

Tityrusz.

No de ez éjszaka már csak hálj itt vélem e zöldes
Lombszedelmenyeimen. Vagyon hüsz nemes oltatu alma
Torhanyu gesztenyeim s türő gyuradékom is untig.
A távol falvak kéménye is ergeti füstjét,
S a magas ormokról nézd mint nyujtózik az árnyék.

---

4. Dal.

Pollio.

Szicili muza-sereg kevesig tendüljon a dalhang!

Vines mindennek nyire az erdő s hangafa lekrok.
Vagy ha liget-daloznunk konzulhoz légyen az illő.
Rumai jöslapnak most jár le időszakulója.
Nagyszerü évszázad folyamat viszi kezdetit ujnan.
Már Asztréa azüze is megjő s a Szaturni uralmkor;
Ujszerü népivadéke fog szalitatni menyegből.
Ő születendőre fit, kivel el-bézárul a vaskor
És az egész földhatons arany jó létel ered meg.
Csak te migövd Lucina uralg már véred Apollo.
Konzuli rangod alatt te Pollio disze korunknak
Áll and bé s elkezdi futását a nagyszerü hókor.
Ügyeszetésed alatt ha mi bün cserája maradt még
Örtva leend, s remnapjaiból a világ is üdülend.
Ő gyereke égbelieknek szellemrészvényesül látand
S menyurak közt hősfiakat, maga hősfi közettük;
S apja erélyivel vezetendi a békes uralmat.
Az anyaföld elsőrin igen egyszerü hódolat admányit.
Szerte kuszó repkényit tudnillik s barna peszercét,
Emluszi babfevelet nyujtand vegyitettet akanth-tal.
Tejduzzadt tőlgyet fog a kecske akolba ujelni,
És leshányas oroszlántól nem retteg a csorda.
Tarka virágokkal bőségid is övezkedik önkenyt.
Ki vesz a kigyófaj, kivesz a mérgét csepegő fü.
S mindenszerte gyöközni fog a szaladós amómum.
Majd ha a hősdalokat s dücsetteit édes apádnak
Már olvasni, s eszeddel a rímyt felfogni tudandod;
Hő érlelte kalászszal fog sárgulni a dülő,
Szerhönyeges szőlő tumend a tüske vadoncon.
És bőtkös tőlgyek mézes nedut harmatozandnak.
Még is azo ős bünből leszen itt ott némi maradvány.
Hely fenyvet tasziland habnátra, s falakkal övedzendd

Városokat, s csoroszlni fog a telekekbe baraxdát.
Fitysz elkerülend, s a kalandos hősi kivettményt
Egy más Argo viendi, beáll a haboru korszakba,
Thésfi Akhilleszek húzódnak Trojának alája.
Smajd ha megixmosodtand az idő és férjuvá tesz;
Elvonul a vízről a hajós, s szabadlani szúnik
Kerukat a jármű mindütt mindent hoz a földzug.
Az borlóke kaszorl, föld nem fog túrni gerebelyet,
Fikreit iga alúl a vaskos pórfi kifogja.
Színi vegyületeket nem mázel gyapjara senki,
Mert már a legelőt kos háta fog hányni különkép:
Majd vérebborszínt, majd sáfrán vízhönyü sárgát.
Os az ihek bundája fog önkényt megpirosulni.
Gombelykodjatok örvönkről oh üdvlelé évek,
Sorsfolyamatba okult Parkák így szózatozának.
Ali be dicső hivatal rangodba, hisz ideje lesz már
Ekkor oh menysarju, s Jupiternek nagy szaporéka.
Domboru sulyával nézd mint tintázik a földgömb,
Nézzed a szárazon a vízeken, s a bolíszat égen
Mint erül im minden jövevény üdvnek elébe.
Bár kegyatlek éltemnek határkora nyulyon el-addig
Fihlemem, hogy képes legyek el-megzengeni tetted.
Nem tesz túl rajtam daltomba se Trakiuszi Orfeusz
Sem Linusz, ambár az fia Kalliopéa anyjának
Véraoxalja emez déli termet Apello apának.
Parkadi párlevéddel szállyon dalharcra velem Pan:
Arkadi párlevéddel leszen ő meghaladva dalomtól.
Rajta piciny csecsemő, sajditsd mevolyából anyjadat,
Elegel untakozott hősziu tűz hogy anyácskád!
Rajta piciny csecsemő kire nem vigyorinta szüloje;
Olyt se menyur lakomára nem hí, se szerelmre menyasszonyo.—

Mélyen tisztelt tisztelt Uram!

Most akarom alairás utján sajtó alá bocsátani
az általam magyarított Énéiszt, melynek tetemes-
részre már kész; de münek homlokára hazafiságom
tiszteletem zálogául mélyen t. tisztelt urnak
becses nevét szeretném adatni, ha a müvet szé-
csös nevét szeretném adatni, ha a müvet szé-
mélyemet erre érdemesnek tartja. Kegyed volt az,
ki bemenn az országgyülési történetére oly részvéttel
mélyánylá, s javaló iránnyával megkeresett pályámon
tovább haladni serkentett, nem vélem leróhatni
másképp becses személye iránti tiszteletem-és hálámat,
minthogy müvemet Önnek ajánlom, minek majd nem leresz-
lési közepett. E célból határoztam igen tisztelt tisztelt
urhoz intézni soraimat, s ebeli jóváhagyásáért becses
álaszát kikérni. Személyesen szerettem volna erre fel-
kérni igen tisztelt Kegyedet, de tanári pályám miatt
szüksége a Szünnapokat. A müvet Május hó elejétől
sszeja a Szünnapokat.

számítva akarnám megindítani, minden kéz kobá-
kéz énekes tartalmazó füzetkét borsától közre
A kiállítási városi nyomdánknak Horák új önsze-
betü eszközölnék.

Előbbi kérelmemet ismételvén, s magamat
kitüntető pártfogásába ajánlva vagyok mély. t. tisok-
nok urnak

Eperjesen Márc. 3. 1857. szívből tisztelője

Sebők Árkád m. k.
nagygymnasiumi tanár

5

3

Bal. Jüne. Jul. 14. 1858.

Mélyen tisztelt Tizsolnok ur!

Ez küldöm határszalan tisztelerem válogaul
fordításom 2ik füzetes. Az elsö füzetes nem
tudom Kirker küszte e tekint. ur, mert azt is
a maga idejében elküldtem. Jelen rongálz egész-
ségi állapotom egy időre megszakasztani kénytelem-
ti munkáim folytatását, miket ha valaha kiadhatok
fajomból a legnagyobb örömmel tesek ismét vissza.
Nekem legjusalmasabb volna annak öntudatsika
minél többeknek müvet mutathatni be haramnak,
ha a pártatlan ítész elmondhatná róla; hogy vele
a magy. irodalom gyarapodott — ide, e célnak közpon
tosítandom tehetségem minden morzsáit.
Hogy munkáim kombokiát tekint. ur nevét ercn
egész nemzetisztelet nevet szerni bátorkodtam, mene
kiki konstáni tisztelerem urajzod iránjában — ugy
hiszem nem fogja irígyelni tőlem. s munkáimtul a
nevet, melyet mi édes mienknek vallunk s melyről
kivánom hogy a magyar irodalom egein még sokáig ragyog
jon. Szives üdvözletét és kö tisztelerét küldi tek.
urajzodnak

Tekint. Földy Ferenc úrnak
akadémiai Kiadóhivatalnak Fő[illegible]
a magyar
kijelentésével

Pest

Töredék Virgil Éneiséből. 104

II Könyv.

[illegible]ndre verődtek mind's figyelemmel csüngtek a' Hősön,
Ő pedig a' felmkelés nyugtalanjától kezdi beszédét:
Fellemnek vevéd készülsz felnyitni Királynő;
Trója falai mint dönté meg, mint dúlt Hellében
A' görög; és ama gyász romlást min szemtanu valtam,
Ennem kis részedre, mondjam elő? Ki beszélne erekről,
Ámbár durva Dolop legyen avagy Myrmidon, ámbár
Kánalmatlan Ulyssesnek katonája, Keserves
Könyzápor nélkül? Nyirkos szárnyával az éjszak
Már lebucsátkoza már, 's a' nap estve lekorta szemekre
A' kedves szenderet: de ha annyira érdekel ádáz
Sorsunknak hallása, 's honom hamvába bonlva,
Fenti Keservemben bár ná emlélnem iszonnyal
Kellenik, elkerdem. Kimerülvén a görög kaszu
Ostromi munkáján, felsartozsava a Sorssól,
Véreci magosságu fa-lovat készítnek Athéne
Mütudományával, s fenyűből vágnak bele bordáz.
Visszavonulást tesznek 's terjesztik ez álhirt.
Korkavetés útján dussonban erős daliákat
Fújtatnak be sötét has-teknőjébe a' lónak
's fegyverzett néppel töltik meg a' tájra kinyúlt üres.

Nem sova ímen van Tenedos nagy hírü szigetke
S kincseikben gazdag míg fennálla tünja Priamnak.
Most csak öböl s nemelég biztos kikötője hajóknak.
Ide kiszállnak meg mazulnak. Oly bízvást abban
Hogy haza költözvék és vészik irányba Mycénés;
A hosszas búbánatból fölocsudni mezünk kész,
És kapukat tárunk. Kajkénz sódul ki a népség
Látni az ellen-üres táborhelyt s partokat; örre
A Dolopok dandárt tanyáztak, amottan Achilles.
Itt álltak násznépjeik, ott ütközteneke össze.
Bámuljuk sokan a kársékony hellen müvet
S ójjás szerkezetét; első önszolja Thymétes
Azt falaink közzé s a várba vezetni fel; ármány
Szóni akarz e reánk, vagy sorsunk végzete volt ez?
De Kappys és kiknek bölcsebb vala elmeviláguk,
Vagy tengerbe meríteni a hellen csalószövevényjét
És a gyanús adományt porrá hamvasztani javallák;
Vagy megfúrni az oldal-ódúc 's kitnivizsni homályit.
A hálnyo nép közt így szerte ágoznak az esmék.

Ép' akkor környezve tolongó népsokaságától
Laokoón a felvárból futadozva ügyese
S futtában: Nyomorult, mond, s elmehomályban ülő nép
Hiszitek a görög eltünés? és csalkodolásán

Nem látjátok ajándokiban? feledétek Ulyssest?
E' faragott lóban vagy Achívok rejlenek; avagy
Várfalaszjainknak megrontására való e
Szörnyü fa-mü, hogy kémlődésre tarsva fölöttünk
Lesfosan éjtszen meg; vagy más csel ejtőzik abban.
Ittmi ne merjeszki e' lónak polgárok. Akármi
Illeti az ajándék is hellenektől nyujtva csalárdság.
Szóle, és néki feszült karral kihajítja feleje
Lándsáját, az a' bolszatos bordákba furódik
Lándsája, az a' bolszatos bordákba furódik
Ott félakkad rengven. Fölkongott a' megütött méh,
És a' kivájt üregek tompán viszhangos adának.
És ha a' sors kedvez 's nem bolzik az elme tanácsa,
Úgy fegyvert ragadunk vala e' csalszerkezet ellen;
E' Trója se' még állnál 's Priamus felvára ragyognál.

Ime arcunkközben, kezeit hurtokra szorítva
Lánczanak egy jövevényifjut a' pásztorok, a' kit
Mérbe magát önkénys ejtté, eszközleni gyászos
Vesztünkre, 's az Achívoknak zsákmánya kitelni
Pergamumot; ravasz elmejében bízva, 's tökélyre
Vagy megszüni a' csalhatlan vagy halni ha kellend.
Gyül körülötte a' szökdelő" tiatalsereg, és ő
Gúnyosan ejtett bizalmával bolyzantva kiséri.

Érssd most a' Danaok testételi, és ezen egyből
E' szép fajt ismerni tanuld.
Mert kogy védelenül lásd bekerítve magát a'
Fojái nepeszétől, félénken szerte tekinteni,
S, kás maradásom, mond, mely föld vagy tengereken lesz?
Kki magok a' Danaok kebelükből számkivetenek,
S mint a' folingerlett Daidán véremmel adóztas?
E' panaszán megesik szívünk, s' fületinkes heggerven
Ukszoljuk kogy szólna tovább, és koman eredet,
Célja' mibenléte, s' hitelének mily nyomaséka,
Sfjlsan vallná meg. Vesz kátor szüves erekre,
S' mond: Fejedelm a' dolog mint van föltáton dőssed,
Es nem hallgatom el származtamat argok vérből.
S' ngy hiszem a' vak sors ha nyomorból menneji adott is
Egyszersmind kazudó szóval nem terheli nyelvem.
Szókörlen Palamédet ha tán emliteni hallá
Szegeri' hírétől tudomást vőt. Ő a' pelasgok,
Árulás ürügye alatt, kogy a' kábom ürést
Ellenzette, gonosz tevőlens kandra ielelik,
S' most kogy sírkan van, vesztét gyászolva siratják.
Engemet ő' kozzá vésőcg csalostas a' harcba
Szűk vagyonú nemről vele küldött. A' míg ő él,
Es fejedelmeinek gyűlésén adta tanácsit;
A' kaza ifjai közt addig nem voltam ütső.
Fondor Ulyssesnek jeue áskélódtas miatt logy

A' földről elűnt (nem mondok előtteled újat). 108
Életemet búbánatban vonszoltam, evődven
Mélgemben bajtársaimnak méltatlan halálán.
S' Sokat mereié bozni én, s' hakogy a' sors viszaverével,
S' argosi komosimat mej meglásandhatom, én mez-
Foltáot ízértem; s' így ő magam ellen uszítám.
Igen kerdődött nyomorom; mert engem aróta
A' nép közt csudrul kikiálsosa, s' árva fejemre
Önkiöltötte gonosz hírekkel fente a' fegyvert.
Es nem is ült vesztég míg őrztönészire kaltkas...
Haj de minek kozdok fel ilyes s' unsalak kiáltu?
Mért tétozlom a' szót? ha egyenlőn méritek e' fajt,
Es a' görög név is bozzánt, hát rajta! kalokjak.
Vajmi kívánt dolgot temérek ez által Ulissnek.
Mi nagy kívánsoin mint ennek okát tudakoljuk;
Ily nis árulást s' kellencsels fejni se' merven.
Beszkedező hangon beszmúlt rovasz ajka tovább szót:
Több ízben készüle a' görög lonjába lopódzni
Fenja alól, válig beleunva a' hosszu csatákba.
Bár cselekedvének! Hásselsák őket az egyre
Háborgó tenger s' ellenfúvalma szeleknek.
S' hogy lábán állt már ez ihar szálakból emelt ló,
Kezde el inkábbad szélvésszel üvölteni a' lég.

Kétes sorsunkban jósbarlangjához Apollnak
Küldjük el Euryglust, 's gyászos téstalmus sugalma
Ez: Hajadon vérrel kellett megnyerni a' Szellők
Kedvetlet mikoron Trójának alája jövétek;
Argoli vérrel fog megnyílni az úr honzokba.
E' jósszózat a' mint elszárnyal ajakról ajakra,
Elhűl minden szív, remegő tedtükbe halálos
Kétségbeesés szállva, aggódva tekintgetik egymást;
Kit kímél meg a' sors, kis szánt oltára Apollo.
Erre Ulisses a' jóst a' nép közepére idézi
És kihevetteti vele legyon az apollóni remes
Választ: már eléktor oltára a' ravasz elmeünek gaz
Csélcsapás sejték 's rudoák mi várakozik rám.
Tér magig elhallgat, 's zárkózva magába nevezni —
Meg senkit nem mer 's pallosnak alája ítélni.
Míg Ithakának ura' heves unszolására kibérlen
Ajkái hallatván engem jelel áldozatúl ki.
Mind rá hajlottak, 's a' miről oly amyira tartott
Mindenik, ötvendtek rám háríthatni szerencsére.
Jeljön a' gyász nap: számomra díszítik az oltárt
És készítik a' sós galonás 's a' homlokövedzőt.
Mi tagadás elképzem enő közelkimet, és el-
Tüntem süppedező posványság nádasa közé.
Itten lappangtam míg ők honjuknak eredtek.

'S már édes honomat többé' nincs látni reményem,
Kedvűlt gyermekimet, 's ki tudja úgy vágyom, atyámat.
A' kiket én értem kedvére vonandanak otthon
'S örökzemet ők fogják nyomorúltak színi halállal.
A' kik igaz szavamat hallgassák istenemre',
'S ha mégis nem hitelik-vétetnek az emberi ajkak,
E' még fönmaradon szent hitre küzdjön, könyörüljön meg
Sajtam a' kis ország mélyalant' vére ürébe.

Így sírankozik, és hajlunk szánalmra iránta.
Önmaga ősz Priamus tágítva a' megtörötzön kar'
Béklén, 's nyájas szózattal szond neki: Ifjú
Bár ki vagy, ős honjukba vonuls feleidre ne emlétj,
Légy a' mienk 's kedveseimet most rendre egérüsd:
Mond hova czélozták remes nagyságu lovaikkal?
Szerkezője ki volt? mely istenségnek emlétik?
Vagy tán a' bástyák ostromlására való gépe?
Erre pelasgi ravaszsággal, szerepébe tanulva,
Békótlan kezeit kulcsolva egekre a' szót mond:
Oh ti örök sugarak 's ki fölöttük tartod a' kormányt
Végetlen istenség te harugság ostora! és te
Gyász oltár 's fene bárd, mik elől eltiltetém otthonom;
'S homlokövedzőim, melyekkel fejsze alá szánt
Gömez czifrázták: legyetek mentői bűnömnek,
Hogyha görögnek adott hitemet megszegni nevétlen,

És megszálva fajom' mindent napfényre deríték
Itt titok éje fedez: viszonyom megszűne hazámmal.
Bátr se adott szavadas megtartsd ők Trójai, s irántam
Méltánylással légy ha esedezve én akadályzom.

Bízalmas a görög mindég Pallasba veszese';
Emelt védve alatt kezdék e' táborozást is.
Ám hogy az istenkiromló Diomédet, s kohorját
Minden garnak Ulisz megmerék lépni a templom
Szent küszöbéz, s a' várorszéges meggziloldván
Palladiumja után nyulnak, s vérlepse kezekkel
A szüzneki homlokdiszeit érinteni merték;
Harczi szerencséjük kerdezz hátrálni azóta,
Bökkens a' karcsú, s kegyeit megvonta a' hadtűz.
Szembenőleg adá ez ércsüvükre: Aligha
A táborba vivék képtelenűl, és haragos tűz
Villámlott ki kemény, s szemeiről csorga verejték.
És (csuda látvány) a' földről háromszoros árban
Jelenék hogy csöngös a pajzs és dárdás kezében.
Hogy tüstent szalad[ás]t intenünk hirdeti Kalkhas,
Argoli fegyvertől meg nem dől Ilion, így mond,
Míg Argos földről nem hétünk jóslatot, és az
Istemér horgadt orrú, nászádokon el nem
Szállják haza. És a' mint honi partokat érnek,

Míly hadszerelésre térjenek, s istenekkel
Nem vejítve imíst sermendenek: így hüvelyese
A' jeleket Kalkhas. Pallas képszobra helyett é
Szálalios faragák inseve a' mennyekről,
Nemi kegyétől nin csintetünknek. Aronban
Ellenünül magasan Kellett vala' artas a' jóspap
Homlokszalénc termő szálakból, s éjig emelni,
Hogy nagy volta miatt be ne fejjen a' várkapun, és így
Mint az előtt szalmával ne lódörre be Trójai.
Hozzá adta: Ha kars bántolag merték emelni
Ellene, vészromlás (mit az istenek ő nekik tartsák
Inkább fenn), érné Priamust s birodalmait, ám ha
Vélki veszes vállal vonszolhatnának a' várba,
Ázia fegyverrel lépné meg az argosi földet,
S róllatok a' vészsors álhárulna fejünkre!

Cselszövevényeivel Sinon így béfonta szivünket,
És szinlett sirámaival körüle kerített.
Sem Diomés kikét, és sem Achill, sem százny hajóhad,
S meg nem fásaszton a' tíz esztendei ostrom.
Most mej ártatlanb látvány tárul föl előttünk,
És mi jövő sorsunkra vakok nem szúnk ügyelni.
Laokoón a' sorjegyzésre pap épen az oltár
Képcsőin vágott kebikás kétszínnek (iszonnyal

106

Kell rá emlékenem), ’s Tenedos felől íme a’ tenger
Csendes tükrözetén rezgető gömbölygetekben
Két kígyó közelít egyenes partunkra törtetve.
Vértarajos fejük és mellük felnyúlt a’ vízből,
Hátsó részük ever tág abroncsokba forúlva.
Tolvajos útjokban a’ víz; ’s már szárazot értek;
Vérrel elegy szemeik szikrákat szórva tüzelgnek
’S nyájukból szisszegő nyelvök nyúltonga előttek.
Szerte futunk e’ rémlátványtól. Laokoonnak
Fiainak a’ kígyók, ’s legelőbb két kis fia testét
Fonják át, ’s gyöngéd husukon kétjükre lakoznak.
Erre megy az segélyre jövőt miként ive után kap
Elfogják és hosszú tekervényükbe tsontjait.
Két karikát fontak derekán már és nyakán amint
Nyakszirtjén, ’s még is fejükkel fölmagasra törtetik.
Harja erőködik a’ gyötrülés hogy szerte feszítse
Homloka szent szalagát az alutt vért ’s mérges elültven.
’S szörnyű fenyítő fonúlásaiban hangos kínjajra fakad ki.
Így bög a’ bika horpasztott fejsönttel ugorván
Felre az oltárról a’ hibázott fejsze csapásra.
Hajh az illendő gyók felcsúszámlongnak a’ fővár
Tsarnokihoz miként Tritonis a’ mostoha tsekkel;
’S a’ tűz lábaihoz települnek ’s paizsa karéjos

Pomborodása alá. Megrémül újra ever szív,
’S bűne merényéért, fustogják, Laokoon pap
Illető módra lakol, ki nem áldozna acélyás
Véskesen a’ szent ló hasába mertsni: Várba!
A’ szerencsés emelvénnyel, rávalgnak a’ torkok;
’S a’ borzasztás hevűlt istennőt kérjük imákkal.
A’ város védelmi jalás has szent lebonyak.
Munkához tűrőkörnek mind; a’ fenn lónak
Lába alá guruló hengerfás vetse, nyakára
Kenderből gyárton köteleket hurkolnak. Üget már
Vértünkes, ’s fegyverszerelkes hadorva hasában
A’ rémalkotmany. Ujjongva dalolnak az ifjak
Ló pársás szüzek; ’s a’ vonó kötelekbe örömmel
Simpor verkednak. A’ ló akközben feljut a’ várba.
Oh haza! istenek ős bölcsője! ’s ti győzedelemmel
Megdicsőűltes bástyafalak! négy ízben alatt fem
A’ küszöbön, ’s mélyében az érez-négy ízbe’ csörömpöl.
A’ kikorászes bugalmunkból még most sem ocsódunk,
’S a’ vészes fatehert behengergetjük a’ várba.
Isten hagyásából ki hitös vészessé közöttünk
Megpólal Kassandra is, és vészt jósol ajakján.
Szánandók mi tehás még be aggasztjuk utoszor
Ünnepileg zöld ágakkal szent oszlopainkat.

Fordúl azközben földünknek sarka, leszáll az
Éji homály egeт és földet leplébe takarván
'S Myrmidonok cseleit. Teukrok tehát szélederének,
'S fáradt tagjaikat békés álomra eresztték.

'S harczi hajóit már Tenedostól útnak ereszti
A' görög, a' holdfényt vévén szolgálatul, ismert
Révünkhöz közelít, 's jelt ád egyszerre a' mécsláng
A' fejedelmi hajón; 's az örök sors kedvezésével,
Megnyitván a' fa-ló odvát, kisegíti lakóit
Rendre Sinon: ím búvnak elő a' rejtekűregből
Thessandrus 's Sthenelus hadfők, 's a' fondor Ulisses,
Száll Akamással alá kötelekbe fogódzva Thoás is,
Nyomba' Neoptolemus Peleusnek vére, 's Machaon,
És Menelaus fejedelm, 's a' fa-mű gyártója Epéos.
A' mámor- 's álomba merült városra rohannak:
Konczoltatnak az őrkatonák, 's föltárt kapukon a'
Társ csinyukba tanult tábort vígadva fogadják.

Olyan időtáj volt melyben kezdődik az álom,
És a' legédesben ringatja ölében az embert.
Álmomban bánat komorított arczczal előtten
Megjelenik Hektor könnyözöntől szinte eláztva.
Lófogatok ragadák valamint hajdanta, zúzott vértől
Véretől, és dagadott lábain szíj verve keresztül.

Mily nyomorék! mint nem mutatott ő hajdani Hektort,
A' ki Achilles fegyveriben jött vissza a' harczból,
És a' ki üszkökkel hajigált az achivi hajókra.
Huszált hajzattal, dúzzott vesztette szakállal
Állott most, ama' sebhelyeket hordozva, miket hős
Harczmunkája között a' hon bástyái alatt vőn.
Úgy tetszett valamintha szemem sírásnak eredne
'S én szólnék első hozzája zokogó ajakkal:
Dardanidák szemefénye! 's reményünk legbirodalmasb
Horgonya! ennyit hol késel? mily távoli zugból
Jössz hozzánk Hektor, hogy hamvasaidnak eleste,
'S oly sok fárasztó heves ütközeteknek utána
Üdvözlünk? mond mily méltatlan bántalom érte
Orczádat? mért látlak egész seb-özönbe borítva?
Nem viszonoz semmit hiú kérdésimre, hanem bús
Szíve fenekéjétől fölsóhajt: Isteni ágynak
Vére! oson' a' gyász közromlás üszkei közzül
Ellenkézbe' vagyunk, beborult ók Trója fölötted.
Róva adósságunk a' hon 's Priamusnak irántа.
Hogyha halandó kar megvédendhette hazánkat
Megvédé vala azt karom. A' szentélyeket és ház
Isteninek gondját a' hon szívedre kötötte:

Menj velök a' hova vész sorod; míg tengeréken túl
Sok nyomorúságok után meg nem vésed hazádnak alapját.
Mondá 's a' homlokövedzőkhez vezeté 's Vestának szobrához,
És a' belházból az örök táplálatra lángot.

Kél azalatt zavaros hangon sokfele vesződés;
'S bár hozzánk jó félre ésett a' városiaktól,
És üres gallyakkal volt környülöverve, a' zajgást
Mindinkább halljuk, 's az acélyi zörgése ijesztőbb.
Álmamból felriadtam fejemen, 's fedelünkre kihajolok,
És hegyezem fülem. Valamint a' nyári melegtől
Elsülő gabna közé ha tüzokádás ejt a' dühös szél,
Vagy mint lejtős medrében megzelve zuhog le
A hegyi forrás víz, 's az igás munkálatit és a'
Pór kenyerét elsöpri magával, 's dönögést ébreszt
Szálfákban: bőkkenve fülel Jem hétszeren a' pásztor.
Megnyiltak szemeink, nyilvános lőn a' görög hit,
'S helleni fondorlat: langhamvasztosan alá dűl
Deifobus laka; Ukalegon szomszédja legyszan
Lobbot vet; 's a' fényi Sigéum réveiz élhaz.
Felriválg a' nép, iszonyún harsognak a' kürtök.
Én esze-veszetteskéng fegyvers markolszam, a' nélkül
Hogy tudnám hova? merre? de a' felvárba csapattal

Törmök fel ösztönözött vágyam: hevem és haragomban
Kapkodok, és honomért elvérzeni földobogni szűm.
Ime lihegve lömbe kerül az achivi nyilaktól
Hoffusamedes Panthus, Otrebusnak papja, ölébe
Fogva a' szent szereket 's tehetetlen szobrait, és kis
Unokájával fogván unokájás törtet ügetve.
Hun állunk Panthu? van e még védelmre reményünk?
Szómat alig végzem, felel ő nagy szíve-szakadva:
Romlásunk órája üvött, 's mely várak neherülve
Hánthatlan a' vész: vala Ilion, és mi, 's nevünknek
Vége szerült nagy hire: a' vad sors argosi kézre
Vitássá mind: meggyúlva házainkt tűszőhére görög lép.
Vár ormán a' fa-ló, mékéből elli szünetlen
Fegyveres embereit, 's coele elsülsének ötülvén
Gúnykacajaik közzött gyülaszto üorkökez inéz
Hajlékinkra Sinón: a tárt kapuszárnyakon oly sok
Harcros özönlik bé, a' mennyi Mycéna éléből
Még soha nem jöve ki, őrt állnak az üzörvesztőnél
Tűrűen, 's a' von, kardnak fene éle ölésre
Villos markukban: magok a' kapuőrök odábbad
Állanak, avagy valkában harcolva elesnek.

Vévén észavakat, megszálla egy égi sugallat,
És zohanok láng- és harcznak, hol vérez Erymis
Adázúl dúlong, s levegőbe verídik a' lárma.
Csatlakozik hozzám Rhipeus, 's a' marcona' harczos
Epytus; ezre Dymas 's Hypanis bukkamak elő' a'
Holdfénynél 's társaim lesznek. Ámaz ifjún Korébus
Mygdonak fia, a'ki ezen síralmas időben,
Cassolván Kassandra után, Trójába vetődött,
Vaczt mint vő, karjai Priamus 's Phrygiéknek ajálá.
Nyújtson vala hűtlen intkábbat jós jeggyesének.
A' hiket elszánsan hogy lásék harczra tűződni;
Felszólamlok: Az edzett mell, 's kár mennyi erő bennt
Férfiak ótalmunk nem lesz; de ha vélem elesni
Vagytok a' harczosikon, jertek; láejátok ingyünkre:
Szeretnik hitt erig bemünkez pártfogolán alt
Hűlt helyünket hagyták, kivonulván szent helyeikről.
Lángövénybe borult házainkat mentsen Istenő:
Nosza tehát haljunk meg a' fent szablyákba rohanván:
Egy menedéke a' győzőttnek: menekülni a' lészül.
Ezzel feltüzelém őket. Mint vérre lihegő
Farkasok, a' hiket odvukból kicsal a' gyomor éhe,
A' sűrű körben szanaszét elbolyganak, a' míg

Sárgaz gégével sínak hom hölykeik; akkénz
Ellenünk nyilzápora közt rohanunk mi halálra,
És a' sötét éj leple alatt tapogatva tévelygünk.
Ah ezen éj istenyja 's a' mészárlásokat hívén
Lesteni, és arokon mélyikép sáni ki sudra?
Komban az ősváros, mely femen uralga sokáig.
Élethagyott emberesemeki heverésének az ussán,
Hárakban, 's a' szent oltárok lépcsőzetén él.
Sőnem csak Trójaiak mazsoli a' véráldozatok; mert
A' győztes fél is kínos vesz 's hullnak a' győztes
Argoliak; ijasztó rajzatok ész, sírámak amottan,
Mindenhol remegés, 's a' halál sokféle alakja.
Elsőben, ki elénkbe vetődött, Androgeos vala.
Sine görög csapatás mint hadfő, 's minket hasonló
Sajtáknak vélvén, bizodalmasan így szavaz hozzánk:
Hosza legények, már miokéra vesztegletek amúgy?
Más a' felgyúlt Pergamumot forgatja fenéklőt,
És ti hajótokból csak amúgy lapúlvan inaltok?
Szóla, 's kötetlenve vevé elmére hogy ellen-
Kútba vegyült (szavait mert nem viszonozták).
Így veszi viszsza sebes lábát a' vándor ijedve,

108

Hogyha csalétkban fészkels kiggyás tijon, 's az
Méreg durrasztos fövel kezd egyencsedni.
Androgeos rémülsen imigy lép vissza. Bevágunk
Sergе közé, 's környékerzült sürü fegyvereinkkel.
's mint járatlanokat város piacrunkon, azonkül
Jelelmvesseltec, egyenkint a' földre terijsztk.
'Szenge merényünkec látsrik kiszorúrni berencse'.
Erre Rorébus felkurjant ötömittasan: óh baj-
Társaim, a' menedék ösvényt mit elünkec szerencsénk
Tár, avagy karaink fognak majd törni, kivesznk.
Hosszra cserélyük fel szercinkec a' hellenicekkel:
Jertély, bajnok érény hason értékücek a' harcban.
Mond, és Androgeos sisakjas bényomja fejébe,
Czifra lapú pajzsa karjáta csatolja, 's övéhez
Argiv fele acrélyt illeszt. Példája szerint tesz
Ho Chipeus, Dymas, és ngyanart a' többi levense.
A' csak imént szerzett vakmányt kiki ölti, ivedzi.
A' Danaok közüss, megverénk isteneinktől,
Igy haladunk, és vakhandos burkában az éjnek
Harcoba ereszkedvén, sokakat földlokra lekülduk.
Részt a' parthoz iszaml násrádjaik öblibe, részt
Gyáva ijedtségből a' tömerdek szálu fa-lóba
Búvik vissza, 's az ismeretes zugolyokba' lapul meg.

Haj! de mit ér kánunk, ha az és elvárja kegyelmes.
Jm' hurcolnatik ősrecsilás hajzattal, Athéne
Temploma kenceibül, Kasandra, Priam hajadonja.
Utsztalanul emelé csdöleg egekre szemeit föl,
A' csak szemeit, mert nyenge kezei hátrálva bilincse.
A' lánynak szörnyen felbosúdsesse szerébusz,
Véres-halálra az ellenség tömegébe bevágass.
Ki sarkába vaggunk, 's nyomulunk fegyverrel utána.
Imé a' templom kujjából mint zápor özönlik
Mönceink nyila ránk 's mészárol szerte közöttünk.
A' jövevény színü fegyverrez 's az achivi sisakhoz
Fevesztek ökez. Mive a' görög elkesedven
A' tűznek szabadulta miatt, szinte megrohan: Ajax
A' dühödő, iker Azidák, 's Dolopoknak ereje.
Mint mikor a' nelti zivatár szelek ellen ütangban
Harcolnak; Zefirus, Notus, és a' kelesre sanyárú
Eurusz fúvalmak; csikorognak az erdei szálak,
's Nereus a' vizeket szigonyával habzani készti.
Még azok is lesikes éji cselekkel megfutamítánk,
's minden irányban üröbe vevénk, mert vissza lopódznak.
A' paizsa, 's görögös hazudó fegyverzetes, és a'
Nem rokon ajkakat ők elsők vevék észre. Azonmal
Dánk zudul a' tömeg: karjától Peneleusnak

Pallás szobránál első rogyggan le Thrébus.
Szinte elhull Ulipeus legjobb lélkülettü honfi;
Ő az igazságnak megügyázója; különben
Végre jelöle az ég. Nyilról ásverve; Dymásal
Arczra terül Hypanis; 's téged sem védhete Pánthu
Sem jámborvolsod, sem szentels fejre oroszód.

Ilion üszkei, 's honfeleimnek hamv-maradéka,
Ti legyetek tanuim, ha közös romlásotokon én részt
Vettem e, vagy kerülém e veszélyteles; és hahogy a' sors
Úgy végzé vala hogy vesszek, nem egy úbé' lehettem
Volna vezendővé. Sova állunk végre inimen,
Iphitus és Peliás vélem; közzülök amazt már
Agg kora lankasztá, Peliást hátrálza menésben
A' vérsok melyet vad Ulipes kaja ütöz rajt'.
A' nagy harczi zsiváj, Priamus palotája felé von.
Mintha a' harczi erők itt türtek volna együvé
Ilion üszvaitól, úgy forr a' harczmüve itten;
Úgy ádázkodik itt Mávors, úgy tömnek a' házra,
Ős pairs-bolsov képeruén, küszöbére tanyázna.
Lábjokat támasztanak a' küfalhoz, imígyen
Törzsenek feljebb, ballal mensségre kinyujtván
Paizsukat, és jobbukkal a' ház hajazatba fogódznak.

Nem pedig elkesecült vérem a' földrestes, és a'
Tomyok oromsajat zúzzák: ótalmi szeretkéne
A' vég elszánság azokat javasolja ragadni.
Hengereg a' nagy apák megaranyzott szobra fölülről.
Mások a' hár bensö részei vons karddal ellálják,
Elszánják minden rohanással szállani szembe.
Jólkuadúl kebelem mentségül lemi a' hárnak,
Állni a' vívókhoz, 's ösztönz fúvalni belépjek.

Egy ezüstes folyosó nyúla volt el az épüles hásó
Részén, a' teremeknek ezen volt körletlédése.
Még álla országunk gyakran lejtess vala erre
Andromaché, 's vegyese' sedülő Asszanadás
Karjánál fogvást ötez apja elébe. Ezen bé
Surrantam 's fölvergödém fedelére a' hárnak.
Homan bálsorsu fedelem nyilartak alá de
Hasztalanúl. Szélsül volt egy meredekre' könyökló
's fölnyúló szeglettorony; ímen szokuk a' város,
Argos gályáit s a' tábort vesmi szemügyre.
Emelt csúcsi mi fejszékkel, 's a' merre leginkább
Hajlosz súlyával, ossan fegamitjuk helyükből
Foglalványait és aztán mélységbe eresztjuk.
Hagy roppanva lesordúl az 's Danaokra zuhamlik.

Ám az elesteket új katonák váltják fel, azonban
hő, nyitnak, és minden fegyvernemek egyre fújnak.
A háztornácban helyeken veti hányja magás bőr
Pyrrhus, szemsértőn sugaraivan vóla az érczfény.
Mint a' dögletes füveken legelészni szokott tűz
Vágyófaj, kit a' tél zúros fagyja megmerevített,
Most a' melegre kijő, 's a' vadon bőrmezőt újjal
Váltja fel, és sikamos testét ifjonti erővel
Ösvédében megmegy csavaúnja, 's emelkedik égnek,
Szájából hármasra hasadt fuláinjait ölvén.
Vele van a' szálas Periphas, vagyon Arsenedón is
A' gyeplőtartó Pelídes ménfogatánál,
És fegyverhordója; jelen van a' Scyrusi pajkos
Ifjú csapat, 's izzó üszkös röpítnek fel a' házra.
Ő fejszéjét ragadva Pyrrhus, 's a' küszöbnek ereszti,
És a' kapus vas sarkaiból kiemelni kíséreti.
És már bévúsa, súlyos fejszéje foltával
A' szoppanó kapu-műt, és vágas rést üte rajta.
Már látják a' ház beljét, 's a' mosztra nyúló
Udvar-tért, Priamus 's fejedelmi elődinek ékes
Csarnokait, 's ezenek küszöbét őrökkel állva.

Ám a' belsőben szánandó a' zavarodtság.
veszedelmétől nyögdellnek vissza a' termek.
ót fut az elrémült hölgynép szanaszét a' szobákon;
ölelik küszöbük szobrát 's csókokkal elkínzik.
ejáról örökös dühösségében erővel
Dönt, rombol Pyrrhus, zavart, őrt semmibe hajtva.
Sokszorozott kosütések alatt beszakadnak az ajtó,
's a' sarkukból emelt vagadzok kóspranta tetőlnek.
Utat erőszak nyit; benyomúl a' mord görög, és öl,
Szerte a' hely színét megrakják fegyveresekkel.
A' zajgó folyamas ha kitörte helyéből a' torlaszt,
Győztes hullámmal túlsen akadékin, erősben
Nem futtatja dagadt örömét a' mezőkre, ragadva
Okokat és nyájakat zsákmányul. Az állam erővel
Hoszszújába Neoptolemust 's Atreusoneki ikerjeit;
Ő Hektubát, 's vele számos arát, Priamust is, a' mint ké
Tőcsesenz vére a' házoltár szent lángozatába.
Százöl tér nyoszolyái, unokákra elemnyi kiláltás,
És pazarúl aranyos, 's diadalmi jelekneli alassa
Fejedelmek szobrai rombolvák, és a' mit a' tűzláng
Megkímélt, kezükben Danaok vették azza. De ngy e
Még Priamus végsorsáról vágyoz hallani? A mint

1860

A város hódítva, saját palotája hüsröljés
Széllel dúlva, s a' ház belsőbe tolongani lássz
A görögök, régtől viseletlen fegyvenis a' sok
Évek alatt hiszegő vállakra övedzi potomra,
És mindenre kiszánva magás; tőcsög a' görög ellen.

A tág udvarnak közepén, szabad égnek alatta
Nagyszerű oltár állt, mellette egy őri bokorján,
Árnyai a' szent hely s védistenségére vetven.
Jó láttan Hektornak hajtonjával, őspreburnának
Mint ortánok dől menekülő szende galambok,
S istenekik szobrait álgalhulcsolvan, ülének.
Hogy Priamusz neje megfiatá ifjúkori fegyver-
Részülében: ugyan mily údár gondolat ösztön
Bús elmédbe, szegény fejem, fegyverbe kiáltni
Dertadat, ugy mond, avagy kova és merre rohansz? Nem
Oh nem ily oltalmas kily erőből már kifogyott kar
Kivám a mi üdőnk, sőrt nincs most Hektorom itten!
Jer közibénk, e szent oltár fog védeni, vagy ha
Halnunk kell halgunk együtt, szóla, és felölelve
Aggastyánferjes s a' szent menhelyre vezette.

Íme azonközben Priamus-nemzette Polítes,
Pyrrhus ölő vágása elől szabadulva, futtú nyil
S ellenség közepett üges a' tornácokon által
Sérvesen, ő üzőbe vevé a' rája fenekvő
Pyrrhus; már sarkába vagyon már éri accélya.
Hogy végtére eléra szülői elébe, legottan

[illegible] szerogyon s bő vérében fúvalta ki lelkét.
[illegible] Priamus, szive lélekzést noha már csak alig húz;
[illegible] jéj is felhívalg, szavait mérgével egyítvén:
[illegible] erem undok szeretedés, ily szörnyű merénylés,
[illegible] a vaggyon illyesmékre még égben számadás, ingy
[illegible] gyenek érdemlen fiaztéssel az istenek, a' ki
[illegible] gyermeken omladozó vérét hogy láttam okoztad,
[illegible] nemzője szivét a' bú keserébe mentéd.
[illegible] a hírről hazudd magadas nemzetsed, Achilles
[illegible] Priamusszal iggyen nem bánt, fejedelmi személyen,
[illegible] bízalmas esengésén szivére katonzott;
[illegible] Hektorom hűlt tetemét illő temetésre ki adta.
[illegible] gyemes is bántalm nélkül honomba bocsátott.
[illegible] olt az ölegi s sebzésre erőlen karral hajlója
[illegible] lene lanczjája, mely az árcalmezekre csapódván,
[illegible] párkányzatánál pattant le a' paizsklarimáról.
[illegible] kkor Pyrrhus: Eredj, mond, hát Peleides atyámhoz,
[illegible] nekik vidd hírül mily vérmes bolgokat üzök,
[illegible] az Achilleus vér minő fajzott bemenn el. És most
[illegible] halnod kell. Mondá s a' gyermeke vérpatakában
[illegible] párló aggnemőt dühösen vonszolta az oltár-
[illegible] helyre, hajába kapon baltal, jobbjába rezgő
[illegible] penkéjét ragadá, s fogasáig döfte szivébe. Ez

1860

Pest nov. 20. 1860

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Hódoló tisztelettem jeléül ime küldök fordításomból egy példányt Tek. Szerkesztő Urnak. Hogy vallon e becsületes volem Tek. szerkesztő Ur, mint akinek nevét bátor volnam műveim homlokára tűzni, nem tudom; mert hogy minden tekintetben megfeleltem volna a műfordító kívánalmának, arra nemcsak én, de a műfordítás nehézségeivel megbirkózni nálamnál kivalóbb és tapasztaltabb erők sem dicsekedhetnek mindenkor. Egyébiránt hogy e nemében a fellemi munkásságnak némi hajlam s tehetség morzsa lenne lelkemben mert tagadnám?

Főcélom volt az Eneisben a költői adni vissza, azért szempontból szeretném tekintetni műveimet mindazokról, kik talán verseimet figyelmükre méltatják. — Nem lehet itt arról szó, vajjon a fordító mindenütt szóról szóra, sorról sorra közelkábán volt e Klaprothusának, szóval szóra, sorról sorra közelítve e

vesse e öt a fordításban, hanem vajjon a szép érzés fegyverzé
fölfegyverkezve s a tiszta aesthetikai lásás sasszemével ellát
nem hagyott e kicsusszanni kezei közül valamely szép gondo-
latvirágot vagy érzelemgyöngyöt, vagy csak valamely kis parány
minőségi és eccetronissi is, mely a költői hatás csöletlenségé
nélkül el nem maradhasa? nem törődve arral, ha ite ott
holmi másodrendü virágfüzérek elé hullongnak a kifejezés külső
ben ép füzéréből? — — Ezek voltak ugyan fordításom folyt
vezérelveim, de megfelelsen e nélkül, ene csupán csak jó szándé
kal felelhetek és állhatok elé.

Egyébiránt saját hibáit is vagyok a műben, és pedig is
ezen olyanok, mikéri bocsánatot kérem, mert érzelemjavaroki és hasásecsök
keresök.

Végülien pedig bár milyen lesz a fejemre és művemre kimondo
ítélet, bizalmat tesz engem azon öntudat: elsőben hogy egy fővárosi tekintély
közbecsülésü nevével dicsekedhetik munkám, másodszor hogy nemzeti
művelődési oltárára évi egy tömeg szemmel járulhatok.

Maradok mély tisztelettel a Tekintetes Urnak

Pamonhegy Nov. 16. 1860.

hű tisztelője

Jakab Árkády

Tekintetes Toldy Ferenc akademiai titoknok
és szerkesztő Urnak mély tisztelettel
ld.

Pest.

Tekintetes Pénzügyi Akt.

Az ide s. mellékelt aláirási iv szerint 98 fl.
szedtem be Kis-faludy Károlyunk
emlékére, - kevesen ugyan de közöl-
ményink nagyon mozgolták lévén
sokba nem menvén, - ezen pénze ezu-
ar Ungvári Királyi Tanoda Igaz-
gatójának fizetvén be oly Elvvel,
vel hogy minek ezen Intézet Ta-
ári fizetésében a Budai Polit. Stu-
dachionalis pavzával kapják való-
lag a Tekintetes Akadémiai Budán
fizetve le; innen kérem a Tekin-
tetes Akadémiát jövő September 20-ka körül
mélóztassék a nevezett Tanárnál ezen pénzt minek (Tanár ur)
gusperti járadékban fog ez kifi-
zetni, nyugtatvány mellett fel-
venni.

Többiben magam nagybecsü jóvéle-
ba ajánlva tisztelettel maradok. Ung-
vár Augusztus 23-án 834.

Tekintetes Akadémiai

alázatos szolgája:
Szegedy Sándor
Tanár

Tekéntes. Ns Megyes jó Uram!

116.

Legnagyobb tisztelője levén Ns Városi
Bíró folyo vrsátlan de fájdalom
nagy meg sértnek tekintvén lapaszt
talom, sőt ami több Utolso esztendő
„ben 8dik Kötelével Ns Városi Pénzzel
együtt el maradt — nem tudom
el gondolni a Posta é az oka, vagy
amit éppen nem hiszek az Ns Város
Jó Hivatala, alázatossággal esede
zem Tekéntetes Uramnak ezen négy
Kötelecskét Ns Városi Pénzzel együtt
el Küldeni ne terhelkedjne
leg alázatosabb szolgája

Péter Dávid
Ns Város Főorvosa
Egyes Rend. Sebé
Mestere

Kolozsvár 27 Mart. 834

Péter Uramnak

5

3

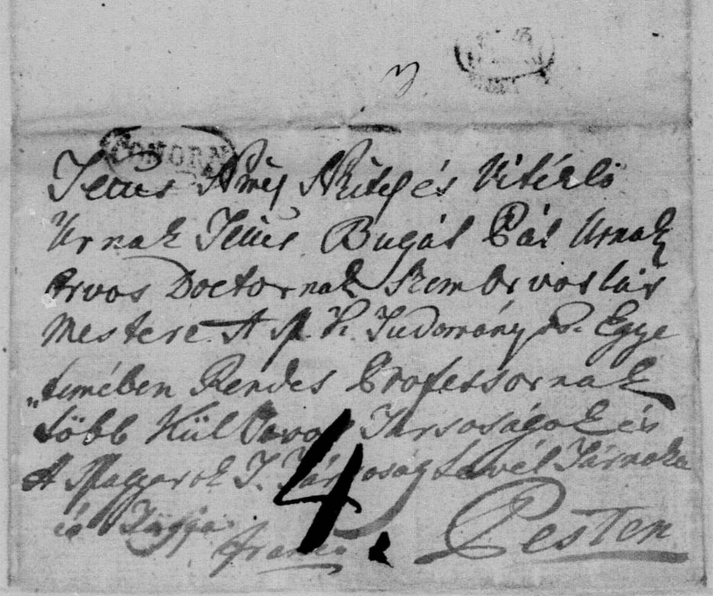

Nagy Győrött 16. Jan. 1828.

Jan. 20.

Tekintetes Tudós Hazafiak!

Egy nagy örömmel szolgált az ő kijelelésed, mellyel engemet legközelebb hozzád utasítottz (rendelkeztél) legfőbben Tiszteletedtől megismerni kívántak. Tek. Berzsenyi Dániel ő előtte való tudakozódásod közönbe vétele és közönbi art. Vajha az óhajtott választ=ral meg-ő felelhetnék! ez a' kívánt kérdésekre megnyugtató valóra válnék! Ismeretségünk aronban arra kérnéd közösködés mellett, mellyel B. D. ő iránti szerelmében egy pár egyig engemet terhesítettél, az ő tárgyában excedens efi, tanulmányai és korábbi állapotjáról és történetéről kontatódni, elfelejtette az ifjúi kor és annak pillanatjai közül emlékében még valahára, hogy Berzsenyi Dánielt ő ki-is nérhette-ki a katonai Iskolában nevelte Schillerből a Muzsakual és Grátziákkal kegyesét? Ő maga Berzsenyi arokról nem tudott, mellyel a megdicsőitett Berzsenyit megelőzzék: ő ezeknek szabad itt a kárpitot felvonni? Ő ugyan a' szent tepély alatt valókat volna szem hónyelvvel hetik de hasonló fedi Homerus, Virgilius, Horátzius és

és Orvicliusi s a t. élesző s naaab tulaidonsségeit.
Aron tisztelettől még-is, mellyel Titk. Uraságtok
harasiini Juséreziének s dicső" Személyeknek tarto-
zom; s arom szem ábrázatából, mellyben Berzenyiek
eleje legkisebb körmyálmeányjeiben is örökké-
tsi kivánná, megintse némelly dolgokat az "
Enssége" és Valósága" megesmértetésére, úgy a-
romban, hogy a Bölts erekből tsak azt szemel-
je-ki, mellyek czéleramyosok, és hogy a' közlő-
nek nevét minden kérdezősködő: nélkül maga ér-
érdekelett tisztelt Személy: eránt is örökre elta-
gadja; mely arcokért, mellyekben irva, minden ára állók
Berzsenyi Daniel Vas Vármegyében Ol
tyon született. Meglehet, hogy volta több testvér-
jei; de ezek mindaddig ő" egyetlen egy fiu kis az
anyja — nagy birtokai tőlemenek — igen kedvelt
de tsekély nagy szeretetnek ölelt tsak anyja. Jó ide
jén feladták őt a Sopronyba orvosláora. 1794-s.
esztendőtíben elmerkedtem a barátkortam ő ode
mint ollyannal, a' tanek mind az ifjúság, minde
a' Tanitók előtt dicséretes híre s neve volta. Minden
Telnél tette ezt az ő különös talentoma, jó magavi-
selete és szorgalma a' tanulásban. Igen könnyen
tanult: s innen jött, hogy sokat is vegede magá-
nak tsébe-korba. Semmi sem tűzött úgy ki előtte fog-
va, talám mind eddig is, Berzsenyiből mint a' neuroti
character, a' haza' szeretete és a' poétai lélek. Neki egész
élete is valóságos poétai volt. Ő tavval, lélekkel ma-
gyar: mintha a' Magyar Hunnias' énekhőjével ikrek
tetek volna. Akkorban tánya-el a' Magyar az idegen
hatzukkal, s megadta Ősei' dicsőségének az elfelejtett
dicsőt. Ebben B. D. az ifjúságnak élesadó példa vala.
Ónön volta őket különbkülönbféle romantros, vajtos
magyar szabású viseletjeiben látni. A' magyar mursa-
kát, tántzot kedvelte, gyakorlotta; különös jó tán-
czos volt. Utóbb szép lovakat tartott. Bort nem ivott.
Természeti jó ízlése a' pogor mindenben szerencsés
eltalálta. Szellemi müvein hatott a' dolgok' velejéből.
Válogatott könyveket olvasott, nagy kedvvel a' ma-
gyarokat, de különben nagyon örvendezve a' Latin
Classicus Poétákat. Horatiust találta vélei is bátr.
ő" már ekkor kezdé versezni. — Az illyen elmék im-
már magokban kezdek: de ha kellett kívülről vala-
molly rúgó, lehetett az az akkoriban feltűnedett
Magyar Genius; az az' időben kijött magyar Munkák
kívált Versek; az éppen azon időtájban elökezdeté
Sopronyi Magyar Társaság, és annak legelső" tagjai

Tagjai, á' kiknek burgőságok) mind azon idő-nyom-
ban, mind az utóbbiakban olly sok ifju jeles elméket
szűrbe), lángba hozott és a' Honnynak olly dicső kez-
dőket szűlt. Azonban még-is ofak rendes Tusculá-
numa vitte azon tökélletességre őtet 's poésissét,
á' mellyben az most fénylik.) 's valóban Oedipus
kellett volna oda, Berzsenyit kilátni, annál in-
kább, mivel azon egy nehány dolgokon kivűl, a'
mellyeket magát interessálva, úgy látszott mint-
ha a' világon őt' semmi közelebbről nem érdekel-
né: bizonnyal, mert magában egy egész szép világ
vala. — —

Vass Vgyéb

1796. vagy 1797ben mekezett haza az oskolákból, 's
jó formán 1800ban jegyzette-el Tek. Dukai Takáts
Susánna kisasszonyt Dukából, á' kitől születtek
Farkas, Antal 's László fijai, kik életben vagynak,
és egy leánya, a' ki már férjnél van. Házassága
után költözött-által Somogy Vármegyébe Mikelai
jószágára. Ez időtől-fogva soha vele szemben nem vól-
tam, 's azt sem tudom, vólt-é az 1807ki Diétán. Bá-
nom, hogy mikor én á' Magyar Tenger' innenső part-
ját laktam Csobánez és Tátika szomszédságában, ő
pedig á' tulsót, őtet meg nem látogattam, most minden
bizonnyal többet tudósíthatnék ezen Classicus Mű-
pöcsánk felől. —

Adjon az Ég dicsőséges, hasznos, szép fáradozásaik-
hoz kedvet, erőt, hoszú életet! Megkülömböztetett
tisztelettel vagyok
Szent tisztelet Hazám fiainak

tisztelő szolgájok
. Sikos István sk.

Tekintetes Úr!

Jó pándékot táplálván magamban, bátorkodom a Tens Urhoz fur
ramodni, tudván azt végre hogy ha valami jó megrendülés, kivált
a Magyarhara és Irodalom dolgában fenlép sem találhatik fogé-
konyabb közönségünk mint Tekintetes Úr Kegyed. Ha itt Bekés
varmegyében könyv s miáromad allapodtam meg. Utaljában tudja
Kegyed mennyire koll naluunk a művelődés kivánatát is, és ezért el
határoztam magamban hogy-im folvilágosultság elejentartá-
sch. E czélra a Tekintetes Ur igen sokat tehet. Ehhez ha
vóttra kolnok adjak. Mennyit tehetnék és ha a Tekintetes Ur
nekem Karinszy eredeti műveinek, Sallustjának, Kisfaludy Ká-
rolynak a Minerva Könyvtárnak, Voltaire Tancredjának elar
dási biromanyát fives lenne esthivöni. Ellene itt arra jön ki
hogy a Tekintetes Urnak birodalma legyen sorrám. Vallan olta-
ron van. - Különben azt mondhatna Kegyed, hiszen annyival hogy
elhelyen, vesz akarjak, s abban fenvesztünk hanyt hogy a magyar
irodalom anyagilag. Lásja Kegyed ezt tudom én is; olly mértek-
ben érzem hogy nagyobb mértékben nem lehet. Ha tehát szabad
maradnom, azt mondom: itt Kegyed emberére akadt. Ha mint
Uksfrenintő sajár szeretni fogom az ügyet s azon igyekezem
hogy közelgjek a mértékhez, közöm arcát legyen fives. De én nem
csupán azon könyvekből kivánom magamnak, a mihez van sajat
országlyrai érdekem, hanem főleg kivánnivel veendem, ha a Tens
Ur mint központja a magyar irodalomnak engem utasítni
szanásal, és elhelyet ebben. - Tens Ur s magyar literaturának
nul van itt nő - magyar helyzetünknek, atalgában ügyrál-
Kegyed ez megfog engem vigasztalni. Tiszelettel elveszem fele-
letet, a küldeményt pedig mentsa Forster Vilmos nagyérdemű
kedő úr nemné ár. Szarvas, febr 8. 1846. Békésben. - Si-
mon Mihály, könyv s műárus.

12

Tekintetes Tudós Vékedel Ferenc
Urnák, a' magyar Tudós Társaság
rendes tagjának, a' magyar Tudo-
mányos Akademiai Könyvtárnok, részére.

Kívül: Urnák Hóth.

Pesten.

ORSZ. KÖNYVTÁR
27 FEBR.

ORSZ. KÖNYVTÁR
13 FEBR.

Tekintetes és Tudós Vékedel
Ferenc Tudós és Tekintetes
Urnák a' magyar Tudós Társaság
rendes tagjának

Kívül: Urnák Hóth.
mint a' Tudós Társaság
Könyvtárnokának.

Pesten.

Laczkón kerdezce fonak oldalon törtlen.

Csak most irtam Önnek és megint irok. Lehet van ez?- Nem találom ugy
tomat. Ki az nem fejezem ki magamat, en egesz tudatra akarnám adni a
mit akarok. Utmutat irhatik, mert ön a gyujpont. Ön az irodalom központja, te-
dat a dolgokhoz is. Ön nem kisasi milly fontos személy Ön. S annál inkább fo-
vos, mert jó lelkü ügye van s egészen magyar és ember. Erzelmeinek igaz embe-
erejét ne pepeljek. Ott tartalékot nem ismerek, hanem ugy szerint beszélek. Ne
szemrehanyással nem ér dolga. Minden kin nélkül.— Semmi bevesbet nem a
karok, mint é nevezetes segédjét kikorni a fenekükül. Gondolunk van nálam
polar é csap korbat- Ön egy mindenre felkészülnek szakasul akarom a kiá-
bolást. Sajnó által nem lehetnem, könyvek által ismeltetnem azt. Szemezzen ezen
önre mindent nekem á mi á toni irodalomba jó.- Ne éri ön s á magyar
irodalom vagyonját. Ön vágypontunk ott van- Kalljunk ki innét á mennyi
lelket. Ön nekem emberileg hazai vélyain vannak- Ön lelkre ne értse- Ön nem
türön ez állapot levét állva tovább. Kimenetel az én nyugpontom. Fogok
minden könyvet á mi emberül jön kezemre fordítani is, de é magyarra
el ne maradjunk. Ot régiebbek jobban irnak, erélet nekem á mostaniak egy fi-
kovát sem érnek- Mondom én é ő lenye állapot dolgat nem türelem többé. Ne
az emberiségre jobb hajnal áldása kasaljon. Redjen nekem mindent önre
á mi á magyarnak jó van, keres nekem ön irlése, lelke- Ön könyvek segedel-
mével lassak elöre. Ugy irók és én, fognak általa gyarapodni. Irja meg á felé-
tételeket s küldje á mondott uton. Gyanut magam ellen nem ismerek mert a
még tekámtott én rólam- Mielőtt pehad valami, ponsor, fizetett tisztnek vélni
Erstack, vagy örökké magam legyek é kivében? Vagy ha ez alacsony korban
nem hirnek én minden körülélt elá vetem magamat nélkül feleste é jellemetlen korban hivelt nyomni, valaján maga fenné elöt-
mest localisonyodik az ember. Ki minden korlátot félre vetnek s tanni fo-
gok, akarlanul. nem tudom ezt e bensőm- Én másképp nem tekintetem fe-
had lelkem gurday hevét relát ezért vagyok könyváros. Ne árasztanak állásom,
ie birranak képrenban s nyilik föleg sajátunknak lehlem.— Ha az jó. Gócsa
lélet nem nevedek meg, ezért nem élek é földön- Mar pedig irodalmunk na
ja, ez becsület mest. Semmit nem akarok tudni e gyarok üzletéről— é n
urhnul é rosszaljárul.— Ön engem érteni fog, Ön vitt ez ellen egyedül mi
dig, de én körmire hágok é nemzet átkának. Ha gyülöl e valahi romet
jobban mint én.? á szolgálával éppen azért semmi közön. Utmutat á jót fogadom
hével á milyen tölt minél hogy eleem el á romat ingalmatlanul. Ha ön nyilt

kével nem tár kétlet nekem, ugy sajnálom á torsot hogy egyet akarunk és
nem értekünk meg egymást. Ugy én tanak mint tudok,- felreönmeretlenül,
örök kével türel, ingatlan, és nem ügyelve senkire, egedül vállomat üvé meg.
Mert ez á két egy gyanuként, mellyben á lelkek magukra kenülnek s egedna-
tásban versnek el mint kedvező bombák- S ha tanc valahi önre, á képmuta-
tók csalekpik- s tojsjak el á jót körahararral. Ezen érdempalyára én rá lép
vagyok- s ezon működöm- De Önnek álvott lebléket, melly nem harralan van
á központon, fordulni el nem kerülhetsen. Fizjje meg hogy az ösen sokat tön
é nemzetnek midön őt ode helyré nem ismerek kiselhetlet,— s é fölön kis
nek kirelhetnem én.?!— Utálat Ön engem értemi fog,- minden tartalmát ez
resre meg é csatornán.— Folyni miat fris vér fog az. Ki kijárom az
egéz országot mint á könyvárosok apvrolá, mert tovább ez állat nem fek-
védem. Sugárt nem birja ez ország á belsőnek, de sugarát. S ah hogy nem
éa ez tárom, s jobb emberi világot tudok, mellyről tárámnak szivelmes le-
volnal ismes,- de hiába ne legyen ez egészen- Mikor ily fekélő emberi világ-
got tartok nem előtt, akkor ne kiáltsak, ne dolgozzam teljes erejéből ki-
maimnak ha nidegen maradok tán magam... S ötöt á jobbkor ne kolgak?
ki magyarországra uj eget dicsőlet valódi segedelmével. Mert ugy teljesítve
á jót, á felvilágosodás villámkéat á kezét ízedeitheti- Mivel ha két emberi
akarat de az nincs- Van tanyagság és panan és járom, és semmi tekony villám-
dató kellem- Nem Önnek panasza ez.!!— Ha tehát akarja, hogy akon kép
de ugytalan embervilág, melly lelje Önnek keblét folyjon ki, indulyon e vérétől,
Goethe jól mondja: hogy az emberi- ki enközeit jól ösmeri, ize á vélleköre-el
ne tévesse. Mondom az irodalom által akarom tenjeneni, mint Ön az ügyet az
polgárvaron nekem tehát illyen könyvárosnak elabán tisztnagyolat tekintet.
ez ugy nem hagy enyelegni- Nak a ki megüti á mértéket, az elandó- Ez nincs
kenyelem. Adjunk meg tehát á felvilágosodásnak mindent. Ot magyar irodalom él
tel á mit tehetünk. Ön e pályán van ugy is, tár külön kremportból. Külföld
járarolyon, tanácsolyon, enközölyon ekkép.— Rajtam á tanulmas kora tápja nem
fog multi- Ön lássa mit tesz, s hogy fordul. Nemnek állása forog ez kérdésben
á magyar irodalom részéről bár nélanyiben! Ez tehát horom Önnel s áldom meg-
Mondásrom é dolgot egész tehével adnam- napjam nem multa.— Szerves, lehet
22. 1846. Pesten. Vimon Istvén üggyéd s könyváros.

Ön szerkeszt egy uj lapot, ha tetszik Önnek irányom, kezet fogok Önnel, díj fejében. Dolgozom ha kell mind a két beszéd-nemben. A' birálatot el ne hagyjuk, mert é' nemzetnek felülke-resztelés az a' mi szükséges. Ez a' mutatványekből:

Vény.
Recept.

Rámába való.

Létirány.

Szer az emberi ostobaság ellen.

Gott, was für Narren sind diese Sterblichen!
Shakspeare.

Az erzésnek elmélje birja a' tudományt.
Salamon Példb. 18. 15.

Zähigkeit des Charakters, Bekarrlichkeit, ist die erste, rühmlichste Eigenschaft des Mannes, und der Völker. F.

A' gaz lenyesve még bujább lessz;
Irtani kell gyökerestül a' bünt.
Berzsenyi.

Világ közén áll az ember,
Ezrét viloja a' körfegyver.

Ne

RECOM: 1904. 1570

Teljes czimü Toldy Ferencz
Ur-nak, a' Magyar Akademia
Titoknokának, jeles tiszteletével.

Bérmentve.
Tertivevény mellett.

Pesten.

Érek ön gondolkodom azon hogy Ön előtt hiúnak lelkemnek erzelmeit, de mindig az illanatok visszahuzott. Le valahára megvált a gondolat, s én azt megteszem ezennel Ön előtt a mit évek óta szándékoztam. — Mások munkája adott rá sokszor alkalmat — Ön megtüntette Gregussal Toldy Ferencz irodalmi arczképeit s=gaibb beszédet, kiadta Tarsalgóit. — Én hozzátettem a példányhoz s mint 1870 ben akartam Danek irói-irat/ment lexica non exhaustus, mondja Cicero. — De elmaradt akkor az irás, mert a napszaki-tartalek ismét elvállott. — E napokban Gregushoz mentem, s kérem hogy adna könyvet, de erősen nekem, hogy ezen fennmaradó Pesten el ne egyedül a lelkem. Es ő legott az irodalmi arczképeket ajánlta, és én megnyugodtam benneik, mert tudtam hogy ellem pentelyét tartalmazzák a mondott lapok — Hazajövén, és elővéve kazettámat olvastam, ismét bennük, s megállapodtam kissé minden ez a dolog irányát illett. — E mondott könyv ellene kissé a nyilvánosságra a mit még tervezem, még ön irányában. — — Sokat előnyt nyilvánosságra nyilvánosságra ugy mint ön előtt, mert egyedül ön az ügynek tárta pajzsa — Tartja tehát — — Arra nem tekintettek hogy a gyengeség a az illető pazarlásnak az illetők megtorpanásnak kerülnek Hogy ne nyilvánosságra meg a mondás bátor miként ő kertbarátnak hívják H. — — — — Lepsény egyik Goethe ellenes irodalmárnak tekert időben a kit azt mondja a könyvre, mikép nem tekertek rá, ha a nyelvek megtanulásának kke nyilvánosságra, neki kárt vallania kell. — Ez is azt mondom vastagtalanságból és csalódásból is. — —

Ha tehát gyermeki s ifjui kincsel adni azt az embert, a mit ön mond nélkülözni arczképeiben, s le mond azt ugy mélyebb, mint ön a mondottakat, s oly vastag esetben rajzolva látja, mint azt ön látja — akkor az illető ifjúkor elszánni látja — tollképeinek engedelmes örök kúszóre lehessen ő ujra magát, lett kirándulásain által. — Hanem az élet felkeresi

ti az

– az embert. Lásd. Ő – mondd karminor erzendés bárdos ügyért, feltáltozzad annak az életnek minden kétely, kínszenvedés örök, nélkülözést, csüggedést, mérgezettségét, álhűséget, pelenkás rabság – végtére is – végtére is, emberlánc, kétségbeesés, fogyatkozás, pár pár felül, kétségbeesetlen gyalázat fejtörtetés kínzás gerjedt, örök, gyarló – és annyi áldozatot, — — — — — — Ekkor másfelé gondolod az embert... — — — — Világ, Isten, könyörögtél az emberért azon kérve: Légy egy tanúnia bűnös a világ az Isten beláthatatlan kísértetes keresztelenség – s jobb lett volna ha neveléséhez annak fogható lenni, hogy két az ördögnek forgathassa meg az üvöltő tenger fenevadait, ádámnyakukat. — — — — —

Ez – hiszen könyörögtél egy jó és nagy emberért. Nagyon sok tudatlanságok azok a kik elvétettek. — —

Rálegyenek nem fekhetsz csak retem kössenek ki a lepelet ugyadak! — — — — — —

Si fractus illabatur orbis.

Impavidum ferient ruinae. — Nagyszerű a jó emberekben mint Simonyi a tudományban. — —

Önnek pedig jó lélek tartozom ezen nyíltszívűséggel – hogy lássa Ön!!! – mit gyümölcsöző nekünk az Önöktől tanúgyát elvárnunk. —

Én ezentúl is mindig élek, ha élek. azon ügyünkben hívek maradok, nem kara, nem ország, nem világ, nem istenivanta kívánságából mert érdekek én mivel pártatlan vagyok, ők rossz utasaim nekem – kanem mivel tagjai élem nélkül nem élhetek, hűségükre ragyogok maradok. —

Minden mit kívánhatok, tekintenem: élő hazámtól.

Pesten, Junius 15-én
1856. —

Simon István mpk.

Nékem Önt unszolnom kell mert bevárja a' sikeredett időt. Mért.' az idő
érését várja be. De az idő sohasem érik meg ha magunk nem érlesszük
Ön' tehát értesítem és tudalmasan. Neje be a' Tudomárul küldött iratomat,
hir earrorul Ön a' Szent tőrelemjogtul fogva. A' Tudoma ne legyen talmez,
vegye fel és várgyalja tudalmasan. Ha nem merünk sola nem nyerünk.
Mért olly zyomolues legyelezü a' Tudoma és olly csap.?! Tarcoul feleb.
ni és zyőzőleg várgyalni az idő és türelem a' többit taman megforra,
csak akarjunk minden taman történik. De bátyáh és vizsdenek vagyunk. Ne
tanjuk a sajtó tobeljogát és kivált elhatározottan olyan esetület mint
a' Tudoma, megtesz. Az emberek minden hajia világos akaratlanság és tu-
dadanság, különben minden tönnyü. Ebben nagy mértékü vesz a' Tudoma
is. De rehi sem a tobeménzjogos, sem az akarást nem szabad feltenni,
ni, hanem menni. Mért végezetnek dolgomban s engem értesítsenek. Ez előtt
el non bujnak selogy sem, mert akárhogy bujdokolsanak Önök, mint a' Pes-
ti Hirlap, Magyar Szinház Pesten, a' remenyleledet akármiuó bástyák
mellé bujjanak, én feltalálom, megfenyitem, s ha uzsjára nem engednak
Önök elzörlenyésén fogok dolgozni s el is törlesztem. Nekem semmi nelé-
la így nem, annyi és még is uzsjára elzörlöztem, a' Jenéknek kell elmi
Nem félek én Önöktül mingájolnak, nekem Önök mind egy pennavnás-
olly szegény embernek Önök. a végen ugy van mint tudjuk.... A' tarcken
leadásának tehát megkell lenni, nemsem megkell lenni. — Önök bolygok
és rövidek fognak engem tartani. ?! De ugy Önök tölö mint gyáne-
tes örlöztöl lélegzeni, s dolgozni, ir küldöm az Academia tagjai-
nak beléptével és megtanulásul s kigarodásul vallásomat küldöm é'
vallást Önök seámára végrángyal s végrésük

Vallásom.

Megj. a menésség a' fere fárumok
Mondatlanatlan zárait állitt.

Berzsenyi.
Aber wer ein minder lobiges Schicksal
geschickt, dazjenige ansmpfahren, was la-
ten ausführe. — Sowie neu.
Lessing.
Nen deflectere a tramite recti.
In einer fastlichen, Kinder und Weis
ten, und kindische weiblichen Männern
verständlichen Sprache ... zu besprechen.
Börne.

Az ember nem nyugszik addig még kelle üdvét ki nem adta a' miután boldogulását
kiir. Ugy vagyok én. Nem nyugszom addig, még ki nem adom a' mi engem nan a' tör-
ténetnek fölibe lobzot. — Vallásom az, mellyt mindenre rimutta Isten. Ez tovább is el nem
fogadom a' körömtől ha vizet isom is. Hadd lásson boldogulni ismét lizben a' kön-
ség chlép. Mert nálam az örök csak ugy teljes ha lebben tiszteljuk a' rendenség fönök-
ség chlép.

A' világ mióta áll vér alapokért zavarog, a' vélemények nagy zaj közepén le
gönye rincsen. Egy lajcorja kell melly áteüsse a' világon. A' felsőemelkedés azt.—
rekat évig miat a' világalkotványnak győzedelmeskedő zavarodna, mindent felfu
ztatam mit lát, s nem ki les.—A' szarvasiak s rokon nem, nélkülöz— kiáltozás
gondolatok egyen, ki érdemerlen, kényeret enni's legyeltet fogadoz. Illy sas pár
szem az é fejében rohanásra egy törökség. Több mint tengernyi kányaárok uca
fekvárában a' világ rendet. Első" alapja ennek

1, A' lét.— Mozgunk lész— nit az Isten belénk halmazul oltott.— És ezt nem fo
ta szemre a' lét ideje óra, az élet Pál apostol szerint, Luther, Börne, Ischokke, az é
let, tanítottak bonyolyosan.—

2ik pont. A' szabadság. Szabadnak kell minden lényünknek a' földön lenni, egy
minden betekjük.— E' szabadságot vanitja minden jeles nemzet, minden bölcs, erek
tőrött Cicero— főleg, mindenek előtt Voltaire, Börne, Börne azt mondja helyesen
li'ufe alles ins Wasser und sein frei, Tanítja a' szabadságot az összes emberi
természetet, s minden udvarnok, mert nem szenet ez sem halandóban ülni, A' szab
ságot vanitja minden állat, növény, ördög, minden érrevelező" De egy sem jó magá
ban. A' két fogoly szabadság nélkül; kutyány semmi, ennét a' kerekrétnyek. A' sza
badság magában gyakorlatban szerte halandót ünnepel, innet a' nemzetek kiin állapod
Hiének szabadságnak együtt kell lenni, Hite az rendületlenül szilárd alapjait— a' sz
badság kifejlési azt. Elsőtben

3, Lénye minőtáit a' kárvál vesni munkába az ember. A' két kannadik pont
kázugy, Ja kinavás, nő nagyat, és ezeknek boldogítanak.

4, Legjobban kiseleni magát, világba az ember saját által, De ennek szabadnak
kell lenni. Ellép negyedekül szabad saját. Nálunk e' szabad országban— a' saját
arnyékká van tévé— semmi— Így van ez szerte, de érve már franciaországot,
Anglia America tétovái, Hollandia bakja, nem él vele— Norvégia ismeretlen, Schw
felterez, Németország kütc Belgium uránzó a' többi számba nem jön a' föld felé
A' saját mindenkárosságát elvesik magukból enteek. Ezek és a' hormányok minden
saját némletben, magában a' sajátban egy örökig borúlat látnak, Nevessenek ezek
e' boldasok felett,— A' saját szabadnak kell lenni. Ez felbúgyogja a' kanyok
saját, ez állásban— s felvánja az egészet.—

5ik Pont a' kinegyleti, szabad kinegyleti szabad közvársaság, mert az egyes no
narchia fojt emberi erőt— még a' kinegyletet is nyomja.— A' monarchia olyan kozy
minden szent összejöl kerünk, arrán lelkes lelkes szerint..., A' monarchiában min
den lekell s kalott.— Szabad kinegyletben élünk!— Itten kéri a' panasz végett mégis
demlen tulajdonával, váltatlanul az ún pusztaföldével, Mind ember nem úr. Vita ez
szerében a' saját határot s körsréh, Tovább a' saját,

6ik Tárgy a' nemzetiség, melly összefogja a' kinegyletet. Ez a' népképviselet határa
ki intálag pártolják a' nemzetiséget.— És mindenütt a' saját nemzetiségeet.

7 A' rabon emberi nemnél el nem nyerselleti magát a' nemzet, azért kerülik
ünnek az emberi nem, legyen az emberi nem egy nagy fürött kályha tetén,

8, ik Tűzel a' természetet. Az emberi nemen túl ez vár ránk, Ezt Dicsére Matthi
son— Rousseau ismerete.— Dicsérik a' kétkörök minden élő állat, csak a' korkelyek nem
Könnyen üdét a' természet.

9ik A' természet boldogságának alkotó' világ, le szinte velünk kapcsolatban van,

10ik És végpont Isten.— Közünk a' világalkotványnak.— Ez a' tíz pontban minden
megvan elégítül utólsó, Ennek megértésére annyi ezen értendő" kellett. Kivételét
legutóbb saját által akarom, s ha kell kegyelj— lassan fogyasztva mint Sertc
rius Varsingeton. Ha ez nem reketem a' londoni saját által eseldásszen ez, s meg
érve a' dolog— karaténak a' két dalia sikjára.— Ezt most saját verejtéjén mint
embert illető" ismeretet kellene tengerenem, de embeker nálkül saját nincs.—
Nincs saját.— Azért így egyhatározik, s egyébként tengessen. A' világ megfog ez
által szabadulni nyomor bilincseiből, s örökre boldog lész. Ezt mint a' facum végz
rekajtom.— Nem egy tárom fekerényinek erül...., Ne hagyd magad! nem hagyom mag
gamat, így neked a' ki hagyod magad... Mint a' sors tenek, tehágok minként a' mi
Istenek, ennek ugyabas vas- engedtet annak— a' ki menekvel sérem alá jutni e
rektul! Példája megcanítja,— Lelkek a' határom, Nem versenő" az isteni,— A'
jövő" élet?— ideiglenes kötés csere e' földön, a' sellemeket föld segédei.— A'
ki ezt tagadja,— nem becsüli,— a' teremtett világ hellenéz örökangyal Istent gá
rolja,— mint egy csinatlan masinerek, balfitty a' levegőben elfog tűnni,— ennek
a' világ kerekségé örül! Szabadja van különben mindenkinek,— Ellent!— Érvé
ben az elsőtül az utolsó fokig annit kell mit nem merték,— Állapodás.—
Komolyan, Röviden erél. Kifejezni— Im tehrt Szeret a' világ... tar a' világ...
.... Az igazat nemtül nemki akarom látni, rejtés erőtül. Nem elmosolyogni—
Erőjesz. Van szellemvilág, Előre!— Megzendítás. Szellemeledel, Az igazat mi
den oldalárul.— Jellem, Tűzély,— Ügy— nem ember!— Szív— Kemény fellely.....
Bis repetita placent, decies repetita placebunt,— Omne tulit punc
tum qui miscuit utile dulci,— Horatius,— Ohne Ernst ist nichts auszurichten,
Goethe.— Penelopét Herkulesnek Herculeus labor, Nil mortalibus arduum
est— Horatius...— Tuspum ac veracem promissi virum...., Hac arce,
Herculem.... Arces attigit igneas,— Horatius.— O, weiss ein Unterschied ist zwi
schen Mann und Mann! Shakspeare.— Jellemet nem ösmerni,— Mutig
auf der weiten Bahn! Matthisson,— Bejezéssel, életvarázs,— Elhatá
rozz Lang.— Bizony.— Kifejezni rejtés erőtül!— Kihatni egyetemleg a'
világba,— Áthatni, Teljesen jó, s elösmerése, — — — — — Ez magát
az emberi természetet fejezi ki.

Békésben, Szarvas, febr. 21.
1847.

Simon István, m. saj.

Ezt most bírják Önök,— s mindent birnak..... Hát a' nádorintézet hozzá vannak? Sze
gyen! Magyarország hozzá vesi magát annak bára alá hozzá később elfogja. Szellemta
podó austriai Lörincz nem lehet Jelcky a' dönüle lesz nádor...., Jelcky József...
s önök academisták mint semlegek bocsadornak e' világban. A' Turomálnak szellem
kondnok, verének kellene lenni. Ki is pályázik az olly kiásandó pénzes hálló fő
tet.....

mást tehessen, ne értsen pere rossz tolmácsot tehát ügyünket. – Ön Gróf úrnál ügyes hozzá, felségének igazságos genet is az olympi kerekedő esedékes. Kell is az igazság mulandó ügyünk elég ember mint ez által valami nyilvános perszóval tehetünk eredményt nem szeretnénk. – – Ne csodálja hogy épp úgy, ha palotás akarunk ezzel, nem fukar kunyhó ezért kelepelem, mondja okosan Goethe. – Rekuda lemondás, – pár mint apjáról ezzel kell tenni hogy a világ dolgai legyünk. – Ez kevesebbje nem állítsa mint az a kevesebb, hogy világ elég. – semmisnek hódolnia velesége. – Tennségek élet mellé a küldetése. – – –

Ha tehát ennek tekintjük valóságnak és a nemzet kompromisszumát építjük egyik pályán. – De magyarnak" az is, felségesen, s nagy gyakorlatunkban kisnak elmúlt velem egyenlő szerepében maradhatnak dolog. Kaldus, csalódni nem tesznek. – – – Nem tehetsz. – – – Ne gondolja ön kapcsolatra – vetkőzi elfogultságra – hanem önnek pontjaira – hogyan nemzetté mondanunk. – – –

Ha ön megértette ezeket. Nagyon is tegyük s parancsra s kérjük tehetsz hozzátartozó szóval tegyük ezt ön mit a mire lett küszöbén. – – Most Isten veletek önnek tehet!!!

Pittmann. Csanád Megyében, második 21én, 1804.
Postam: Csanád-Pelsőc.

Simon István. mpk.
Megyéd és Tb.

Én alkalmasint hiába mártottam most be penámat a
tintába, – de karcolgan! közelebb vagyunk minden találmány
meghiúsításához, mintsem emberi bizonyosság dolgában vagyunk.
Még arról külön nem, hiszen az irodalmat pont munkatársa
vettek, s most ennek vesszőfutása, mintsem én a legnagyobb mértékben
pontról pontról imádom, a kalhátatlanul irodalmunk dicső nyelvét
lekötelezettségnek, hogy én ennek fejlődésében
részt az irodalomban, pennaforgatóként, pennaredőnyben ennek kimondhatatlan gyötrelmeket...–tortúrákat...– s hogy én mostani
viszonyok, annak hozzátartozó pennahoz fordulásra kénytelenítő dolog; – – – Ők tehetetlen hogy e mély vagyis hol ezt félremagyarázza, miatta annak még kevésbé tudja – akkul pártpártos ki– – – – Mert ha vesz még a karmesterrészletből csak egy pár ütemben! segítségen segítséget az irodalom kezdő kezdőkben. – – Megértem!

ereny, nem akarság. – Aztán, Thrasybulus és Arab
maga s rédegen állott, s ellenfelei [illegible] voltak,
s pétporlasítottak. – Legyen tehetlene alatni?!
hogy en is a kanalak-pert nyelvenek-s ügyeveh
a' emberi fajnak ritka gyümölcsöket tevenyek ne
tpeket.?! – En azt mondom: tehetlene minden en-
nemek a fejet vagny – hogy veredelmes almahoz
ne tevem hessek. – A fej vagy is kar az emberek
semmi kapnat sem vesz, mint a fatk tokaja a
toronygombnak.

Arab nyakas s igaztalan kérmüvegnek
volna ?! nem!! – Az irodalmi arab egen okos. Megálj-
nál a kontrastok s a versekben, kinek fundamentumtol
fogva jedenek, kuntarsy ily, s hidegyaf. – Egen arab tegyetek
tartlan ostrom fogalmakat, s en nyelvanyatom, en nem
engedek, – s a kegyetlen az is ugyben magamat
kusita kérjnemmel. – En ne kenek e vilaggal kár
ly tehetse azt!! – ha en nem?! – – – – –
De hat akkor az ostrom hozzak s hagyj' összekapa-
tolen vak harcsorokra fajul ne maradjon. –

Fenyetörésre hagyjuk, jöjjön a dolgozat?!
Nem kétségtelen okos jóakaratu emberek közt?!
Ha igen?! – kérem önt ismételve, regitsen engem
egy megállható ügyhelyre – onnek igen a mod/ában
áll az. – – S ha nem – lehet még az alatta a mi
legrettenetb erzen a hangos' lefejti világon, akkor
a szellemi tulnyomosag – s diadal határozottan és
igazsan el mindent. – – –
Bant jatszani nem akarok, nem tudok,
kagyelen neden gyakolatlan, örök vesztes vagy. – –
Ha önnek kéjes harmat az okos elötegyen-
tés – kérem önt a legsurgosabban s legbensőbben,
legyen ön pennagsonlelki, a kanalnak és ügyenek
jókentelje és az közlője.
Maradok valódi tisztelettel,

Pityaroson, Csanád cl.
Megyében, bar madhó 12-ed,
1864. –

Simon István m.p.
ügyvéd és Irod.

Tisztelt Uraság!

Gutta cavat lapidem, non vi sed sæpe cadendo.
Bárcsakhogy ezen elvnél fogva még ünnel alkalmatlankodni. Én ugyan nem kedvelt egyen vagyok, de nem tehetek róla. Én mindig ugyeszem a leggyűlölt valóságnak s úgy ellenmél fogva tetszem, de ha a rut ügyemnek tetszik a világnak s nem a szép, én nem tehetek róla. Ennek megint kijelentem hogy nem akarok tudni a tehar" alatt maradni. —
Tisztelt hazafi! – nem volna itt a kor Petrezselyem páholyba? magam és családom számára. — Ön annyit fölvegyetett az ügy sikára, és csak ön volnék urra és dezertőr! — Hol tudom ön azt, az üzalló jellem fenkiesik sem tetszik — de két elveszteszem magamat önmagamnak, haladásra, önök ügyakaratára, s az ügynek segítsen hasznára? — — Hát valamennyiünk pusztulnak kell tenni a társadalomban? vagy a kimúlló rajtékozónak fűzeretett, az kivárakhatja a legyen? Vagy, rögtön csak erőszakkal pusztán a nagy tehetsége sajátmulajdon helyére? — — Tudnivaló erre mindig csak csökönyös pedzeni fehérnyi, s az erőszak dönt. — Hanem mindig úgy vak legyen a világ? csak egy Wieland találhassa a vulgum a kiSchillert és Göthét befogadva a műterme? — Mindig állatni hasonlásra gyűlöltem? — —
Ön mindenekre nem fog válaszolni, kerem gárral félretenni. S csak irányomban nem fogja ismert kanfini erzelmeink kiújét megnyitni? Gondolja magában, ravaszul magunkhat a medbe tudjuk, azon tövetkezik bármi. Vagy de hiszem mi lokan vagyunk s mit o? — — —
Vagy megkell ő alázni. . . Vakon megállani nem erény —

127

126

Különösen Tisztelt Tekintetes Úr!

Rendkívüli szorult helyzetem kénytetet Kegyed páratlan mun-
-kás körét pár perczre zavarni. – Ugyanis a mult évi szünidők alatti tisz-
-telgésemmel nyert nyilatkozványához illesztkedve, a M. irodalmi Történelem
ujkorszaka 1ső füzetén kivonatilag már 9ber végén kényelmesen átesvén, azóta
szüntelen várakozásban, mellékesekkel foglalám el a 2ik szállyt. Imént kedden
volt kezemben, miszerint a 2ik füzet a sajtó alól kikerülvén, azon fölnedve
-sen legott utnak indítassék. De hasztalan minden intézményem. –
Minthogy további bizonytalanságban tisztem rövidsége nélkül lehetetlen
maradnom, a közügy érdekében egész bizalommal fölkérem Kegyedet,
– magán válaszát szerénységem nélkül nem remélhetvén – ne terheltessék
a lapok utján, p. o. a P. Naplóban, az érdekbeli tanár közönséget értesíteni, valjon
megfog-e jelenni az ujkor 2ik füzete s mikor?

Meg nem jelenhetése vagy távolabbi halasztás esetén kénytelen leendek pót-
-lólag valamiképen összefércelni. S ha történetből, mint nincs is kétség,
néhány ív a sajtó alól kikerült, esedezem, annak postailag mielőbbi
elküldésére, költséges tartozásomnak legott pontos köszönettel eleget
teendő.

Mely kérelmem meghallgatása reményében legőszintébb hazafi üdvöz-
-lései mellett szerencsésnek érzem magamat lehetni

Tekintetes Uraságod

alázatos szolgája

Simon Vincze
premontr. tanár

Szombathelyen Feb. 19e 854

U. J. Kenczy Jmre kézfönökünk tiszteles mellett kéreti Vezeller a mester
„vány nyelv rövid tartalmát Quintilian mentül elébb lefirdeszteni.
Jmre fönöknek Jaicsus fordítása mellett.—

Tekintetes, s'Emlős Titoknok Úr!

Még 836 év, Sz. Endre hó elején bátor valék „Titus"-omat elküldeni, olly alázatos kérelem mellett, hogy foglalatosságának árjában, nagylelkűsége, bátor érdemetlennek, s önnévtelennek garadságon szüleményét, áttenni, s a' benne lévő apróbb hibákat kijavítni méltoztatnék; — ellenben, ha tetemes s nem kevesek találtatnának benne, azt, mint a' K. M. Emlős Társaság ítélő székébe elejbe terjeszteni érdemetlent, — visszautasítni kegyeskednék. —

Különös tehetségyázással olvastam birtajaimban kívátt a K. M. Emlős Társaság részéről jegyzett munkálatokat, ánnálkülönyebbnek, nyilvánát találkattam volna mindenéddig munkáiskámnak. — Alázatosan

esedezem tehát, méltóztassék, e Barátomna
csak szóval is megmondani, valjon megvan
bírálva a munka? – Ha megvan, és sajtó
alá érdemetlen, – a Tudós Tagoknak, vis
gálás alkalmával történt bölcs észrevétel
ket a munkával együtt, – hogy Olvasóin h
bámat a jegyzésekben, mint lehetőben sch
lehetnék, ezentúl olyanoktúl óvhassam
magamat, – elküldeni méltóztassék. –

Ezeknek utána, szívemégébe ajánlott
maradtam

Tekintetes Vármegyének
Szabadkán Karácson hó 12-én 837

alázatos szolgája
Simonfalvi Antal
Tanító.

485/1VK Vétt. dec. 25. 88/.

orbc
thab.
Kc

Tekintetes és Czimzett
Schreiber Ferencz
Ujmadi, a M. Magyar Orsz. Tiszavidéki
vasut-társaság Titoksági Főnöke
Tokajban
Eger.

Igen tisztelt Tettes Úr!

Itt voltam személyesen ma és tegnap, de sajnálatomra nem volt szerencsém egyik ízben sem a tekintetes Urat honn találnom.

Az itt hagyott igénytelen zene szerzeményemet fogadja arra kegyi szívességgel, melyet én kedves barátnk jeles tudósának mindig tartom.

Benne a tisztán népies olyk magyar valódi jellemet, hangoltabani tövetkezetességet s mindenek felett a szent egyszerűséget igyekeztem kifejteni, mennyire sikerült e a célt, a tisztelt Körönség ítéljen róla, de egyik bizonyosnak hozhatom fel, hogy a nép mindenütt sajátjának tekinti.

Fogadja örömmel tiszteletemet

Kin nolgája:

Pest 854ki dec. 30ik Simonffy Károly

Royal Hotel, St. Peter-Port, Guernesey 17ikén
April hó 859.

Vett. —16.

Kedves Barátom!

Én tegnap indultam el Angliából egy meglehetős hosszu kontinentalis utazásra, és az ovenaló körül. lelkem nem engedték időt e sorok irására, azonban ott az első állomason, melyre egy rendkivül gyönyörü hosszu tengeri utam at erlen tegnap estve, felhasználom az alkalmat egy pár sorokat a hozzátok fogtalt kiré. gyomnak egyet kéggyétek in lépni.

Egy Angol barátom Steinthal Alfred, emlita, nincs lelkiség, az angolhoni unitarinusok allat érdek, országba küldeletett, ottani hitsorsosaikat meglá. togalandó, neki endekében felkészik az érdekl unitari. sok történetét is irodalmát a mennyire lehet megis. merni. Én gondolom hogy egy ilyen részletes tudósitást nem nyujt, neki bár jobb segédet, a felvilagositást nem nyujt, holnap neki, mint Kegyed, is ajánl bátor voltam át Kegyedhez utasitani, meglevén győződve hogy Kegyed ezen igen fontos tudakozódásokkal fogja adandja mely a. nagyanak egész a világmondásig tudományokra, is át nyujtani egész a világmondásig tudományokra, is át minden lehetségében lesz utasitásokkal, is kérjed, mes összeköttetéseinél fogva, kán ajánló levelekkel is ellátja, melyek utjában hasznára lehetnek. Steinthal igen jól beszél németül is Franciául is ajánl a neki való értekezés nem fog nehéz lenni.

59. Lincolns Inn Fields London
Majus 22ik 861.

125

Különösen tisztelt Hazafi!

Több holnapok múltával van Kegyednek hozzám a Londoni Múzeum tár 2ik Kötetére vonatkozandó anyag gyűjtésével foglalatoskodom, de mind eddig válaszal nem vettem, tudom volna ismét e tárgyban, de közelebbről országgyűlési Képviselőimi történt nagy választásom, egy időig egyéb reménnyel biztattatott, hogy tán rövid idő alatt vissza jövök a becsület útjára tudósításaimba, hová szívem minden dobbanásával vissza vágyik, de egyéb remény ujra ragyogtak.

És minthogy általam gyűjtött több mint egy negyed részben eredeti, a többi pedig apostori kivonatos másolatokból álló okirat 2ik Rákóczy Ferencz idejére, és jelesen az Angol s Hollandi Mediciai Követjárásával bővelkedő hűtlen operációsi Kézirat, lehetne valaki, Ujabbnak Kiadása pedig éppen most lenne szükséges, és e nagy Követségnél is nevökre szükséges,

mennyi

nem akarom annak Köpé tételét tovább
halasztani, és ezért örömmel egy szer hazafi
bizalommal felkérem, legyen szíves nekem
alkalmat kegyedtől rövidebb idő alatt tudatni
ha valjon azt az Academia akarná tő
rában Kiadják e vagy nem? mert az utób
bi esetben más Kiadóról fognék gondos
kodni.

Az ujabb időben Képviselői körben
megválasztatásom folytán ütközni fog
sekemet megszüntetnem, és a szükséges
Költségek kiönyában, nem volnék képes
ezen irodalmat olcsóbban adhatni, mint
nyomtatott ide után 2 font sterlingjával
a mi felette a roppant fáradságot időt
költséget, ezen nem jutalmazva menne.
és ha az emberek nem a hon szeretetből
pénzért, bizonyosan nem fogják ezt
Könyörgésemet válaszolni.

Az általam már gyüjtött okiratok
egy részben elegendő anyagot nyujtanak
egy külön kötetre, ezek közül az angol
nyelven irottakat magyarra is fordítatom
az.

a többieket csak eredetiben közlöm, mi
után a Londoni okmánytár első kötetében közlött francziai és olasz fordítá
sokat Nincsen adtára, de ugyis meg
hagy abbeli véleményemet kifejezni szeren
csés, ha az academia a Monumen
ta Hungariae historica Kiadásában, a
nagy, nem csupán tudományos i tanácskodó
Körjószéknél nevökre akar találni, igen
tanácsos volna minden idegen, még la
tin, nyelvem is ezt okmánynak ma
gyar fordítását, ha csak apró betük
ben is Kiadni, ezt teszik az Angol,
és Francia Kiadótársi, mert enélkül
csak igen kevés rendüre szánnak akadni,
mintsem egy országban sincsen sok em
ber a ki hazai nyelvén kívül öt
nagy hat más nyelvet is beszélne, és
oly Könyvet, a melynek nagyobb részét
nem érti, hogyan képes ember venni, ki
váltka annak árát is még oly drágán
mint az Akademiai Kiadásaiét. De
mellőn ön nem vélendi vesz semmi önzési
szempont.

Most a fennebb érintett okmánygyüjtő
Körön gyüjteményemet, melyet a 16-ik és 17-ik szá
zadból

Eadem &c.

45. Great Russel Street. Bloomsbury. London 30. IX. 861

(Vett. ors. 5. 1861)

588/1

S.E

156

Különösen tisztelt Hazafi.

Markhot Janos barátom által értesülvén hogy ő Kőpelebéről Pestre lévén, Kegyedtől azon igéret vétetni legyen, miszerint Kegyed, minden általam gyüjtött történelmi okmányoknak, a mennyiben azok még eddig más történelmi munkákban kőnyilvánosan nem lennének, a Magyar Akademia általi kiadatását, eszközölni fogja.

Ennek foltán ide mellékelve küldöm Kegyednek, az általam részint a Britt. museum irattárában, részint az Angol Országos Levéltárban gyüjtött negyes történelmi okmányok egy részét. tudni illik az I — XV ik századokat, a kolhazi pótlással hasonló mennyiséget fogok küldeni. és mihelt Kegyed által ezeknek biztos kézhez jutásáról értesülhetem, a többit is hasonló részletekben rögtön utánna fogom küldeni, nem mer. nem az egészet egy szerre a Postára tenni.

Egen negyes történelmi okmányok mellékletei je. lenleg birok. 20—25. nyomtatott ivet fogunak tenni. és a Londoni Magyar Olvasmány tár II ik Kötetét ki. nyomtatni.

Spanyolokra vonatkozik ő igen érdekes oklevelek fogalmaznia, s mellyek nagy részben kézirat. lag az Alcadalmi levéltárból merítvék, va. gyok elfoglalva, és remélem még az év végéig előáll egy Kötetre valót kiadni lesznek ömlet. álkül deni, ha kedvei illik a fennebbi feltételekhez ajánlkozni elfogadják.

Ismeretes minden Kötetből 12. ingyen példányt Kötőnek, mellyeknek a már még ki. adott öt Kötetből való megküldését ujra kérhetem vagyok szivességgel.

Még arra kérem hogy az általam csomóban küldendő okmányokat leg. alább is ongirva rendeltetik hogy azok a Könyvben Chronologicus rendben le. gyenek elhelyezve, mert pedig sokat sajt. mint az első Kötetben tévők, és azokat ajánl nem küldöttem kor szerinti rendben mert több izben egy történet hosszabb egy, ből más általküldöttem a midőn a másod. dikra, mely kulajdonképpen előbbre való. volt még akadt csom.

Igen vágyom azt az alkalmat is alkalmas hogy hazafi tiszteletet vagyok

Mr. L. Simonyi
59. Lincolns Inn Fields
London.

osztán tehetségemben
Simonyi Lóránt

Ő szépen kívánta történetünk irodalmának
mívelését, erkölcsi erőnkéz nézt szolgálatot tenni, szívesen elfo-
gadván a már előbbi alkalommal megható oly díjazási
feltételeket, de a felette választott pénz nagyságokról fog-
arra nézve kegyedet hogy az annyi is elég, és a fáló
költségek fedezésére sem elegendő díjnak arány nagy
sűrű pénzben kifizetését kieszközölni szívesked jék.
Ez ugy kívánom nélkülözés Kérés, és nemellem az Akadémia
nem fogja azt megtagadni.

Arra is kérem kegyedet, legyen szíves az egész okmány
kint járó, úgy mint a multkori késtre maradt csekély, pén
összeget minél előbb, a mit ezt fent nevezett barátom,
nek is szíves volt megígérni, ide Londonba átküldeni
ment ha valaha, hivatásom a mátul kolnyira elvégzé
emigránsnál igaz a latin mondás „his dat qui cito da

Egy egyes történelmi okmányokon felül, van
nekem még egy más, ennél jóval nagyobb okmány
gyűjteményem, mely kizárólag 2ik Rákóczy Ferenc
ideire vonatkozik. Ez az akkori béke alkudozásokba
Hollandiának kívül befolyt Angol és Hollandi köve
letőknek hivatalos és magán levelezéseiből áll.
igen érdekes és azon időszaknak egész történetét
foglalja magában. Ezen okmányokat is az illető
országos

országos levéltárban találtam, és a Külügyminisztérium
különös engedelme mellett lemásoltam is, mi most is má-
solom. Ezek összesen ugy hiszem 100 nyomtatott ívet
fognak tenni, és 1703tól 1711ig vagyis a Szatmári békéig.
Kötelességemnek ismerem, de különösen kívánatosnak apok mellyek
1704 — 1708ig szállanak.

Én azt hiszem hogy ezen okmányok nagy történeti,
mi fontosságukon felül még oly különös érdekkel is bírnak,
mely nekünk a szokottnál nagyobb olvasó közönséget is mél
tuga nagyobb kölcsönösséget fogna kilátásba, Kívánat
ha ezek a mostani viszonyok közt fogadtatnak kiadatni.

Ezen okmányokat a Kívánt kegyedtől elkészültök,
is kérem kegyedet legyen oly szíves nekem kiadatni, ha
valjon az Akadémia ezeket is kiadatja e vagy nem?
mert ha az akadémia kínem adja, úgy más kiadó után
fognék nézni.

Az országos levéltár azon részét a melyben ezen okmá
nyok találtatnak, nékem két hónap alatt fogok átnézhetni,
dani kellvén, de bele tekintek nekem is más még ez ismert a
közönség szívére megnyíltatik, és ez okból is mostoha
tok apok lemásolásával is magam is fél évnek tekint
ezekre fogadtam fölösleges dolgozunk vajha, is hogy
ezen Külügy fedezésére Pápes legyek ismételve Kérem kegye-
det hogy a pénz nagyobbi áthúzódásait illető fennebbi
kívánsomat teljesíteni szívesked jék. Ezt tanúsítva ma-

vagyok.

127

Tisztelt Hazafi

Mult hétfőn az az September 30-ik adtam fel a postára, Veszprémre címezve, az általam gyűjtött tőkekészletnek Okmányok első 15-ét számát, az utánna következő napon az az October 1-ik egy hasonló számú szelíd mánt Küldöttem Veszprémbe, ezen két Köteg magában foglalta az első 30. számot.

A mai postával ide mellékelve Küldöm a következő számokat, úgy mint 31-től 40ig bezárólag, a holnapi postával hasonló mennyiséget Küldendő.

Reméllem hogy mind ezek szerencsés
sen kezéhez jutnak Kegyednek.

A többiek a mi még hátra van
a negyes történetnek okmányaikat
a jövő hélen fogom kaszonyimnak ál-
kültetni, remélvén hogy addig már
Sept. 30kn Londonba szives vála-
szát vehetem, melyben a Rákóczi féle
okmányok ez ünnt hett Bindis ümme
felől.

Addig is i egyebünis maradván

őszinte hazafiúi
Szemere Bertalan

45. Great Russel Street Bloomsbury
London
October 7. 1861.

Lakcíme[n]

E. Simo[n]

45. Great [R]

Ide mellékelve küldöm az ötödik szálitmányt
mely az okmányok 50— 53ik számait foglalja, az
53ik számnak fele még hátra maradván, mellet a hol.
napi postával fogok elküldeni, és ezzel befogom mas.
sanra küldeményeimet végezni, de mehán mas munka
még egy levelezést fogok epen Októberre küldeni, a
melyben szándékom az angol országos levéltárt
ismertetni, egy mint mihán a Brittt Museumban,
és a Beçansoni Könyvtárban található, Má-
tyás Király Könyvtaráról származott codexek
leirásán, ezek ezzikében található Mátyás
Király arczképének leirásával együtt.

Kérem Kegyedet legyen szives mi előbb kedvez
nekem hanaljon megkapta e a mult septemberb
ho 30a. és folyó ho 1ső 7ső és 8ső postára adott
küldeményeimet. is ha igen, mint vennéllem, legyen
szives a Sept. 30a. kelt levelemben lett kérésem
o kérdésemre felelni

Tisztelettel maradvá[n]

Őszinte tisztelője
Simonyi Ernő

A Kegyed es baratom Markovics Sándor
közt Londonból megallapodás folytán, en Pécsi
lakomat hat Különnösségekben kiküldöttem át
Kegyednek Londonban apon történeti okmá-
nyokat melyekkel rendelkezem a Britt Museumban
is rendelkezem az Angol országos levéltárakban
gyüjtöttem. Ezen hat részletel folyó évi Sept.
30án és Oct. 1én, Oct. 7én és 8án és 19 és 21én adtam
fel Londonban a Postára. De minthogy eddig
Kegyedtől semmi tudósitást sem vettem ezennel
ha valjon ezen okmányok Kegyednek kézhez
jöttek e vagy sem, mint kapitan, mindig meg-
találtam küldeni kedves okmányaimat sorsa vannak,
Miért is kérem Kegyedet legyen oly szives
engem értesiteni ha valjon megkapta e ezen
okmányokat vagy sem, az okmányok összesen
53 számból, és 314 irott lapból összetevődnek
azon esetre ha azok Kegyednek kézhez nem
jöttek volna, vagy egészben vagy részben,
én /

sem megértették volna, a már megért beszéd,
hist is sokszor akkal fogják Kitölteni, melyet
azonban addig még el többi tudományok sorsához
hasonlóssal tudnék, vissza tartom, mert ha a többi
elveszett volna, egy a kár részemről már is elég
nagy, is egyébbiránt is a beszédeimek apasztek nélkül
semmi hasznat nem lenne.

Minthán én napokban elhagy már Londont
ült Bridgwaterben szándékozom néhán hónapig,
post többeni, Benem Reppedt, lészen szives levelét
ne Londonba a Great Russel Street be, mint előbb ké-
lem volt, hanem egyenesen ide Bridgwaterbe
a Kinel Hotelig szíveskedni;

Mr: L. Simonyi

Bridgwater- Somersetshire

England.

Többiben kitsiklethel maradok

örökös hazafiúi

Simonyi Lajos

Sermap nélkül, mellette egyéb speculationban
találgatni, hogy a Kegyed által a British Museum
Harleji levéltárából kimásoltatni kívánt
két okmány egyikét tudni illik a

№ 69. fol: 114. "Relatio Regi Edwardo IV° facta
super adventu trium Militum Hung: ex aula
Regina Hungariali". Ez az Akademianak
általadatván, és az a Monumentak ötödik
kötetében mely a Londoni okmánytárt tartal-
mazza, 25ik számadatt. 150 ó Következö
lapokon kiismeretett. Ezt tehát nem kell
szükségesnek ujra kimásoltatni.

A másik okmányt tudni illik

№ 588. art. 40. "Hemmata Regum Hung: a
Carolo Roberto, ez szinte láttam, és van ezzela
levéltári jegyzem melyből látom hogy a kérdéses
okmányt átnéztam, de tartalmáról világosan
nem emlékezem, de mintsem a levéltári jegyzem
kívül semmi más jegyzetem nincsen, úgy
látszik hogy ez akkor nem tartottam elégnek,
dolgomnak a kimásoltatásra. De bár hozzátegyem
is ezt f.

akkuban.

A Kálvin e kétségben oly eszközökhöz nyúlt, amikre nem érdemes említést is tenni.

Térjen végezetül hozzá ha bár mikor is szükségét lelkének szolgálatára szentelt buzgósággal a legnagyobb kitartással rendelkezni és legyen meggyőződve hogy a mi eszközeinkkel küzd belátás apt és a legnagyobb készséggel és szívességgel teljesíthedem.

Megkülömböztetett tisztelettel marad

őszinte Hazafitársa

Simonyi Ignácz

Toldy Ferencz kir. Tanácsos. s Egyetemi Tanár Urnak

Kolonics József Naplója

Mióta Kegyed becses soraira válaszoltam
vala rövíden, Német országba lettem egy kis
Kirándulást a melyből csak tegnap tértem
vissza, ez okra hogy csak most küldöm az idő
közben lemásoltatott, s Kegyed által Kirándt
okmányt.

Mint gyanithattam ezen okmány nem csak
érdekkel bír, de olyan a melly ez ügy
ben csak küldöm at Kegyednek, és örvendeni fogok
ha Kegyed szives lesben jövőre szolgálatimat
ismét igénybe venni, a mellyeket a legnagyobb
készséggel ajánlom Kegyed rendelkezésére

Megkülönböztetett tisztelettel maradvan

Egyetemi Könyvtár Budapest

Simonyi Lonáz

Toldy Ferencz Kir. Tanácsos s Egyetemi Tanár Urnak.

vous avez bien voulu m'honorer.
être quitte à si bon marché, il faut
comme il faut. Dès le commence
vous me parlez de grace etc.. Que
ces froides civilités? Sont-ce là
d'amitié, est-ce là le langage
un ami? Eh. dites-moi cela.
plus de rancune.

Je passe au N° 2. Vous ne vous
plus mon cher, que je fus votre
cela vous ne m'auriez pas fa
de m'écrire en tudesco. Que
plus, entendez-vous? sinon, nou
la guerre à toute outrance.

Tout cela n'est que pour badinage
toujours un grand plaisir quand
l'occasion de vous rendre service
pas, plus que vous vous adresserez
d'occasions, plus je serai convaincu
place dans votre coeur. Adieu, exc
et croyez moi toujours

votre

inal

Tit: Monsieur

Monsieur Jean François de

Schedel &c.

à

Pesth.

MTAK – KÉZIRATTÁR

MAGYAR IRODALOM

LEVELEZÉS

4°

90.

TOLDY FERENC

LEVÉLTÁRCÁJA

XXXV. „S"

VÉGÉ